

Møte tirsdag den 1. desember 2015 kl. 10

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 22):

1. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Pål Farstad og Ketil Kjenseth om vannkraftkonsesjon i Nedre Otta (Innst. 71 S (2015–2016), jf. Dokument 8:123 S (2014–2015))
2. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om en storsatsing på flytende vindkraft i Norge (Innst. 70 S (2015–2016), jf. Dokument 8:118 S (2014–2015))
3. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Aasland, Eirik Sivertsen, Else-May Botten, Eirin Sund og Magne Rommetveit om bruk av nullutslippsteknologi i fergetransporten og bruk av ny teknologi i nærskipfarten (Innst. 78 S (2015–2016), jf. Dokument 8:126 S (2014–2015))
4. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om en framtidsettet filmpolitikk (Innst. 83 S (2015–2016), jf. Meld. St. 30 (2014–2015))
5. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Jørgen Bekkevold og Rigmor Aasrud om en ansvarlig og solidarisk spillpolitikk (Innst. 44 S (2015–2016), jf. Dokument 8:102 S (2014–2015))
6. Stortingets vedtak til lov om endringer i introduksjonsloven (tiltak for økt gjennomføring av plikt til opplæring og kvalifisering) (Lovvedtak 6 (2015–2016), jf. Innst. 45 L (2015–2016) og Prop. 130 L (2014–2015))
7. Stortingets vedtak til lov om endringer i spesialisthelsetjenesteloven m.m. (kontaktlege i spesialisthelsetenesta m.m.) (Lovvedtak 7 (2015–2016), jf. Innst. 49 L (2015–2016) og Prop. 125 L (2014–2015))
8. Stortingets vedtak til lov om endringer i EØS-høringsloven (elektronisk administrativt samarbeid) (Lovvedtak 8 (2015–2016), jf. Innst. 38 L (2015–2016) og Prop. 150 L (2014–2015))
9. Stortingets vedtak til lov om intelligente transportsystemer innenfor vegtransport m.m. (ITS-loven) (Lovvedtak 9 (2015–2016), jf. Innst. 36 L (2015–2016) og Prop. 149 L (2014–2015))
10. Stortingets vedtak til lov om endringer i jordskiftelova (reglar om saksbehandling mv.) (Lovvedtak 10 (2015–2016), jf. Innst. 43 L (2015–2016) og Prop. 96 L (2014–2015))
11. Stortingets vedtak til lov om endringer i politiregisterloven mv. (politiattesthjempler – tilpasninger til ny straffelov)

(Lovvedtak 11 (2015–2016), jf. Innst. 42 L (2015–2016) og Prop. 94 L (2014–2015))

12. Stortingets vedtak til lov om endringer i skadeserstatningsloven mv. (standardisert inntektstaperstatning til barn)

(Lovvedtak 12 (2015–2016), jf. Innst. 50 L (2015–2016) og Prop. 110 L (2014–2015))

13. Referat

Presidenten: Representantene Rigmor Andersen *Eide* og Christian *Tybring-Gjedde*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra Høyres stortingsgruppe foreligger søknad om sykepermisjonen for representanten Elisabeth Røbekk *Nørve* fra og med 1. desember og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten Arnulf *Goksøy* innkalles før å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Arnulf Goksøy er til stede og vil ta sete.

Statsråd Tord Lien overbrakte 3 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Representanten Kjersti Toppe vil fremsette et representantforslag.

Kjersti Toppe (Sp) [10:01:49]: Eg skal på vegner av meg sjølv fremja eit representantforslag om å utvikla folkets helseteneste og ein ny nettverksmodell for kvalitet i sjukehusa.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:02:10]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Pål Farstad og Ketil Kjenseth om vannkraftkonsesjon i Nedre Otta (Innst. 71 S (2015–2016), jf. Dokument 8:123 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter. – Det anses vedtatt.

Rasmus Hansson (MDG) [10:03:05] (ordfører for saken): Takk til Venstre for et godt og viktig representantforslag, og takk til komiteen for en ryddig prosess i denne

saken. Målet med saken fra vår side har vært å samle et flertall for å få utbyggingssaken om Nedre Otta opp til behandling i Stortinget. Målet har vært å sende et tydelig signal om at det er behov for mer kunnskap og mer vektlegging av naturkonsekvensene før utbygging besluttes i denne saken. Vi må konstatere at det ikke er flertall for noen av disse vedtaksforslagene. Vi mener likevel at debatten i det minste varsler at naturverdier i forbindelse med vannkraft må bli et viktigere tema i norsk energi- og miljøpolitikk.

I 2001 varslet Jens Stoltenberg i nyttårstalen sin at tiden for store vannkraftutbygginger var over. Det gjorde han fordi det var blitt allment forstått at de store elvene våre er svært store naturverdier, som vi ikke har råd til å ødelegge flere av uten veldig god grunn.

Men de siste årene har vi sett at interessen for store vannkraftutbygginger har økt likevel. Det er bare noen uker siden regjeringen ga tillatelse til store naturinngrep i Einunnavassdraget i Hedmark. Jeg anbefaler representantene å komme seg dit så fort de kan før den elva blir ødelagt, for der er det veldig fint.

Regjeringen har allerede gitt konsesjon til fire av de tolv elvene som Naturvernforbundet har utpekt som de mest verdifulle gjenværende elvene som vi bør ta vare på her i Norge. I tidligere år ble naturvernere møtt med argumenter om mørklagte bygder og kalde aluminiumsovner når vi protesterte mot vannkraftutbygginger. I dag er disse argumentene erstattet av argumentet om at vi må bygge mest mulig for å redde klimaet. Miljøpartiet De Grønne og mange andre er selvfølgelig enig i at klimautfordringene har gjort debatten om vassdragsutbygginger mer kompleks. Men man har skjønt veldig lite av klimaproblemet hvis man tror at vi kan løse det på naturens bekostning. Kampen for å bevare det globale klimaet og for å begrense global oppvarming, er i bunn og grunn først og fremst en kamp om å bevare naturgrunnlaget.

Med den energipolitikken som føres i Norge i dag, hvor vi ikke har en klar plan for å bruke fornybar energi til å fase ut fossil energi, og vi ikke har en klar plan for å bruke fornybar energi for å skape arbeidsplasser og drive fram ny teknologi, blir hovedkonsekvensen av energiutbyggingen i altfor stor grad at vi ødelegger natur uten å få nok igjen for det. Det er paradoksalt å tenke på at når vi om et lite øyeblikk i denne salen skal diskutere et forslag fra Miljøpartiet De Grønne om satsing på havvind, er hovedargumentet at vi ikke trenger havvind fordi vi har så stort fornybar energi-overskudd fra før av. Men når det gjelder å ødelegge en av våre gjenværende veldig verdifulle elvestrekninger, er det argumentet om energioverskudd ikke betydningsfullt. Det betyr bare én ting: Natur har fortsatt for lav verdi i den norske energidebatten.

Nedre Otta er et av de største og mest intakte flommarkssystemene som er igjen i Gudbrandsdalen. Det er mange rødlistede arter der. Flere naturtyper i området er vurdert som nasjonalt truet, og fylkesmannen i Oppland har altså anbefalt at den aktuelle elvestrekningen vernes. I tillegg er rafting og elvesport en viktig og økende næring i området. Mye av veksten i denne næringen knyttes nettopp til Nedre Otta. Det antallet arbeidsplasser som skapes i for-

bindelse med elvesport og turisme, er langt større enn det antallet arbeidsplasser som skapes ved et eventuelt elvekraftverk. Statsråden har selv slått fast at mulighetene for rafting i elva vil reduseres kraftig ved en utbygging. Dessuten er det få turister som vil komme til Norge for å raftet i en gjennomregulert elv, der vannet bare slippes ut i små porsjoner.

Denne saken er en sak som dreier seg om hvorvidt Stortinget med jevne mellomrom skal ta stilling til hvordan vi behandler norsk vassdragsnatur. Det er lenge siden vi gjorde det sist. Denne saken oppfyller lovens krav til å bli behandlet i Stortinget. Det ville vært sunt for Stortinget om vi tok for oss denne problemstillingen litt grundigere enn det vi dessverre gjør nå. Nå blir denne saken kjørt administrativt videre uten politisk vurdering. Det synes vi er synd. Vi håper at Stortinget vil benytte neste anledning til å tenke gjennom hvordan vi behandler vassdragsnaturen vår litt grundigere.

Presidenten: Vil representanten ta opp forslag?

Rasmus Hansson (MDG) [10:08:15]: Representanten vil veldig gjerne ta opp forslag, og takker presidenten for påminnelsen.

Presidenten: Da har representanten Rasmus Hansson tatt opp de forslag som Miljøpartiet De Grønne står bak.

Anna Ljunggren (A) [10:08:40]: Saken vi behandler i dag, er et forslag fra Venstre om hvorvidt utbyggingen av vannkraft i Nedre Otta i Oppland fylke skal forelegges – og avgjøres i – Stortinget, eller om konsesjon til en utbygging i denne størrelsesorden skal endelig gis av Olje- og energidepartementet.

På prinsipielt grunnlag mener Arbeiderpartiet at det skal være tungtveiende argumenter, f.eks. hensyn til det biologiske mangfoldet som ikke er imøtekommet av NVE, og helt klare, lovmessige grunner for at en sak som denne skal avgjøres i Stortinget.

Nedre Otta er et allerede utbyggt vassdrag. Det har seks kraftverk og fire magasiner. Det handler ikke om å bygge ut vannkraft i et område som er uberørt av kraftproduksjon i dag. Konsesjonsmyndighetene har foretatt en omfattende vurdering av om den samlede belastningen på økosystemet i vassdraget er i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven. Det mener vi er viktig. Vi mener at NVE har imøtekommet motstanderne på en god måte, bl.a. sett på hensyn som bedre kan ivareta elvesportaktivitetene for dem som driver med det i dag, ved at man har anbefalt ekstra slipp av vann to dager i uken i seks uker på sommeren. Så er det foreslått et minstevannføringsregime, som skal sikre tilstrekkelig vannføring for fisk og andre levende organismer i vannet. I tillegg har man imøtekommet ved at man har flyttet utløpet for kraftverket til et annet sted enn det som opprinnelig var foreslått, til over Grindhølen – også det av hensyn til fisk og elvesportaktiviteter.

For Arbeiderpartiet er det også viktig å understreke at flertallet i kommunestyrene i både Sel og Vågå har anbefalt at det gis konsesjon. Så Arbeiderpartiet mener at ut-

byggingen ikke er av den karakter at saken bør forelegges – og avgjøres i – Stortinget.

Odd Henriksen (H) [10:10:57]: Jeg var så heldig at jeg ble invitert på befaring til Nedre Otta i forbindelse med at vi så at denne saken skulle komme opp, og jeg tok meg tid til å dra på rafting i det aktuelle området. Det er et vakert stykke Norge som vi nå skal se på. Men det som denne saken i utgangspunktet handler om, er hvem som skal kunne gi eller avslå en konsesjon for utbygging av dette vassdraget. Det er ikke gitt, uansett hva vi måtte ende med i dag, at vassdraget blir bygd ut, men det er hvem som skal ha den fornødne kompetansen til å fatte disse beslutningene, som egentlig skal diskuteres. Vi mener at i denne saken bør det tilligge departementet å fatte slike beslutninger, og at det ikke er nødvendig at denne saken skal opp i Stortinget.

Det er riktig, som det er sagt, at den omsøkte utbyggingen av Nedre Otta kraftverk etter dagens målestokk er et stort elvekraftverk – det er ikke så ofte man har store utbygginger lenger. Men det er også viktig å legge til grunn at det er ingen nye reguleringer, det er ingen nye damanlegg, og det er heller ikke andre tekniske inngrep som skal gjøres i vassdraget.

Det er også slik at det kan være tvilsomt hvorvidt det er over 20 000 naturhestetekrefter, men i utgangspunktet er det ingen store inngrep som skal gjøres, med tanke på den siste delen av utbyggingen. For oss er det slik at vi legger til grunn at departementet vil foreta en fullstendig og grundig vurdering av alle deler av saken, hvor hensynet til det biologiske mangfold blir ivaretatt på en grundig måte og vurdert skikkelig. Det er ingen grunn til å tro at det ikke skulle skje. Vi har ingen tro på at vi nødvendigvis her i Stortinget vil gjøre en bedre vurdering enn det som departementet er i stand til å gjøre, ut fra fagrapportene og det grunnlaget de har for å kunne ta en beslutning. Og det blir særlig viktig – og jeg er helt sikker på at det også kommer til å skje – at man tar forholdet til fisk, fugl og fauna på en meget grundig og alvorlig måte. Det er ingen grunn til å anta at det ikke vil skje. Det er viktig hvis vi skulle gi konsesjon – og jeg regner med at departementet kommer til å legge det til grunn når de skal gjøre sine beslutninger – at dette kan ivaretas i forhold til de krav som er stilt, nettopp for å ivareta naturen på en best mulig måte. Det er viktig for Høyre når man skal bygge ut, når man skal gi konsesjoner, at de ressursene og de kvalitetene som er der, blir ivaretatt på en slik måte at om man skulle komme til å gi konsesjon, blir det ivaretatt fullt ut, så langt det er mulig. I tillegg er det også sagt – og statsråden har også gitt beskjed om – at man kommer til å legge stor vekt på at aktiviteten som er i vassdraget, vil bli ivaretatt, vurdert og hensyntatt på en god måte.

Da jeg var på befaring, fikk jeg snakket både med dem som var motstandere av utbyggingen, og med dem som hadde et ønske om at vassdraget skulle bygges ut. Mitt ståsted, med den oppfatningen jeg hadde den gangen, var at det var et stort politisk flertall for at det skulle være mulig å foreta ytterligere inngrep i vassdraget, sett i relasjon til at det ikke er vernet, og at

det, som sagt, er en del utbygging av vassdraget fra før.

Så beslutningen om det skal eller ikke skal gis konsesjon, synes vi helt klart er en beslutning departementet på en fullverdig og god måte er i stand til å kunne ta.

Oskar J. Grimstad (FrP) [10:15:00]: Det er i dag eit klart fleirtal som meiner at konsesjon for og utbygging av Nedre Otta, slik det framgår med avbøtande tiltak og vilkår, ikkje er av ein slik karakter at det bør føreleggjast og avgjerast i Stortinget.

Ein samla komité viser til at konsesjon vanlegvis berre blir gitt dersom skadar eller ulemper for allmenne eller private interesser blir ansett for å vere av mindre betydning samanlikna med fordelane ved ei regulering. Ein understrekar også at all utbygging av fornybar energi må gjerast på ein måte som varetar omsynet til verdifull natur, i tråd med Noregs internasjonale forpliktingar knytte bl.a. til konvensjonen om biologisk mangfald, med mål om å stanse tap av arter innan 2020.

Det er kjent at høyringspartane er delte i synet på om Nedre Otta kraftverk bør byggjast ut. Komiteen viser i den samanheng til NVEs innstilling i saka, datert 24. juni 2014, der det går fram at dei kommunane det gjeld, og fylkeskommunen, er positive til ei utbygging, mens Fylkesmannen, organisasjonar og privatpersonar uttaler seg mot. Dei negative konsekvensane er i hovudsak knytte til det samanhengande vassdragsmiljøet i Otta/Lågen-systemet, langt-vandrande bestandar av harr og aure og elvesportsaktivitetar som rafting og padling.

Det er konsesjonsmyndigheita sitt ansvar å finne løysingar som varetar elvesportsinteressene i tilstrekkeleg grad, samtidig som kraftproduksjonsplanane kan realisast innanfor dei rammene departementet har i dag.

Ottavassdraget er allereie utbygd med seks kraftverk og fire magasin. Det er også klart at den omsøkte utbygginga av Nedre Otta kraftverk etter dagens målestokk er eit relativt stort elvekraftverk, men at utbygginga ikkje inneber nye reguleringar, damanlegg eller andre større tekniske inngrep som krev konsesjon etter vassdragsreguleringslova. Ei eventuell utbygging av Nedre Otta kraftverk gjer det nødvendig med erverv av fallrettar som er konsesjonspliktige etter industrikonsesjonslova.

Som nemnt er det i dag eit fleirtal som meiner at utbygginga, slik det framgår med avbøtande tiltak og vilkår, ikkje er av ein slik karakter at det bør føreleggjast og avgjerast i Stortinget. Fleirtalet står for det, og vi har tenkt nøye gjennom det, på oppfordring av saksordføraren.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [10:17:35]: Det er lenge siden en vannkraftutbygging har vært prøvd for Stortinget. Vi står overfor en omfattende sak her som krever noen politiske retningsvalg, og vi finner det rett å støtte forslaget om at saken fremmes for Stortinget. Det er ikke dermed gitt at vi vil gå imot når saken kommer tilbake, men Kristelig Folkeparti mener det er nødvendig å få saken belyst i sin fulle bredde.

Det er med en viss undring at jeg ser Høyre og Frem-

skrittspartiets argumentasjon for at saken ikke er omfattende nok til å komme over grensa for behandling – disse magiske 20 000 naturhestekreftene. Det anføres at vannet allerede har blitt utsatt for en konsesjonsbehandling – i og med at det kommer fra Øvre Otta. Jeg er ikke noen Arki-medes. Men meg overrasker det ikke at vannet i Nedre Otta først har vært i Øvre Otta. Konsekvensene for naturmiljøet langs og i Nedre Otta blir ikke mindre av den grunn.

Når vi har gjort vår vurdering i denne saken, har vi bl.a. støttet oss til § 2 i industrikonsesjonsloven, som omtaler disse 20 000 naturhestekreftene, og som omtaler behovet for stortingsbehandling hvis betydelige interesser står mot hverandre.

Fylkesmannen i Oppland er klar – dette vil få konsekvenser for naturmiljø, flora og fauna. Naturen i området er for verdifull, og området inneholder de største og mest intakte flommarksystemene som er igjen i Gudbrandsdalen. Området har flere rødlistede arter – arter som er vurdert som nasjonalt truet. Norsk institutt for naturforskning peker på de negative konsekvensene for fiskebestandene, og NHO Reiseliv påpeker de negative konsekvensene for reiselivsnæringene i Nord-Gudbrandsdalen.

For Kristelig Folkeparti er det viktig å legge føre-var-prinsippet til grunn i en slik type sak, som ifølge Dokument 8-forslaget vil få store natur- og miljøkonsekvenser. Kristelig Folkeparti mener at slik saken framstår i dag, er ulempe for allmenne eller private interesser av større betydning enn fordelene en slik regulering har.

Vi ønsker å få en sak til Stortinget der konsekvensene blir utredet på en grundig måte. Da får vi et bredere og bedre beslutningsgrunnlag.

Marit Arnstad (Sp) [10:20:54]: Norge trenger mer utbygging av fornybar energi. Vi trenger mer utbygging av vannkraft, vi trenger mer utbygging av vindkraft, vi trenger mer utbygging av bioenergi basert på skogressursene våre. Utbyggingen av den fornybare energien bør skje raskere enn i dag. Det har skjedd for sakte – det må skje raskere. Hvis noen virkelig mener at vi skal ha en overgang fra mer fossilt og til fornybart, må vi gjøre det raskere, og vi må gjøre det systematisk. Det er en viktig del av det såkalte grønne skiftet. Senterpartiet ønsker derfor ikke at denne saken skal gjennom en ny saksbehandlingsrunde i Stortinget, og vi går inn for utbyggingen.

Det er knapt noen saker som behandles så grundig som konsesjonssaker knyttet til vannkraftutbygging. Det er knapt noe område der de lokale myndighetene, verne-myndighetene, departementet og NVE behandler saken så grundig og så gjennomgående, og der en tar hensyn til alle sider ved saken enten det er flora, fauna, fisk eller andre ting. Så denne saken har vært gjennom en omfattende behandling. Det er et klart og uomtvistelig flertall for utbyggingen i Stortinget, og det å be om at saken behandles i Stortinget på ny, er bare å få en ny omdreining på skruen. Det synes jeg er unødvendig rett og slett.

Senterpartiet legger betydelig vekt på at det er og har vært et klart flertall lokaldemokratisk både i Vågå, i Sel og i Oppland fylkeskommune. Vi legger også vekt på at Ottavassdraget allerede er bygd ut med seks kraftverk. Den

mest kontroversielle utbyggingen knyttet til Otta var vi gjennom da vi diskuterte Øvre Otta, og jeg er enig i at var en vanskelig og omstridt beslutning. Men denne utbyggingen er et ganske stort elvekraftverk som ikke krever damanlegg og ikke krever større tekniske inngrep, og det er ervervet fallrettigheter som gjør at den blir konsesjonspliktig etter industrikonsesjonsloven. Utbyggingen omfattes heller ikke av noen verneplaner for vassdrag, og gjennom den grundige saksbehandlingen som har vært, har en også sett på avbøtende tiltak for å sikre ikke minst vannføringen i elva.

Samlet sett mener Senterpartiet at utbyggingen ikke er av en slik karakter at den bør behandles i Stortinget, verken når det gjelder størrelse eller inngrep. Den har vært gjennom en meget grundig behandling både lokaldemokratisk og innenfor det konsesjonssystemet vi har. I sum mener Senterpartiet at dette ville være et positivt bidrag til den fornybare energien som Norge må og skal utvikle raskere enn vi har gjort hittil.

Ola Elvestuen (V) [10:23:57] (komiteens leder): Det er ingen som bestrider at saken har hatt en grundig saksbehandling. Det er heller ikke det som er spørsmålet. Spørsmålet er hvem som skal ta den endelige beslutningen i store vannkraftutbygginger.

Og dette er en stor vannkraftutbygging, som i seg selv burde gjøre at den endte opp i Stortinget. Men også for utbyggere ville det gitt en mye tydeligere saksbehandling at de visste at saken i siste instans legges fram for Stortinget for en endelig behandling istedenfor at de over tid må gå og vente og vente på at det kommer et plutselig vedtak i departementet eller regjeringen.

Så det er både sakens størrelse som gjør at denne bør til Stortinget, og selvfølgelig innholdet i selve prosjektet.

For det er som flere har påpekt, flere utbygginger i Ottavassdraget. Men at det er flere utbygginger, gjør ikke at det siste strekket blir mindre verdt. Det kan til og med gjøre at det siste strekket i Nedre Otta blir mer verdt, for – som også flere har påpekt – dette er det største og mest intakte flommarksystemet som er igjen i Gudbrandsdalen, og det siste er mer verdt selv om det er andre utbygginger også i vassdraget.

Det er ingen tvil om, som det påpekes, at det ikke er nye tekniske inngrep, men det er ingen tvil om at reduserer man vannmengden, som konsekvensen av en utbygging jo vil bli, vil det prege landskapet og redusere opplevelsesverdien. Hva som blir effekten for fisk, påpekes det også fra Norsk Institutt for Naturforskning at er usikkert, særlig siden det her også må vurderes opp mot andre prosjekter, og vi kjenner til at Rosten lenger opp i Gudbrandsdalen også er vedtatt utbygd.

Men det er ikke bare sakens størrelse, det er også dens kontrovers som gjør at den bør være i Stortinget. Dette er tross alt et område der Fylkesmannen tidligere har foreslått at elvestrekket sammen med en større del av elvesystemet bør vernes. I sin uttalelse fra 2012 heter det at

«det er svært uheldig at det blir bygd nye vannkraftverk i Lågen og Nedre Ottas hovedløp».

Det er nå ti år siden Stortinget sist hadde en sak om

vannkraftutbygging. Det jeg da undrer meg over, er hvilken terskel man legger seg på før man skal kreve slike saker til Stortinget. Fra Venstres side mener vi terskelen for stortingsbehandling er altfor høy, og at vi trenger en mye større forutsigbarhet for hva som legges fram for Stortinget også, enn det som gis etter § 2 i industrikonsesjonsloven, hvor man jo har et krav om 20 000 naturhestekrefter, noe jeg tror det er mange som har problemer med å forstå hva egentlig innebærer. Denne saken ligger over 20 000 naturhestekrefter. Men det handler også om at saker som er kontroversielle, bør legges fram for Stortinget, «med mindre departementet finner det unødvendig», som det står i loven.

Både denne saken og andre utbyggingssaker – jeg kan nevne Einunnavassdraget, hvor jo alle etater, inkludert NVE, var imot, men en allikevel fikk konsesjon – mener jeg viser at vi trenger å se på dette vedtaket på nytt, og at vi trenger en endring som gjør at flere av de kontroversielle sakene, og definitivt de store vannkraftutbyggingene, legges fram for Stortinget, ikke fordi det er noen som betviler saksbehandlingen og grundigheten i prosessen på forhånd, men nettopp fordi det i siste instans er en avveining mellom de fordelene man kan ha ved en utbygging og den fornybare energien som produseres, og det negative ved at naturverdier går tapt. Den beslutningen er i seg selv – og må være – en politisk beslutning som Stortinget i siste instans både har ansvaret for og bør ta i den enkelte sak, deri også saken om Nedre Otta.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [10:28:54]: Tiden for de store vannkraftutbyggingene er forbi, var det en statsminister en gang som sa. Jeg synes det er verdt å dvele ved det, for de siste ti årene har vi ikke behandlet en eneste vannkraftutbygging i Stortinget. Derfor synes jeg det er viktig å understreke det spørsmålet som også Ola Elvestuen stilte til statsråden: Hva skal til for at Stortinget skal behandle en sak? Jeg stilte statsråden det spørsmålet i forrige uke også. Den gangen tok vi også opp spørsmålet om naturverdier må vike for vannkraftutbygging. Spørsmålet går igjen til statsråden, for jeg følte at jeg ikke fikk skikkelig svar i forrige uke: Hvor går grensen for hva som skal til for at Stortinget skal få en sak?

Jeg synes at når det har gått ti år siden sist gang vi hadde en sak om vannkraftutbygging opp mot andre verdier, nemlig natur- og miljøverdier, opp til behandling i Stortinget – vel, da er det faktisk behov for å få en ny runde i Stortinget der stortingsrepresentantene får være dem som setter den politiske grensen og får ta de avgjørelsene og gjøre de avveiningene som skal til for å skille mellom den typen verdier vi vektlegger så høyt at vannkraft må vike, og de naturverdiene som gjør det akseptabelt og greit med vannkraftutbygging. Jeg mener at det hadde vært bra om det ble gjort. Loven er jo egentlig ganske tydelig, industrikonsesjonsloven § 2 sier det veldig klart:

«Hvis ervervet gjelder vannfall som ved regulering antas å kunne utbringes til mer enn 20.000 naturhestekrefter, eller hvis betydelige interesser står mot hverandre, skal saken forelegges for Stortinget før konsesjon blir gitt».

Det er det som står der – hovedregelen er at saken skal framlegges for Stortinget før konsesjon blir gitt. Og så er det et tilleggspunkt etter komma: «med mindre departementet finner det unødvendig.»

Men hovedregelen er klar: Er det kontroverser, skal det fram for Stortinget, og da stiller jeg igjen spørsmålet til statsråden: Når statens egen mann, Fylkesmannen, statens eget embete i fylket, sier at her bør det ikke gis konsesjon, mener ikke statsråden når industrikonsesjonsloven § 2 sier at «betydelige interesser står mot hverandre» – at det foreligger den type vurdering her? Mener virkelig statsråden at det er helt unødvendig å legge dette fram for Stortinget? I så fall mener jeg at statsråden bør begrunne det på en bedre måte. Spørsmålet er: Hvis ikke denne saken, hva slags sak skal vi da få?

Jeg synes det er verdt å stille Arbeiderpartiet det samme spørsmålet. De sa veldig tydelig fra om at de ikke syntes det var noen vits i å ta denne saken til Stortinget. Vel, da er det verdt å stille spørsmålet: Jens Stoltenberg sa i sin tid altså at de store vannkraftverkene tid var forbi. Snakket han da på vegne av partiet? Det vil jeg gå ut fra – han var tross alt partileder. Hvis han snakket på vegne av partiet, står partiet fortsatt inne for dette? Spørsmålet er: Hva er en stor vannkraftbygging hvis ikke denne er tilstrekkelig stor? Mener virkelig ikke Arbeiderpartiet lenger at dette er en sak som helt åpenbart inneholder ulike interesser?

På Senterpartiet høres det ut som vi bare skal si: Bygg ut alt, uansett hva slags naturverdier som står i veien. Bygg ut alt, og så fort som mulig – det burde helst vært bygd ut i går. Til det synes jeg det er verdt å si to ting: For det første er vi veldig klare på at naturverdier er viktige. Vi fikk akkurat en ny oppdatert rødliste. Der er det veldig, veldig klart at en rekke av de artene, enten det er flora eller fauna, som lever i tilknytning til elvemiljø, er truet. Det å sørge for å ta vare på elvemiljøet er derfor viktig. Det er også sånn at utbygger anerkjenner at konsekvensene for naturmiljøet, flora og fauna, kan bli middels til store. Er det noe som man overhodet ikke skal legge vekt på? Det siste er at utbyggeren helt klart ga beskjed om at utbyggeren ikke er imot stortingsbehandling så lenge det er en avgjørelse som kommer raskt. Så alle argumentene til Senterpartiet faller på sin egen urimelighet.

Hovedspørsmålet går likevel til statsråden. Hvis ikke denne, hva slags utbygging bør da komme til Stortinget?

Statsråd Tord Lien [10:34:04]: La meg først begynne med å si at jeg egentlig setter pris på at dette forslaget er blitt fremmet. Det gir oss mulighet til å diskutere vannkraftens store betydning i Stortinget. Det mener jeg det er viktig å gjøre. La meg da se langt tilbake, til da vi startet med dette. Da naboene våre i Europa for mer enn hundre år siden startet med å industrialisere sine økonomier basert på kullkraft, tok vi vannkraften i bruk. Den påfølgende industrialiseringen av Norge gjorde det også mulig å bygge velferdsstaten.

I dag har vi en kraftforsyning i Norge som ikke bare er fornybar, men som også er regulerbar. Det er unikt, og det gjør at vi i et svært land med forholdsvis lite folk har klart å bygge et bærekraftig, men også et kostnadseffektivt kraft-

system som skaffer tusenvis av arbeidsplasser, og som er helt sentralt for verdiskapingen i alle deler av landet.

Vannkraften er, og vil forbli, ryggraden i dette systemet. Det er den regulerbare vannkraften som også i framtiden skal gjøre det mulig å bygge dette bærekraftige og effektive energisystemet. Vi skal heller ikke undervurdere den betydningen denne kraftressursen kan ha for Europa. Vi ser at i våre kraftsystemer i Norden, i Norge og i Sverige, men også i kraftsystemer rundt oss, er det overproduksjon av kraft på sommeren, mens det er behov for effekt, særlig effektleveranser, på vinterstid. I det spiller veldig mange av de andre fornybare kraftressursene liten eller ingen rolle. Derfor er det viktig at vi også i framtiden bygger ut nye regulerbare kraftressurser i Norge. La meg også bruke denne talerstolen som arena for å si at dette også betyr at tiden for de store vannkraftutbygginger ikke kan være forbi.

Så er det sånn at all kraftproduksjon, all energiproduksjon, påvirker omgivelsene, naturen og miljøet. Men den saken vi diskuterer i dag, er snakk om en utvidelse av et etablert vannkraftsystem i et vassdrag som allerede har vært gjenstand for utbygginger, og det handler om å frede anleggene som allerede er bygd i vassdraget. Nedre Otta kraftverk er en stor vannkraftutbygging ut fra dagens målestokk, med 250 GWh i året, og betydelige innslag av muligheter for å levere kraft også på vinterstid, når kraftsystemene trenger det, og når Europa og Norge trenger det, bl.a. for å fase ut kullkraft. Men selv om utbyggingen gir mye kraft, innebærer den ikke nye reguleringer, damanlegg eller andre større tekniske inngrep verken i vassdraget eller i nærområdene. Kraftverket skal ligge i fjell og skal utnytte den eksisterende Eidefoss-dammen lenger oppe i Ottavassdraget. Allikevel er det altså nødvendig for Nedre Otta, Opplandskraft DA, å søke om konsesjon for de fallene som skal erverves, og det er fordi det bestemmes av industrikonsesjonsloven. Loven bestemmer at ved erverv av vannfall

«som ved regulering antas å kunne utbringes til mer enn 20.000 naturhestekrefter, eller hvis betydelige interesser står mot hverandre, skal saken forelegges for Stortinget før konsesjon blir gitt, med mindre departementet finner det unødvendig.»

Det er spørsmålet som Stortinget har invitert til drøftelse av i dag.

NVE har behandlet denne saken grundig, som alltid, og ga i fjor sommer en positiv innstilling til Olje- og energidepartementet, og det er ingen tvil om at utbygging av Nedre Otta vil være et svært verdifullt bidrag til kraftsystemet vårt.

Vi har i OED basert vår behandling så langt på den positive innstillingen fra NVE, og i likhet med komiteens flertall deler jeg det synspunkt at i denne saken bør konsesjonsspørsmålet avgjøres av Kongen i statsråd på helt ordinært vis.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ola Elvestuen (V) [10:39:20]: Jeg registrerer at statsråden ikke gikk særlig inn på de naturverdiene som kan bli borte når man får en lavere vannstand. Her mener man at dette anlegget ikke er stort nok til å kunne legges fram for Stortinget. Da blir mitt spørsmål: Hva er nødvendig for

at det legges fram for Stortinget? Statsråden har nettopp også tatt en beslutning når det gjelder Einunnavassdraget, der NVE, etter like grundig saksbehandling – går jeg ut ifra – gikk imot å gi tillatelse og kommunen, etter en like grundig vurdering, gikk imot. Men denne saken syntes heller ikke statsråden var kontroversiell nok til at den kunne legges fram for Stortinget. Når mener statsråden at denne typen saker er kontroversielle nok til at de skal legges fram for Stortinget?

Statsråd Tord Lien [10:40:10]: Hovedbegrunnelsen for min vurdering av hvorvidt dette bør avgjøres i Stortinget eller ikke, har jeg allerede gjort i det brevet som vi sendte til komiteen den 10. juni 2015. Der står det bl.a. – jeg siterer fra brevet:

«Prosjektet slik det fremgår med ulike avbøtende tiltak og vilkår, medfører etter min mening ikke interessekonflikter av en slik art at det er nødvendig med foreleggelse for Stortinget.»

I det samme brevet har jeg redegjort for hvordan vi fra Olje- og energidepartementets side jobber med å legge til rette for å ta hensyn til biologisk mangfold i elver – bl.a. fisk – hvordan vi har tenkt å følge opp spørsmålet om flommarker som eventuelt vil bli influert av dette, og også hvordan vi mener det er mulig å legge til rette for opprettholdelse av friluftaktiviteter og elvesport i vassdrag.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [10:41:19]: Jeg må nesten få spørre presidenten om det er noe vi kan gjøre for å få statsråden til å svare? Er det noe presidenten kan gjøre for å få statsråden til å svare? Dette spørsmålet er stilt en rekke ganger, senest nå fra Ola Elvestuen, der han sier: Hva skal til for at en sak skal behandles av Stortinget? Jeg leste opp fra lovverket i sted, og der står det veldig klart at

«Hvis ervervet gjelder vannfall som ved regulering antas å kunne utbringes til mer enn 20.000 naturhestekrefter, eller hvis betydelige interesser står mot hverandre, skal saken forelegges for Stortinget før konsesjon blir gitt, med mindre departementet finner det unødvendig.»

Så har vi fått høre at i denne saken mener statsråden at det ikke er interessekonflikter nok. Ok – da vet vi at mens Fylkesmannen mener at miljø trumfer, og mener at det er viktig nok til å si nei, mener statsråden at det ikke er tilstrekkelig. Hva skal da til?

Statsråd Tord Lien [10:42:18]: La meg først si at jeg nå skjønner hvorfor iveren etter å bygge ut regulerbar vannkraft var lavere i den forrige regjeringen enn den er i denne regjeringen. Jeg noterer meg at de to større partiene fra det forrige flertallet har et litt annet syn på dette enn SV. Det er jeg glad for, det betyr at vi har et bredt flertall i Stortinget for at de store vannkraftutbyggingenes tid ikke er forbi. Det er jeg, som sagt, glad for.

Jeg har redegjort for at vi her har en situasjon hvor to kommuner er for, hvor fylkeskommunen er for, hvor en betydelig andel av høringsinstansene er for, og vi har en sak som, etter min mening, ikke har interessekonflikter på et nivå som gjør at den bør behandles i Stortinget.

Jeg er enig med representanten Eidsvoll Holmås på ett punkt, det er at jeg håper om at vi får store vannkraftsaker til Stortinget i årene som ligger foran oss.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [10:43:22]: Jeg synes at statsråden bør holde seg for god til å drive og harse- lere. Jeg er sterkt tilhenger av regulerbar vannkraft. Det denne saken handler om, er om vi skal behandle denne saken – siden det er interessekonflikter. Jeg skjønner at statsråden mener at interessekonflikter der miljøet er viktig og fremhevet av fylkesmannen, ikke er noe statsråden mener er kontroversielt.

Einunnavassdraget ble tatt opp av Ola Elvestuen her i sted. Det er åpenbart at en mener at når kommunene selv sier nei, når NVE sier nei, så mener statsråden det ikke foreligger interessekonflikter som tilsier at han selv velger å overprøve underliggende etater.

Da er spørsmålet igjen: Kan statsråden være så snill å svare på følgende spørsmål: Hva skal til av interessekonflikter, eller størrelse på disse, for å få denne typen saker til behandling i Stortinget?

Statsråd Tord Lien [10:44:22]: Det er ikke riktig av meg å spekulere i hvordan vi fra regjeringens side vil håndtere eventuelle framtidige vassdragsutbygginger. I dag diskuterer vi Nedre Otta. Vi har etter mitt skjønn redegjort grundig for det, noe som er akseptert av et bredt flertall i Stortinget. Vi har redegjort for hvordan vi fra myndighetenes side jobber langs spor for å ivareta fiske i et biologisk-mangfold-perspektiv og i et rekreasjonsperspektiv. Vi har redegjort for hvordan det har vært jobbet både hos utbygger NVE og hos oss med spørsmål om vannsport, og hvordan vi jobber med å ivareta oppfølgingen av flommarker – i den grad den skulle bli negativt influert av en utbygging.

Alt dette i sum fører til at vi mener at her er det ikke interessekonflikt av en sånn karakter at dette er noe som trengs forelegges Stortinget.

Rasmus Hansson (MDG) [10:45:33]: Jeg er redd jeg må gjenta den problemstillingen som representanten Elvestuen og representanten Eidsvoll Holmås tar opp, for vi står her med en sak som er foreslått i Stortinget, og så refereres det til en annen sak, nemlig Øvre Otta som lovteknisk sett oppfyller de forutsetningene som skal være på plass for at en sånn sak ikke bare skal, men bør, tas opp i Stortinget. Og så har vi altså et annet eksempel, nemlig Einunnavassdraget, hvor regjeringen gir utbyggingskonsesjon til tross for at omtrent alle involverte instanser sier nei. Det betyr eksplisitt at det ikke finnes noe grunnlag for hvor regjeringen setter grensen for naturverdier som skal telle.

Min versjon av spørsmålet blir da: Vil statsråden vurdere å komme tilbake til Stortinget med en gjennomgang av hva som er naturkriteriene for at store vassdragsutbygginger skal kunne komme opp i Stortinget?

Statsråd Tord Lien [10:46:46]: Jeg kan love representanten Hansson at verdien av stor, regulerbar vannkraft kommer til å bli et viktig tema når vi legger fram energimeldingen i april.

Som jeg redegjorde for i mitt innlegg, er det åpenbart sånn at regulerbar vannkraft har mange kvaliteter både i et økonomisk perspektiv og i et klimaperspektiv som ingen andre fornybare kraftkilder har, nemlig at man kan levere nødvendig effektbalanse i et europeisk system. Dette vil selvfølgelig bli et viktig tema når regjeringen legger fram energimeldingen i april.

Jeg har skrevet et brev – det står jeg selvfølgelig fullt og helt inne for – men jeg har allikevel lyst til å peke på hva et betydelig flertall i Stortinget sier:

«Flertallet mener at utbyggingen, slik det fremgår med ulike avbøtende tiltak og vilkår, ikke er av en slik karakter at den bør forelegges og avgjøres i Stortinget.»

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ketil Kjenseth (V) [10:48:03]: Flere har vært innom Jens Stoltenbergs nyttårstale i 2001, da han sa at tida for de store vannkraftutbyggingene er forbi.

Etter det har vi stort sett fortsatt å bygge ut. Etter den tid har vi også fått naturmangfoldloven, og det virker ikke som om den griper spesielt inn i diskusjonen om store utbygginger.

Det er verdt å minne om at for noen år siden skulle dieselmotoren være klimaredningen, faktisk en såpass stor redning at de rød-grønne ikke så noen grunn til å ha redusert avgift på biodiesel. Nå vet vi bedre. Det viser noe av de taktskiftene vi har, og at vi ikke skal tenke mange år verken bakover eller framover. Naturen er storslagen, og det er verdt å tenke lange horisonter her.

Så registrerer jeg at jeg er den eneste representanten fra Oppland som engasjerer seg i diskusjonen her i dag. Det sier vel noe om maktforholdene. Men her diskuterer vi også to store eksportartikler for Norges del. Den ene er vannkraft, og den andre er reiseliv – det er bare olje og gass som er større – og vi setter to store interesseområder opp mot hverandre, det handler faktisk også om det. Det er utvilsomt reiselivet som taper i denne diskusjonen. Det er viktig for Oppland, og særlig viktig for denne delen av Oppland, og den næringa taper alltid.

Det prinsipielle her er størrelse og kontrovers. Jeg synes det er viktig at denne saka kom til Stortinget, og at vi får denne debatten. En annen del av debatten, som ingen har vært inne på, og som jeg synes også er veldig viktig, er forvaltningen av de enorme naturrikdommene vi her overlater til energiselskapene og utbyggingselskapene. I Oppland har det vært nesten enevelde rundt styringen av dem, og det har også vært store diskusjoner om hvordan inntektene har vært foreslått prioritert og dels disponert, og det har vært store feilinvesteringer. Jeg synes også det er en debatt som hører med her.

Så var representanten Elvestuen inne på at dette ikke er den eneste utbyggingen i denne regionen. Rosten i Sel er bygd ut. Koiavassdraget i Gudbrandsdalslågen er lagt på is, av økonomiske grunner hovedsakelig. Det er ingen tvil om at det er svært stor interesse for at Ottavassdraget og Gudbrandsdalslågen blir bygd ut. Det er også en diskusjon

vi skal ta, hvor store deler av ressursene i Oppland vi skal bygge ut. Når det starter øverst, er det, ifølge denne diskusjonen, ingen tvil om at en får gjøre hva en vil i resten av vassdraget nedover.

Ola Elvestuen (V) [10:51:33]: Jeg synes både debatten og spørsmålsrunden viser at det er behov for å ha en ny gjennomgang av hvilke saker som bør komme til Stortinget. Vi er, fra Venstres side, imot utbyggingen i Nedre Otta. Men det som overrasker meg, er denne motstanden – også fra et flertall – mot at saken i det hele tatt skal tas opp i Stortinget, for det brede flertallet man viser til, kan like godt manifestere seg i Stortinget som i en avvising av å ta saken opp i det hele tatt.

Jeg har, i likhet med representanten Odd Henriksen, raftet i Nedre Otta – jeg var med på den runden. Det var en stor opplevelse, som var med på å befeste mitt syn. Men, som det også ble sagt her, dette handler ikke bare om naturressurser. Det handler også om reiseliv. Jeg mener at de som har de interessene, både naturverninteressene og interessene innenfor reiseliv, skal ha en forutsigbarhet i hvordan disse sakene skal behandles. Da er det noe med å vite hvem som tar den endelige beslutningen, og når den endelige beslutningen kan tas, slik at det kan være en del av en helhetlig debatt. Jeg mener at det er viktig i et åpent, liberalt og demokratisk samfunn at det er måten vi legger opp saksbehandlingen på, helt uavhengig av hvilke standpunkter de ulike partiene selv faller ned på.

Einunnavassdraget blir trukket fram som et eksempel – det er jo ingen forutsigbarhet. Én ting er at man følger NVE i denne saken, men det er også eksempler hvor en ikke følger NVE, og da blir det helt umulig for dem som har interesser i utbyggingen, å følge med på den saksbehandlingen, kjenne til når den kommer og kunne være en del av en levende debatt. Man får lov til å komme med høringsinnspill, men man får ikke lov til å være med i den endelige debatten og den endelige diskusjonen når partiene skal gjøre sine beslutninger inn mot sine gruppemøter.

Jeg håper denne debatten er med på å bidra til at man ser med nye øyne ikke på hvilke standpunkter man har i den enkelte saken, men på hvem som skal ta beslutningen. Ellers må Stortinget gjøre som vi gjør nå: Man må forsøke å ligge i forkant, for man vet ikke når beslutningene i departementet eller i statsråd kommer, og man må legge inn private forslag for i det hele tatt å komme i inngrep med en sak. Det ser jeg på som en helt unødvendig bruk av Stortingets ressurser. Vi burde vite at de kontroversielle sakene kommer til Stortinget, at beslutningene tas her, og vi bør vite at hvis sakene er over en viss størrelse, så kommer de til Stortinget, og så tar vi beslutningen her.

Anna Ljunggren (A) [10:54:33]: På SV og Venstre virker det som om man med jevne mellomrom bør ha en sak i Stortinget som omhandler vannkraftutbygging, og om Stortinget skal avgjøre vannkraftutbygging eller ikke. I dag behandler vi én spesiell sak: Nedre Otta. Vi behandler ikke om det generelt skal gis konsesjoner til ny vannkraftutbygging i Norge, så jeg vil oppfordre representantene som mener det, om å fremme en sak om f.eks. endringer i

vassdragsreguleringsloven i stedet for at vi skal stå her og diskutere Nedre Otta.

Jeg mener at NVE på en god måte har imøtekommet motstanden. Man tar hensyn til fisk og andre levende organismer i vannet ved et minstevannføringsregime. Man tar også hensyn til det biologiske mangfoldet, naturmangfoldloven, og det er ulike fagrappporter som ligger til grunn for vurderingen av virkning på fisk, fugl og fauna.

I Arbeiderpartiet mener vi at det er behov for mer fornybar energiproduksjon i Norge: vind, vann, sol, tidevann, bioenergi. De aller fleste fornybare prosjektene vil ha naturinngrep av et eller annet slag.

Vi har store fortrinn i Norge som vi kan utnytte mer, f.eks. vann og vind. Vi kan bidra til et grønnere Europa og til mer industriproduksjon i Norge. Otta er et allerede utbygd vassdrag. Det omfattes ikke av verneplanen, og konsesjon gis i dag ikke uten grundig behandling der hensynet til naturmangfold, biologisk mangfold, fisk, fugl og fauna tas på en god måte.

For at vi skal nå klimamålene vi har satt oss, må fossil energi fases ut og erstattes av fornybar energi. Det er det bred enighet om på Stortinget. Denne utbyggingen, som det kanskje gis konsesjon til fra Olje- og energidepartementet, vil da bety at det gis energi til 15 000 husholdninger. Det har mye å si for det samlede energibehovet vi har i Norge. Selv om vi har et kraftoverskudd, vil dette kunne bidra til at vi får et grønnere Europa gjennom utenlandskablene, og at industriproduksjonen vår også blir grønnere.

Det er fristende å returnere det spørsmålet som både SV og Venstre har stilt: Mener SV og Venstre at de store vannkraftutbyggingenes tid er forbi?

Odd Henriksen (H) [10:57:26]: Jeg sitter i salen med en følelse av at når man skal diskutere vannkraft og vannkraftutbygging, henger alt i løse luften, og at Stortinget tidligere ikke har hatt en gjennomgang av hvilke saker som bør behandles hvor, og hvordan det skal håndteres. Jeg vil minne om at vi har verneplaner som har vært revidert i hvert fall tre ganger, nettopp fordi man spør: Hvilke vassdrag har en så stor verdi at de må vernes, og hvilke andre vassdrag er det fornuftig at vi har en konsesjonsbehandling på? Da er det ikke tilfeldig at man får utbygging i vassdrag som ikke er regulert av verningsplanen.

I tillegg har vi sagt at vi ønsker grønne sertifikater, vi har innført grønne sertifikater. Hvorfor har vi gjort det? Jo, nettopp fordi vi har sagt at vi skal ta vår del av ansvaret for å bygge ut ny fornybar energi, som verden etterspør. Vi gir et incitament fordi vi også ønsker å bygge ut.

Med all mulig respekt: Jeg kommer fra en landsdel hvor man lever av naturressursene, og jeg har ikke vært med på én sak som vi har behandlet i min landsdel, hvor det har vært enighet om at ting skulle bygges ut. Selvfølgelig er det slik at når vi skal bruke naturressursene, er det noen som synes det er bra, og noen som synes at man skal ta andre hensyn. Sånn er det i denne saken, og sånn kommer det til å bli i alle saker som vi skal behandle framover knyttet til naturressursene.

Det må ikke være noen tvil om at vi ønsker fornybar

energi. Det må heller ikke være noen tvil om at Stortinget har sagt hvilke elver det er fornuftig å ta vare på. Stortinget har endatil sagt hvilke saker som bør behandles hvor. Så blir spørsmålet i denne enkeltsaken om vi mener at det er så motstridende hensyn at den bør legges fram for Stortinget. Vi mener at innenfor de rammene som er her, innenfor de systemene man har, og basert på de tilbakemeldingene som har kommet, ser vi at kompetansen ligger hos departementet. Vi synes at saken er godt nok utredet når det gjelder det. Og vi mener at departementet ved statsråden er i stand til å ta de beslutningene og hensynene som er nødvendige for å vurdere om man skal få konsesjon eller ikke.

Statsråd Tord Lien [10:59:48]: La meg først si noen ytterst få ord om en annen utbyggingssak, som vi allerede har gitt konsesjon til, men som har vært nevnt her noen ganger, nemlig vedtaket om å gi konsesjon til Einunna. Einunna er en utbygging som er langt mindre enn den som er dagens tema. Den er under en femtedel i størrelse, og dette var også en sak hvor både Fylkesmannen og Riksantikvaren var for å gi konsesjon.

Jeg synes i og for seg at representanten Kjenseth hadde noen gode betraktninger: Hvor stor andel av energiresursene i en region og i en kommune skal man på vegne av storsamfunnet høste av?

Jeg har redegjort ganske grundig for hvilket perspektiv jeg mener vi må ha på spørsmål om regulerbar kraft. Det er en helt sentral del av vårt nasjonale system. Men samtidig mener jeg at vi skal legge vekt på hva man mener i kommunene og i fylkene. I den konkrete saken vi diskuterer i dag, er både fylkeskommunen og begge involverte kommuner for. Jeg mener at det taler for at Oppland og de to involverte kommunene har gitt sitt besyv med i dette.

Så har jeg lyst til å si at jeg synes representanten Ljunggren holdt et godt innlegg. Jeg har lyst til å si at det er vannkraften, regulerbarheten av vannkraften og muligheten til å levere effekt på vinterstid man etterspør i Europa. Vindkraft kommer til å bli viktig i Norge i et nordvesteuropeisk marked i mer balanse enn tilfellet er i dag, men det er vannkraften som også i framtiden kan spille den største rollen i å bidra til en grønnere kraftforsyning i Europa.

Derfor er jeg glad for at jeg nok en gang hører at det er et betydelig flertall som ikke bare står bak de prinsippene som ligger til grunn for norsk vannkraftforvaltning i dag, men som også er tydelig på at man mener at de store vannkraftutbyggings tid ikke er forbi. Det mener jeg lover svært godt for videreutvikling av det norske kraftsystemet og muligheten til å skape store verdier i Norge innen kraftproduksjon og kraftforedling, men også for å bidra til et mer bærekraftig nordvesteuropeisk kraftsystem i tiårene som ligger foran oss.

Oskar J. Grimstad (FrP) [11:02:44]: Det er tydeleg at det er nye tider. Før i tida var det eit heidersord som heitte «kraftsosialist». No er det blitt «kraftsenterpartist», og eg synest Senterpartiet skal ta det til seg. Eg synest det er eit honnørord, og eg skal gjerne stille meg ved sidan av.

Å bygge ut det som byggjast ut kan – ja, det meiner eg

er fornuftig, rett og slett fordi vi treng meir fornybar kraft, og vi treng det rett og slett for å unngå import av kraft basert på kol. Eg trudde vi alle var einige om at vi skal få størst mogleg produksjon av fornybar kraft, slik at vi slepp nettopp den importen som medfører at vi forlenger levetida til kolkraftverka i Europa.

Så var representanten frå SV inne på ordet «harselas». Eg må seie at eg ofte synest det nærmast er blitt varemerket til SV. Det er ikkje slik at ein står fritt til å velje om utbygginga skal leggjast fram for Stortinget eller ikkje. Det er klare reglar for det, og i denne saka med Nedre Otta er det heilt klart at ein ikkje behøve å leggje ho fram for Stortinget, og det er også eit stort fleirtal som er einig i det. Ein annan ting er at energimeldinga, når ho kjem, vil gi oss ei god anledning til å diskutere om vi skal regulere, eller om vi skal endre haldninga knytt til kva som skal til Stortinget eller ikkje.

Og til slutt: Det er eit behov også for å gå inn på samla plan når det gjeld utbygging. Nesten årleg, altfor ofte, har vi store skadar baserte på at ein ikkje er villig til å gå inn på område regulert av samla plan. Vi har overfløyminigar og samfunnsskadar, og det representerer milliardbeløp fordi vi ikkje er villige til å gå inn og sjå på samla plan og på om vi kan gjere ei utbygging som representerer flaumvern, og er også med og skapar verdier gjennom fornybar kraftproduksjon. Det burde vi vere villige til.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [11:05:11]: La meg bare begynne med å understreke at jeg er for fornybar energi, jeg er for mer energieffektivisering – det glemmes ofte når man diskuterer disse spørsmålene, men er den mest miljøvennlige måten å sørge for å frigjøre mer energi på. Men jeg er også for å ta dette i bruk for å sørge for å fjerne fossil bruk av energi, sånn som vi har f.eks. i Norge, der mesteparten av energien vi forbruker, er fossil, stikk i strid med hva den jevne nordmann tror.

Men jeg har tre punkter jeg vil gripe fatt i. Det ene er til Odd Henriksen, som jeg opplever rører lite grann, for på den ene siden spør Odd Henriksen hvorfor i all verden vi skal diskutere dette her, vi har jo en verneplan som skal ta ut de vassdragene som skal vernes. Da skulle jeg gjerne like å stille spørsmålet tilbake: Betyr det at Odd Henriksen varsler at regjeringen kommer til å legge fram en verneplan for Stortinget, der vi får muligheten til å ta inn nye vassdrag som foreslås vernet, enten av NVE eller av andre? Jeg har ikke hørt noe av den typen signaler fra Tord Lien, slik som det foreligger her.

Det andre er at det er ikke sånn at fordi noe ikke står i en verneplan, er det fritt fram for utbygging. Tvert imot er vi veldig klare på at man i det enkelte tilfellet skal foreta en avveining mellom naturinteresser, miljøinteresser, utbyggingskostnader og alle de andre interessene som skal ligge inne. Derfor er det fornuftig med en politisk behandling, og mitt poeng er bare følgende: Hvis vi ikke får politisk behandling av kontroversielle saker – og nå har vi ikke hatt det her i Stortinget på ti år – betyr det også at når statsråden overprøver Fylkesmannens vurderinger, setter det også presedens for Fylkesmannens vurderinger i framtidige saker. For hva slags fylkesmann er det som vil håndtere

saker i strid med det som er den gjeldende politiske linje? Det betyr at vi kan flytte de politiske avveiningene i retning av å ta mindre hensyn til natur enn det Fylkesmannen har gjort i dette tilfellet – og blitt overkjørt av statsråden.

Det tredje punktet: Jeg skulle gått inn på Oskar J. Grimstads innlegg også, for det er ikke klokkeklare regler. Som jeg leste opp fra industrikonsesjonsloven i stedet, sier man klokkeklart at man skal framlegge ting for Stortinget når det gjelder over 20 000 naturhestetekrefter eller det er kontroverser, med mindre statsråden mener at det er helt uproblematisk. Det er faktisk ikke en klokkeklar regel, for hva statsråden mener er uproblematisk, er faktisk opp til statsråden å vurdere.

Et siste spørsmål til Arbeiderpartiet: Tord Lien sier at tiden for de store vannkraftutbyggingene ikke er forbi. Jens Stoltenberg sa at tiden for de store vannkraftutbyggingene er forbi. Hva mener Arbeiderpartiet? Er tiden for de store vannkraftutbyggingene forbi, eller er den ikke forbi? Er Arbeiderpartiet på lag med Jens Stoltenberg eller på lag med Tord Lien?

Marit Arnstad (Sp) [11:08:29]: Jeg skjønner at dette blir en debatt hvor en setter merkelapper på folk, som senterpartikraftutbygger og slikt, og statsråden spekulerer i at i den rød-grønne regjeringen var det SV som var imot, og derfor ble det ikke bygd ut noe vannkraft. Kan vi ikke spare oss for det og diskutere den utbyggingen vi står overfor i dag?

Jeg syns også man kan spare seg for argumentasjonen som representanten Eidsvoll Holmås hadde om at hvis en ikke tilfeldigvis er enig med SV, er en åpen for all utbygging. Nei, en er ikke det. Det er ikke Senterpartiet heller.

En av grunnene til at vi sjelden diskuterer store kraftutbygginger i Norge nå, er at vi har en samlet plan for vassdrag, og vi har verneplaner. Det var noen miljøstatsråder fra Senterpartiet på 1980-tallet som var meget viktige i den forbindelse. De planene har til sammen berget viktig vassdragsnatur i Norge. Det er bra, men vi må faktisk også erkjenne at vi har behov for fornybar energi i tida framover, og at en del vannkraftutbygging vil være positivt. Det vil være det fordi det er fornybart, men også – som statsråden sier – fordi det er regulerbart.

Sjøløst er dette en avveining for alle partiene. For Senterpartiet er det slik at vi har avveid spørsmål om tidligere utbygginger i dette vassdraget, hvilke tekniske inngrep en får, hvordan den lokaldemokratiske støtten og den lokaldemokratiske behandlingen er, og hva slags saksbehandling man har hatt når det gjelder de ulike interessene. Vi har også vurdert at dette sjøløst ikke omfatter et vernet vassdrag, og vi har vurdert at det er foretatt avbøtende tiltak. Alt i alt er vi positive og ser heller ikke behov for behandling i Stortinget av saken.

Det representanten Kjenseth tar opp når det gjelder styring av kraftselskap, er et interessant tema – kanskje litt på sida her, men det er et interessant tema. Det er ikke minst viktig for Senterpartiets del når det gjelder alle de småkraftverkene som nå uten videre bare blir solgt ut av landet. Det er et tema vi kanskje skulle tatt oss bryet med å disku-

tere, også i forhold til de vassdragene de opererer i. Men det virker det ikke som partiene på Stortinget er synderlig opptatt av.

Ketil Kjenseth (V) [11:11:00]: Debatten har etter hvert dreid inn i en sideelv, om vi er for eller imot fornybar energi. Det er ikke det denne debatten handler om, for det er vi alle. Til og med Venstre er for å bygge ut vannkraft. Men nå diskuterer vi om noen utbygginger er så store og så viktige at vi bør diskutere dem i Stortinget.

Når det gjelder den fornybare delen, handler det bl.a. om hvor mye vi skal høste av den vannkraften i enkelte deler. For Opplands del er det også viktig å diskutere hvilke andre alternative fornybare energikilder vi har i Oppland. Mange peker på det grønne gullet, bioenergien. Går vannkraftutbygginga i Oppland på bekostning av høsting og utvinning av grønn energi fra bl.a. skogen og andre biologiske ressurser? Så langt kan mye tyde på det, for det har vært lett å bygge ut vannkraft. Det har vært økonomisk svært lønnsomt, og mange av utbyggingene har også vært riktige. Men vi har i liten grad greid å pløye de ressursene inn igjen i annen fornybar energiproduksjon. Nasjonale myndigheter har heller ikke alltid vært veldig forutsigbare eller til noe særlig drahjelp når det gjelder å bygge ut alternative energiformer.

Noe så enkelt som en TEK 15 nå legger tilbake ganske store fordeler på elektrisk oppvarming fra vannkraft. Vi har puttet mye penger i investeringer i infrastruktur for å distribuere vannbåren varme fyret opp av flis, f.eks., så dette er en viktig diskusjon. Når vi er inne på det, blir Senterpartiets innlegg i starten her i hvert fall noe kraftsosialistisk, om raskere, mer og uten særlig debatt – jeg merket meg også det innlegget. Jeg syns også det kan være verdt å spinne litt videre når det gjelder forståelsen for naturmangfoldet. Og Senterpartiets øvrige politikk knyttet til ressursforvaltning, nasjonalparkforvaltning, snøscooter, som det blir fritt fram for, rovdyr, som det skal være lett å ta ut, borger ikke for noe stort hensyn til naturmangfoldet. Dette er en bred og interessant diskusjon, som har mange fasetter. Men fornybar – ja. Så er spørsmålet om det bare skal være vannkraft, og ut av Norge, eller hvilke andre fornybare energikilder vi skal utvikle i Norge.

Terje Aasland (A) [11:14:07]: Det er noen som i denne saken forsøker å lage den store prinsipielle debatten om vannkraftutbygging eller ikke i Norge. Det er ikke det saken handler om. Med respekt å melde er det tatt opp en sak fra Venstre, hvor en egentlig ønsker at saken skal forelegges og avgjøres i Stortinget. Det er det sporet komiteen har jobbet etter. Vi har vurdert akkurat det forholdet. Hvem er det som skal avgjøre denne saken? Vi har kommet til den konklusjon, med bakgrunn i det vi har fått innsikt i, at det er naturlig at det er regjeringen som avgjør denne saken.

Det er egentlig det flertallet sier. Dette er ikke en debatt om de store vannkraftutbyggingene i Norge. Det får vi ta i forbindelse med energimeldingen når den kommer, hvis det er det de tar opp der. Dette handler ikke om hvordan vi skal utnytte vannkraftressursene våre og den fornybare energien i Norge, noe vi absolutt burde fokusert på, mye

mer enn dagens regjering gjør. Det er det vi får diskutere i behandlingen av energimeldingen og ikke i denne enkelt-saken. Dette er på en måte å avklare om det er innenfor et omfattende lovverk, innenfor omfattende kravspesifikasjoner for hvordan utredninger og ulike hensyn som skal vektlegges, og hvordan de skal vektes, det faktisk blir avgjort. Det er det vi tar stilling til, og da har vi kommet til den konklusjon at vi mener det er riktig at regjeringen tar avgjørelsen.

Man kan mene mye rart om regjeringen, men de som er mest imot regjeringen i denne saken, er Venstre – som har satt inn denne regjeringen som bestemmer over det lovverket som Stortinget har å forholde seg til. Hvis man er imot det, må man gjøre som representanten Ljunggren sa, foreslå å endre regelverket for denne type utbygginger i Norge. Da hadde vi reelt sett diskutert hvordan vi skal forholde oss til det i framtiden, men det begynner å bli noen prinsipper hvor Stortinget – fordi en ikke er enig med regjeringen – ønsker å ta avgjørelsen til Stortinget. Da tror jeg det beste er å endre regelverket for hvordan saker skal avgjøres, og ikke ta dem opp enkeltvis.

Vi hadde tilsvarende i 23. konsesjonsrunde. Man kan si mye rart om 23. konsesjonsrunde, men det er regjeringens ansvar å utlyse, slik regjeringen har gjort, ut fra de forvaltningsplanene som Stortinget har vedtatt. Jeg synes det er greit å forholde seg ryddig til sakene når de forelegges og tas opp i Stortinget, gjennom det forslaget som Venstre har fremmet. Da mener vi at det er regjeringen som skal ta beslutningen, og dette er ikke en sak om store vannkraftutbygginger i Norge, om hvordan vi skal forholde oss til det i energimeldingen, eller hvordan vi skal utnytte fornybar energi i Norge. Det kommer vi tilbake til, men jeg håper virkelig at Stortinget da også kan diskutere de elementene på et bredere saksgrunnlag.

Nikolai Astrup (H) [11:17:18]: Jeg er helt enig med siste taler i at det prinsipielle spørsmålet her er om vi skal behandle denne type saker i Stortinget, eller om beslutningen skal fattes i regjeringen. Det har representantene Odd Henriksen og Terje Aasland redegjort godt for.

Samtidig kan man ikke unngå å kommentere noen av de innleggene som har kommet. Det virker som om saken egentlig handler om å ta selve behandlingen her og nå i denne salen. Det er interessant at de partiene som er for å behandle saken i Stortinget, også er imot selve utbyggingen. Det er interessant, fordi det er de samme partiene som i veldig stor grad i alle festtaler snakker om behovet for å bygge ut mer fornybar energi, og hvordan vi skal erstatte fossil energi med fornybar energi. Disse partiene deler med deler av miljøbevegelsen at de er for fornybar energi, men imot å bygge det ut i praksis. De er for miljøteknologi, men imot å utvinne mineraler som er nødvendige for å lage denne teknologien. De er for internasjonalt miljøsamarbeid, men imot effektive kvotemarkeder – for å nevne noen eksempler på at miljøpolitikken er full av paradokser. Skal vi faktisk klare å fase ut fossil energi i alle sektorer der det er hensiktsmessig, må vi også ha fornybar energi tilgjengelig. Da må vi også tåle at det bygges ut. Det er noen vanskelige dilemmaer – jeg skal ikke

underslå det – men i denne saken bør det være rimelig greit.

Så er det kommet opp andre ting i løpet av debatten. Representanten Kjenseth snakket om behovet for å utvikle bioøkonomien. Det er vi helt enig i. Derfor skal regjeringen legge frem en bioøkonomistrategi, der vi nettopp ser på de fantastiske ressursene som finnes for å utvikle den sektoren nærmere. Sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti har regjeringspartiene gjort mange spennende grep som vil bidra til å bygge opp under verdiskaping og nye grønne arbeidsplasser innenfor biosektoren.

Jeg klarer ikke helt å se det store problemet som representanten Arnstad trekker opp om at det er noen som ikke har norsk pass, som ønsker å satse på småkraftinvesteringer i Norge. Jeg mener det er positivt at vi er et attraktivt land å satse i, også for utlendinger. I likhet med at vi satser i andre land, må vi også akseptere at andre satser hos oss. Det er bra for Norge at noen ønsker å satse her i landet.

La meg helt til slutt bemerke at det er interessant når påstanden om harselas kommer fra representanten Eidsvoll Holmås, som ikke er helt ukjent med å bedrive den type virksomhet fra Stortingets talerstol.

Rasmus Hansson (MDG) [11:20:13]: Jeg blir litt forundret når representanten Aasland etterlyser ryddighet og mener at det er en selvfølge at denne saken skal behandles av departementet, som det nå er flertall for, og dermed basta! Saken er reist av Venstre fordi vi har et regelverk som sier at slike saker kan tas opp i Stortinget, og den er reist fordi denne utbyggingen fyller kriteriene i dette regelverket. Så har vi en diskusjon i Stortinget fordi lovgivningen er tosidig. På den ene siden kan en sak oppfylle kriteriene for å bli tatt opp i Stortinget. På den andre siden skal det skje bare hvis statsråden vil det. Det er en oppskrift på at man får en konflikt og en debatt. Det er greit nok at det er valgt slik, men det betyr jo at det ikke er noen selvfølge at en slik sak ikke skal opp i Stortinget. Tvert imot er det en mekanisme som er vedtatt her i Stortinget, for at man skal kunne ta slike saker opp. Hvorfor er det viktig? Hvorfor dreier ikke dette seg bare om en enkeltsak, men også om holdningen til store vassdragsutbygginger i Norge? Jo, det er fordi en slik mekanisme umulig kan ha en annen hensikt enn at Stortinget med jevne mellomrom når det kommer opp store kontroversielle saker, skal kunne ta temperaturen på hvor vi står når det gjelder å avveie det veldig vanskelige problemet naturverdier mot utbyggingsfordeler. Det er det som er vitsen med dette lovverket. Derfor er det synd at stortingsflertallet nå velger ikke å bruke denne muligheten til å ta en temperaturmåling på hvor vi står i denne løpende, vanskelige avveiningen mellom naturverdier og utbyggingsbehov.

Jeg håper at flertallet går i seg selv og reflekterer over hva som er poenget med det regelverket vi har, når de ønsker å bruke det, og hva de ønsker å bruke det til. Så regner jeg med at neste gang det kommer en stor vassdragsutbygging, kommer denne problemstillingen opp igjen hvis den er over 20 000 naturhestekrefter. Det greieste er da hvis statsråden sier ja, la oss ta en prat om det i Stortinget, så slipper vi søle bort tida

på det. Det nest greieste er hvis stortingsflertallet sier det samme.

Presidenten: Ola Elvestuen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ola Elvestuen (V) [11:23:08]: Representanten Aasland tar opp at vi heller burde foreslå endringer i industrikonsepsjonsloven. Poenget er at hvis vi hadde visst at vedtaket som ligger her, hadde blitt fulgt, hadde det ikke vært noe behov for det. For vi vet at utbygginger over en viss størrelse kommer til Stortinget, og er det kontroversielt, så vet vi også at det kommer til Stortinget. Det er greit å forholde seg til. Problemet nå er at her har vi ingen forutsigbarhet.

Og statsråden bør se nærmere på hvordan man kan gi den tryggheten, sånn at vi vet hvilke som kommer til Stortinget. Man kan ikke bare plukke noen uttalelser som man er enig i, enten det er NVE, det er Fylkesmannen, eller det er kommunen. Her tar man dem man er enig i, helt uavhengig av helheten i den enkelte saken.

Vi er alle for fornybar energi, vi er for biologisk mangfold, og vi er for å ivareta de store naturverdiene ellers i Norge. Det tror jeg også både Høyre og Arbeiderpartiet er for, og at vi må ha en avveining av dette i hver enkelt sak.

Terje Aasland (A) [11:24:30]: Jeg kan til sistnevnte understreke at vi er for det som representanten Elvestuen er for, da han tok den opprømsingen nå på slutten.

Det jeg bare har lyst til å få understreket, er at jeg ikke har sagt at det er en selvfølge at denne saken avgjøres av regjeringen. Jeg sa at vi har avveid og vurdert de opplysningene som har tilkommet komiteen i forbindelse med behandlingen av denne saken, og vi har falt ned på at det er riktig at regjeringen avgjør.

Så er det jo sånn at jeg oppfatter det prinsipielle her på en annen måte. Hvis det er det prinsipielle en vil ha endret på, må en jo i lovverket ta bort departementets anledning til å vurdere. Da må en altså fjerne det som står, at de og de forholdene gjør at saken skal forelegges Stortinget, med mindre departementet finner det unødvendig. Da må en jo fjerne den åpningen. Hvis det er det Venstre vil, får vi diskutere det i en annen type sak, og da i en sak som omhandler endringer av det lovverket som gjelder.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [11:25:49]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om en storsatsing på flytende vindkraft i Norge (Innst. 70 S (2015–2016), jf. Dokument 8:118 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 mi-

nutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Per Rune Henriksen (A) [11:26:37] (ordfører for saken): Målet om å begrense global oppvarming til to grader over forindustriell tid stiller oss overfor store utfordringer med hensyn til å omstille de globale energisystemene. Togradersmålet skal nås samtidig som verdenssamfunnet har satt seg som mål å utrydde ekstrem fattigdom og sult, skaffe anstendig arbeid til alle, samt økonomisk vekst – for å nevne noen av de 17 mål for bærekraftig utvikling som ble vedtatt enstemmig i FNs generalforsamling 25. september i år.

Bærekraftmål nr. 7 er å sikre universell tilgang til rimelig, pålitelig og moderne energi innen 2030. Dette vil på mange måter være en forutsetning for at de øvrige 16 bærekraftmålene skal nås.

Fornybar energi står i dag for bare 6 pst. av den globale kraftproduksjonen, men det er denne formen for energi som må ta veksten i globalt energiforbruk om vi skal nå våre klimamål. Dette krever at vi kan finansiere en kraftig utrulling av ny produksjon og transmisjon – at vi utvikler nye teknologier for å ta ut energipotensialet, enten vi snakker om vann, vind eller sol. Det krever at vi får ned kostnadene. I første omgang må kostnadene ned slik at fornybar energi kan utkonkurrere fossil energi, dernest nok til å gjøre det mulig å forsyne verdens fattigste med energi de har råd til. I dette arbeidet må vi ta tak i alle typer fornybar energiproduksjon.

Vindkraft har et stort potensial og er en viktig del av den fornybare energimiksen som nå er i kraftig vekst globalt. En av utfordringene med vindkraft er arealbehovet. Dette, sammen med gode vindforhold, gjør kysten og havet til en attraktiv lokalisering. I Europa ser vi at det bygges ut havvind i et raskt tempo, først og fremst bunnfast sådan, men nå kommer også den første flytende vindparken, Statoils Hywind Scotland, utenfor kysten av Peterhead. Flytende vindkraft kan plasseres lenger ut til havs og dra nytte av bedre vindforhold, og er egnet i områder hvor kysten ikke er langgrunn – og nettopp det er mange av de områdene som først og fremst vil trenge vekst i energiproduksjonen globalt sett i framtiden. Det er derfor all grunn til å tro at flytende vindkraft vil spille en viktig rolle globalt i framtiden.

Norge har teknologi og kompetanse på flytende installasjoner til havs. Det er ikke tilfeldig at det er Statoil som bygger verdens første flytende vindpark. På fredag kom også nyheten om at selskapet MacGregor i Kristiansand har fått kontrakt på levering av utstyr til parken. Dette viser at norsk leverandørindustri har gode muligheter til å ta viktige posisjoner i dette voksende markedet. For at det skal

skje, trengs det teknologiutvikling, kvalifisering og demonstrasjon. Det er en enstemmig komité som ber regjeringen legge fram en strategi som bidrar til realisering av demonstrasjonsprosjekter for flytende havvind i forbindelse med energimeldingen, dette slik at norsk industri kan ta del i utviklingen og ta viktige markedsposisjoner.

SV og Miljøpartiet De Grønne foreslår i tillegg at det skal stilles krav om at det skal brukes fornybar energi som vindkraft til energiforsyningen offshore. Miljøpartiet De Grønne vil også ha storstilt satsing på utbygging av flytende vindkraft i Norge. Jeg regner med at partiene vil ta opp sine forslag og begrunne dem her fra talerstolen, men et par kommentarer fra min side: Flytende vindmøller er en interessant mulighet for klimavennlig energiforsyning for olje- og gassinntallasjoner til havs. Det var jo også bakgrunnen for at Statoil startet forskningen på Hywind. Derfor synes jeg det er bra og spennende at Statoil nå vil prøve dette ut med sin Hywind-mølle tilknyttet Valemonfeltet, men jeg mener det er altfor tidlig å konkludere med at vi skal stille dette som krav ved framtidige utbygginger. Norge og Norden har nå et kraftoverskudd som i stor grad fylles av billig vannkraft. Jeg ser ikke for meg at flytende vind kommer til å få en viktig rolle i norsk kraftforsyning i overskuelig framtid, slik som vi har diskutert her i Stortinget ved en tidligere anledning. I dagens situasjon er det mye viktigere at vi får bygd ut regulerbar kraft som sikrer vårt effektbehov, framfor å subsidiere massiv utbygging av uregulerbar kraft.

Med dette anbefaler jeg komiteens innstilling.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Odd Henriksen (H) [11:31:09]: Jeg kan slutte meg til mye av det som ble sagt av sakens ordfører knyttet til denne saken. Det er sånn at hvis vi skal nå dette togradersmålet som det nå forhandles om i Paris, er det viktig at vi klarer å forsyne verden med ny energi. Er det noe vi er helt sikre på, er det at verden har behov for mer energi. Vi må prøve å gjøre det slik at den energien som verden etterspør, er fornybar.

Ifølge IEA sine tall er det som sagt slik at veksten ikke nødvendigvis kommer i Europa. Den kommer i Asia og i India. Det er viktig at vi er med på en teknologiutvikling som gjør at vi også kan få til å bygge ut fornybar energi, som sagt. Det trenger verden.

Så har vi sett at det er behov for drahjelp når man skal utvikle ny teknologi. Det er nok å se på solenergi og Energiewende, og for så vidt også vindkraft. Så er det slik at det er viktig at man i en startfase også legger til rette for at man er med på å bygge ut ny teknologi sånn at den kan bli konkurransedyktig. For det som er det viktige, er at vi får til en teknologi som i utgangspunktet, slik saksordføreren sa, i første omgang konkurrerer ut fossil energi. Det er viktig.

Så er det hyggelig å konstatere at vi har kunnskap og kompetanse i landet til å være med og bygge ut vindkraft. Som nevnt av saksordføreren, er Statoil nå i full gang med å bygge ut en vindpark utenfor Skottland. Det er også inter-

essant å se at det er norske leverandører som får kontrakter knyttet til ankring og fortøyning av disse vindparkene. Så er det også viktig å påpeke at norsk industri allerede omsetter for 2,3 mrd. kr innenfor havbasert vindkraft.

Så vi er på mange måter i en situasjon hvor vi har kunnskap og kompetanse. I tillegg er vi også et land som har lagt til rette for gode støtteordninger når det gjelder å bygge ut fornybar energi. Å bruke disse teknologiutviklingsfondene våre også innenfor dette området er av interesse.

Det tredje området som det også er svært viktig å ta med seg, er at vi kan få synergier. Vi har stort potensial i norsk offshore-teknologi. Et voksende globalt marked for denne typen teknologi gjør at vi kan omstille og bruke mye av den kunnskapen vi allerede har tilegnet oss offshore, og vi vil kunne være med på å legge til rette for utviklingen av norske arbeidsplasser, sett opp imot den energiform som verden etterspør. Også det er bra.

Det er derfor viktig at vi kan bidra til å få til den utviklingen. Det er også slik som det framkommer i vår innstilling, at det er viktig at dette blir en del av, og blir omtalt i, energimeldingen som skal legges fram våren 2016.

Vi bør legge fram en strategi som bidrar til realisering av demonstrasjonsprosjekter for flytende havvind og andre former for havbasert teknologi. Vi hadde en diskusjon i forrige sak som handlet om areal. Det er faktisk sånn at mesteparten av arealet på denne kloden er hav. Kanskje har vi ikke utnyttet hverken landarealet eller havet på en god nok måte fram til nå, men det skulle i hvert fall være potensial for å utvikle havbasert vindkraft der det er litt større muligheter enn kanskje på de knappe arealene vi har på land.

Så tror jeg også det er viktig for å få til en sånn utvikling i det som skal være et norsk prosjekt, og med det som nå skjer utenfor Skottland, hvor vårt statseide selskap Statoil nå utvikler en havvindmølle, at vi ser at hele Nordsjøbassenget er en del av vårt hjemmeareal, der vi kan få til en utvikling sammen med kommersielle aktører for å få det til å bli så lønnsomt som mulig på sikt.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [11:35:57]: Regjeringen har varslet at den vil legge fram en egen energimelding våren 2016, og jeg forventer at denne meldingen vil omfatte strategier og virkemidler for at Norge som nasjon kan satse på fornybar energiproduksjon. Vindkraft, landbasert så vel som havbasert, utpeker seg som et av mange satsingsområder.

Norge er langt fremme når det gjelder produksjon og forbruk av fornybar energi. Mye takket være vannkraften er Norge i mindre grad enn de fleste land i Europa avhengig av satsing på alternativ fornybar energiproduksjon for å nå sitt fornybarmål. Men skal vi som nasjon opprettholde vår rolle som en stor eksportør av energi også i framtiden, kan vi med fordel bygge ut fornybarsiden, og da gjerne knyttet opp til nye overføringskapasiteter til kontinentet, eller til Storbritannia, slik at også Europa får en mulighet til å nå sine miljømål.

Det er et potensial for forskning og utvikling og at alternative energiproduksjonsformer kan bidra til verdiskaping og sysselsetting i Norge for eksport til utlandet. Frem-

skrittspartiet er opptatt av at vi i Norge skal ha fokus og satsing på kunnskap og kompetanse i akademien så vel som i næringslivet, gjennom satsing på forskning og utvikling for framtidig verdiskaping. I forbindelse med energimeldingen støtter Fremskrittspartiet intensjonene om en strategi som kan bidra til en realisering av demonstrasjonsanlegg og/eller prosjekter for flytende havvind og andre former for havbasert fornybar teknologi.

Vi ønsker en debatt i og rundt energimeldingen hvor helheten i energipolitikken blir vektlagt, også overfor flytende havvind. Helheten er viktig i energipolitikken, og det er langt viktigere enn når man gjør dette fragmentert og delt, som vi ser De Grønne veldig ofte gjør når de fremmer sine Dokument 8-forslag på Stortinget.

Avslutningsvis: Det er et paradoks at hver eneste gang De Grønne og SV er uenig med flertallet i denne sal, dukker begreper som «lite sunt», «lite rettferdig» og «harselas» opp. Intet demokrati er kan hende fullt ut perfekt, men det er langt å foretrekke som system framfor andre, autoritære alternativer. Det er det tydeligvis noen i denne sal som overhodet ikke har fått med seg.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [11:39:38]: Fra Kristelig Folkepartis side blir innlegget bare en kort kommentar, fordi vi i denne saken er enige med de andre partiene om at vi trenger en egen strategi for havvind, og for Kristelig Folkeparti har det vært viktig at dette ses i sammenheng med energimeldinga. På samme måte som saken vi behandler i dag om nullutslippsferjer, er dette et bidrag i grønn retning. Skal vi være i nærheten av å begrense global oppvarming til 2 grader, må vi omstille energibruken fra fossil energi til fornybar energi globalt.

I en tid med mange permitterte og arbeidsledige gir dette håp om tiltrengte arbeidsplasser i leverandørindustrien framover. Norge har et ypperlig utgangspunkt fra norsk offshoret teknologi, og næringslivet satser allerede i dag på ulike prosjekter. Både Statkraft og Statoil er engasjert i store utbygginger. Men flere må på banen. Da må også myndighetene, spesielt i startfasen, bidra til å utvikle offshore vindkraft. Dette bør skje gjennom en styrking av forskningsmiljøene og gjennom en kombinasjon av krav og positive virkemidler gjennom f.eks. Enova.

Kristelig Folkeparti støtter komiteens tilråding og ser denne saken i forbindelse med energimeldinga. Vi ber om en strategi som realiserer demonstrasjonsprosjekter, og som belyser hvilke muligheter det ligger i offshore havvind for leverandørindustrien.

Marit Arnstad (Sp) [11:41:40]: Dette er et viktig og positivt forslag fra Miljøpartiet De Grønne, og det er også svært viktig og fornuftig at en samlet komité står sammen om en så stor andel av både merknader og forslag. Havvind har et stort potensial, og det gjelder nok særlig flytende havvind. Vi ser at det er i begynnelsen i flere land, og vi ser flere gode piloter som kan være med på å utvikle teknologien videre. Statoils Hywind er ikke minst viktig i den sammenhengen. Men det er mye arbeid som gjenstår før man kan få brukt det i en større skala. Det kommer til å kreve målrettet arbeid, det kommer til å kreve klare strate-

gier, og det kommer ikke minst til å kreve mye kapital for å få utviklet dette som en viktig og betydelig energikilde.

Av og til når vi diskuterer forholdet mellom offshore industri og fornybar energi, kan en være litt i tvil: Hvor stor overføringsverdi kan det være? Den diskusjonen har en ofte hatt om Statoils rolle når det gjelder fornybar energi. Men på dette området kan man se en mulig overføringsverdi mellom offshore teknologi og fornybar energi i form av flytende havvind. Og man kan se en rolle for norsk leverandørindustri og offshore industri som er mer betydelig enn det den har vært, og muligens kan bli, med hensyn til andre fornybare energikilder.

Det kommer til å kreve mye kapital. Senterpartiet mener at det trengs en demonstrasjonspilot for teknologien som også ser på mulighetene for leverandørindustrien i denne sammenhengen, og vi er veldig godt fornøyd med at et enstemmig storting tar til orde for at man skal pålegge regjeringen å utarbeide en slik strategi.

Så er Senterpartiet med på et forslag som omhandler mer konkret spørsmålet om bruk av havvind når det gjelder energi til trykkstøtte i oljefelt. Det er ikke riktig at vi da mener at det skal stilles krav, men vi ber regjeringen vurdere om man bør stille denne type krav. Det mener Senterpartiet er fornuftig fordi det vil gi regjeringen grunnlag for en bred gjennomgang. Vi tror det er viktig at regjeringen ser på om det er riktig og mulig å stille den type krav, som også kan forsere utviklingen av fornybar energi, som flytende havvind, når det gjelder installasjoner og ikke minst trykkstøtte på installasjonene. Så vi har ikke konkludert med at krav vil bli stilt, men vi er med og ber regjeringen vurdere om krav er nødvendig og riktig.

Jeg synes det er svært positivt at vi velger å stå sammen om så mye i det Dokument 8-forslaget som vi behandler i dag. Denne behandlingen skuer også litt fram mot energimeldingen. Det er ikke noen tvil om at det blir mange svært viktige spørsmål å drøfte i energimeldingen til våren, og at det blir en viktig sak for de enkelte partier, men også for komiteen og Stortinget. Denne saken føyer seg egentlig inn i det bredere bildet knyttet til energimeldingen.

Presidenten: Da oppfatter presidenten det slik at representanten har tatt opp det forslaget som hun viste til i innlegget sitt?

Marit Arnstad (Sp) [11:45:26]: Det har jeg gjort, på vegne av Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Presidenten: Da har representanten Marit Arnstad tatt opp det forslaget hun refererte til.

Ola Elvestuen (V) [11:45:45]: Jeg vil også si at det er veldig bra at vi har en enstemmig komité som står bak hovedvedtaket i denne saken, og at vi nå får en kraft bak det videre arbeidet inn i energimeldingen i etterkant, sånn at vi kan ta ett steg videre etter å ha hatt det ene anlegget med den ene havvindmøllen, og at vi nå kan få opp demonstrasjonsprosjekter også i Norge. For potensialet er enormt, og behovet er enormt.

Nå er verdens statsledere samlet i Paris for å utmeisle en ny klimaavtale. Europa skal redusere sine utslipp med 40 pst. innen 2030. Andre land har forpliktelser, og det er forpliktelser som må forsterkes i årene framover. Når vi ser på den totale energibruken i verden, er den på ca. 110 000–115 000 TWh. Veldig mye av dette er fossil energi, og det er klart at som én løsning for å produsere ny fornybar energi i store mengder er flytende havvind en stor mulighet. Det er, som det også ble påpekt av representanten Arnstad, et område der vi har en kompetanse som er bygd opp gjennom olje- og gassnæringen, og som vi nå kan bruke for å ligge i forkant når det gjelder utvikling av havvind. Statoil har allerede vist at de ligger i front, gjennom sitt prosjekt i Skottland, og i brev fra statsråden går det fram at norske bedrifter allerede i dag er involvert i havvind internasjonalt i størrelsesorden 2,3 mrd. kr. Så her kan vi virkelig snakke om et grønt skifte, nemlig gjennom å ta kompetansen fra petroleumsindustrien og utnytte den i utviklingen av havvind.

Det er noen land som ligger i front, og det er mye utviklingsarbeid som må gjøres før vi kan få en teknologisk utvikling som er god nok og sterk nok og også til priser som er konkurransedyktige. Storbritannia har en satsing, i Japan satses det mye på havvind, og det er klart at Norge, både med de vindressursene vi har, og med den kompetansen vi har, her har en mulighet til å ta sin del av en internasjonal satsing og investeringer som skal komme i årene framover.

For Norge er dette først og fremst en næringspolitisk satsing. Som vi viste til i den debatten vi hadde i forrige sak, har vi i Norge i dag et kraftoverskudd på fornybar energi. Hovedutfordringen er først og fremst å ta den energien i bruk, sånn at vi reduserer våre konkrete utslipp, så vi også når 40 pst. reduksjon fram mot 2030, mens dette jo handler om å ha en ny næringsutvikling der vi skal ta vår del av de internasjonale investeringene som må gjøres for at verden skal redusere sine utslipp i den størrelsesordenen som er nødvendig for å nå togradersmålet. Det er en formidabel oppgave, som skal pågå i tiårene framover. For å utvikle dette kan det å få i gang demonstrasjonsprosjekter ha en langt større betydning enn størrelsen på de prosjektene i seg selv skulle tilsi, i årene framover. Her driver vi et internasjonalt og globalt innovasjonsarbeid.

Så til forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Senterpartiet. Venstre er med på merkningen og deler intensjonen bak forslaget om at vi også må se på hvordan vi kan bruke flytende havvind innenfor petroleumssektoren, spesielt når det gjelder trykkstøtte. Vi er ikke med på selve forslaget, vi mener at denne utredningen også er dekket av det forslaget som hele komiteen står bak gjennom at vi skal se nærmere på dette i energimeldingen. Vi er også usikre på om vi er enig i at Enova bør spille en konkret rolle inn mot petroleumsnæringen. Men intensjonen deler vi i høyeste grad.

Helt til slutt: Det er viktig når vi snakker om havbasert fornybar teknologi, at det ikke bare dreier seg om vindkraft, men også om bølgekraft og tidevann.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [11:51:04]: Jeg er veldig glad for at et enstemmig storting i dag vedtar det vi vedtar om havvind, og jeg vil gi ros til alle partier og til saksordføreren som har fått dette igjennom.

Gjennom hele dette siste tiåret har vi jo hatt støtteordninger for å utvikle prototyper. Jeg har vært med på å fremme både forskning og utvikling. Vi har satset stort på å sette i gang med forskningssentre rundt dette, og vi har et forskningsprogram om det. Men det er bare å erkjenne at ulike ministre – også fra den rød-grønne regjeringen – har hatt ulikt engasjement for det som handler om havvind. Helt fra Åslaug Hagas veldig tydelige engasjement, der hun så for seg at dette kunne være noe som kunne ta oljenæringen over i en ny tid, til Ola Borten Moes mer kalde skulder mot offshore vind og veldig tydelige nei, dette var ikke noe man skulle satse på, og til Tord Liens litt uklare tilbakemeldinger om dette. Nå gleder jeg meg til å høre innlegget til Tord Lien, og jeg oppfatter at dette er noe som nå er aktualisert. Blant annet på grunn av nedgangen i oljenæringen ser vi alle at det å sørge for å gripe de mulighetene vi har til å overføre kompetanse fra oljenæringen til andre næringer, er viktig, og denne muligheten bør vi gripe. Det oppfatter jeg at hele Stortinget er enig i, og det vil jeg gi ros for.

Selv skrev jeg masteroppgave om offshore vind i 2007–2008, og jeg så på mulighetene for å ta i bruk oljekompetanse til å gjøre akkurat dette. Det var spesielt interessant å se på flytende vind, nettopp fordi det var så mange andre aktører som var inne på det med bunnfaste installasjoner. Jeg tror at en av fordelene vi har, nettopp er å være med på å ta det ekstra skrittet dit hvor det ikke allerede er mange andre markedsaktører.

Men jeg vil bare med en gang si at jeg tenker at når vi sier det vi nå sier fra et enstemmig storting, om at vi ber regjeringen legge fram en strategi for realisering av demonstrasjonsprosjekter for flytende havvind og andre former for havbasert fornybar teknologi, må dette bare være første skritt. En strategi som stopper ved demonstrasjonsprosjektene, er en verdiløs strategi. For hvis vi ser på hva som har skjedd i Europa, ser vi – og det vet alle som har jobbet med industri – at du kan få fram en prototyp, du kan få fram det første fullskala prosjektet. På den måten kan du få kvalifisert teknologien, men skal du få energien konkurransedyktig, kreves det et lengre løp. Se f.eks. på solceller: De første prototypene solceller fantes i lang tid, men det var først da Tyskland bestemte seg for å si at nå gir vi støtte over en lav sko – for å sørge for volum og for fallende priser gjennom læringskurver – at de klarte å sørge for at dette ble konkurransedyktig. Jeg vil si at solcellene og solkraften er Tysklands gave til menneskeheten, for hadde de valgt å stoppe ved et demonstrasjonsprosjekt, eller ved en teknologiutvikling, hadde vi aldri vært der vi er i dag, nemlig at sol er konkurransedyktig med kull og alle andre fossile energikilder. Så derfor sier jeg: Dette er bra, men vi må ha det som et første skritt i et lengre løp.

Fra SVs side har vi i vårt alternative statsbudsjett lagt fram en halv milliard. Det er nødvendig å sørge for å legge pengene på bordet, for det er først når pengene kommer på bordet og de konkrete anbudsutsettingene til aktørene

kommer, at også den skikkelige interessen kommer. Det merket vi f.eks. i forbindelse med CCS: Det er de konkrete tingene som gjør at man driver fram teknologiutviklingen og at aktørene tør å satse. Med en halv milliard kommer du et stykke på vei. Men husk bare at den første møllen til Hywind kostet 400 mill. kr. De fikk en støtte på 50–60 mill. kr eller noe sånt – muligens noe mer, men i den størrelsesordenen – så her har det vært tatt et ordentlig teknologigrep fra Statoils side.

Og jeg synes jo at hvis vi ser oss selv i speilet – jeg vet ikke om vi kan se oss *sammen* i speilet – og ser på den situasjonen vi har, nemlig at næringsutviklingsprosjektet Hywind ikke videreutvikles i Norge, men i Skottland, så forteller det oss noe om at de støtteordningene vi har hatt til å utvikle denne norske teknologien, og næringen, ikke har vært sterke nok.

Jeg stopper der.

Rasmus Hansson (MDG) [11:56:18]: Miljøpartiet De Grønne har lagt fram to forslag, både om å få på plass en demopark for flytende havvind, som forskningsmiljøer og næringsliv har etterlyst lenge, og å få på plass en stor satsing på utbygging av flytende havvind i Norge. Vi er selvfølgelig veldig fornøyd med at Stortinget nå enstemmig vil vedta å få på plass en demonstrasjonspark, eller at det i alle fall skal utredes og legges fram en sak om dette i energimeldingen.

Det er én ting som kjennetegner absolutt all stor norsk næringsutvikling, enten det historisk gjelder fiske, skogsdrift, skipsfart, hvalfangst, kunstgjødsel, metallurgisk industri eller olje og gass: Næringene er basert på store norske naturressurser og norsk kompetanse, organisasjonsevne og teknologi. Det er dette som har gjort at vi har greid å utvikle store sektorer med lønnsomme arbeidsplasser for mange mennesker. I alle tilfeller har det forutsatt politisk vilje til tilrettelegging i stor skala.

Akkurat nå kjenner vi først og fremst til én stor gjenstående, utnyttet norsk ressurs, og det er vindenergi til havs – det finnes nok flere, men den kjenner vi til. Alle er enige om at norsk maritim kompetanse og teknologi, norsk energikompetanse osv., setter Norge i en usedvanlig god posisjon til å bli ledende på utvikling av flytende havvind, og vi har utviklet to veldig gode demonstrasjonsmøller. Men videreutvikling av slikt krever altså stor og tidlig satsing.

Foreløpig er det ulønnsomt å produsere vindkraft fra flytende installasjoner, akkurat som det var veldig ulønnsomt og ineffektivt å produsere vindkraft på land, solstrøm og elbiler osv. for noen år siden. Men disse teknologiene er blitt rimelige og effektive. Det er takket være politisk vilje til satsing, også her i Norge. Flytende havvind er heller ikke lønnsomt og konkurransedyktig i Storbritannia, men der skjer utviklingen på grunn av politisk vilje.

Flytende havvind kommer til å bli lønnsomt. Det er bare et spørsmål om tid og volum. Det at Statoil har gjenopptatt sin havvindsatsing og nå satser stort i Skottland, med sikte på deretter å vokse i Japan og andre markeder, forteller oss egentlig alt vi trenger å vite. Utviklingen av offshore havvind skjer nå. Det spørsmålet vi her i Stortinget tar stilling

til, er i hvilken grad Norge vil være med på den satsingen. Ja, det er riktig at Norge har et eloverskudd og at det foreløpig ikke er entydig etterspørsel etter norsk havvindkraft i andre land. Men vi vet jo at vi er på vei inn i en framtid da Norge og ikke minst landene sør for oss vil ha et langt større behov for fornybar teknologi. Vi vet at planleggingen av et nytt europeisk elnett er i gang. Spørsmålet Norge må ta stilling til – og jeg gleder meg til nye, gode tanker om dette i energimeldingen – er hvordan Norge posisjonerer seg i forhold til en slik framtid, og hvordan vi ønsker å påvirke den med våre egne tilbud.

Det at vi nå – i hvert fall her i Stortinget – signaliserer at vi er villig til å satse mer offensivt på flytende havvind, er viktig, fordi det er et av de områdene hvor vi har store muligheter. Dette er også et veldig godt eksempel på forholdet mellom vilje til forskning og vilje til støtte til innovasjon – som det er en god del av i denne regjeringens budsjett – og den reelle satsingen. For når det gjelder flytende havvind, er jo teknologien utviklet, og da er spørsmålet: Er vi – Norge – villige til å ta det neste skrittet, som er stort, tungt og kapitalkrevende, men helt avgjørende – nemlig å få i gang kommersialiseringen? Det skjer nå i Skottland. Det skjer foreløpig ikke i Norge. Det bør bekymre alle som har ansvar for å utvikle de arbeidsplassene som 300 000 i oljesektoren skal over i. For det er den type store satsinger, og vilje til å flytte teknologi fra teststadiet til det kommersielle stadiet, som er avgjørende. Norge er med på det i Skottland. Vi trenger å gjøre det selv her i Norge, for at de grønne jobbene skal komme her til lands.

Presidenten: Presidenten antar at representanten skal ta opp forslag?

Rasmus Hansson (MDG) (fra salen): Presidenten har så rett, så rett – som vanlig.

Presidenten: Da har representanten Rasmus Hansson tatt opp Miljøpartiet De Grønnes forslag i innstillingen.

Statsråd Tord Lien [12:01:28]: La meg benytte anledningen til å takke både saksordføreren og de øvrige medlemmene av komiteen som har hatt ordet, for gode og reflekterte innlegg.

La meg allikevel minne om debatten vi hadde i stad. Den fantastiske vannkraftressursen har, sammen med økt fornybar energiproduksjon i Skandinavia, gjort at vi, i motsetning til landene rundt oss, ikke har hatt et stort behov for å fase ut sterkt forurensende kullkraft eller stadig mer kostnadsdrivende atomkraft. Vi har basert oss på prinsippet om at vi bygger ut de mest effektive kraftressursene først. Det har gitt oss et kraftsystem som legger til rette for verdiskaping i hele landet. Det er bakgrunnen for det brevet jeg skrev til komiteen 12. oktober i år. Jeg er glad for at de fleste – om ikke alle – som har hatt ordet, har vært veldig klare på at en havvindstrategi først og fremst er en næringsstrategi og ikke en kraftpolitisk strategi.

Jeg er glad for at man fra komiteens side legger stor vekt på at satsing på havvind i Norge først og fremst må handle om forskning og utvikling også i tiden framover.

Jeg har lyst til bare å kommentere forslaget fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne. Det er delt i to, reelt sett. På den ene siden har vi allerede stramme rammer på plass på norsk sokkel som tvinger selskapene til å jobbe målrettet med å ta i bruk lavutslippsteknologi, holde energibruken nede, holde utslippene nede. På den andre siden, til den andre delen av forslaget, nemlig hvorvidt Enova skal gi støtte til at denne typen ny teknologi tas i bruk, er det allerede på plass. Denne regjeringen har også styrket Enovas mulighet til å gi støtte til den typen prosjekter. Så jeg er for så vidt uenig i begge deler av forslaget. Den andre delen av forslaget mener jeg allerede er ivarettatt også gjennom siste års statsbudsjett.

Så har jeg lyst til å si at dette markedet har vokst. Det har vokst bl.a. på grunn av store subsidier, først og fremst i Tyskland og i Storbritannia. Men det er ikke slik at vi ikke er med – for vi er med. Dette er drevet først og fremst av selskaper med bakgrunn fra olje og gass. Jeg har skrevet i brevet at det er i størrelsesorden 2–2,5 mrd. kr det ble eksportert for i fjor. Jeg kan si at det tallet kommer til å bli langt, langt høyere i år – bare enkeltkontrakter levert fra norsk olje- og gassleverandørindustri til enkeltprosjekter i Europa er alene verd mer enn hele fjorårets eksportverdi.

Det er selskaper som Statoil og Statkraft som er langt framme i å være operatør på havvind, først og fremst i Storbritannia. Og det er selskaper som Aibel, Nexans, nå MacGregor – som representanten Per Rune Henriksen nevnte – Fred Olsen og ABB som er med i denne næringen.

Selvfølger er også Hywind, som Statoil nå bygger, et kjempespennende prosjekt. Det er et resultat av mange års målrettet forsknings- og utviklingsinnsats, hele veien støttet av norske myndigheter.

Så har jeg også lyst til å nevne at regjeringen allerede er i gang med å legge til rette for felles utlysninger for sterke maritime forskningsklustere, sterke fornybar energi-forskningsklustere, olje- og gassforskningsklustere og forskningsprogrammer i Norges forskningsråd – også et viktig bidrag til at vi kan hente ut de beste synergiene av disse forskningsmiljøene og disse svært, svært kompetente næringene i Norge.

Med dette kan jeg bare bekrefte at jeg kommer til å ta komiteens ønske om en strategi innenfor vindkraft til havs med en næringspolitisk innretning med meg i det videre arbeidet med energimeldingen, som vi legger fram til våren.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [12:06:28]: Det er alltid forvirrende å diskutere kraftoverskudd, for vi har et el-kraftoverskudd, som representanten Rasmus Hansson sa. Vi produserer omtrent 130–140 TWh med strøm i året med vannkraften vår – selvfølger med svingninger – men vi har et fossilt forbruk som ligger på 170–180 TWh i året. Jeg regner med at statsråden i energimeldingen – som han har lovet å komme med, og som Stortinget har vedtatt skal komme – kommer tilbake med en strategi for utfasing av fossil energi, og at han der vil se på hvordan vi i all verden skal få erstattet all denne energien. Offshore vind kan

være ett alternativ, men det er åpenbart ikke hovedmåten man kan erstatte det på.

Jeg kunne tenke meg å stille statsråden spørsmål om havvindens plass i nye grønne sertifikater. Jeg tolker signalene fra de ulike store partiene dit hen at det etter 2020 ikke blir flere grønne sertifikater. Ser statsråden for seg at man kan få på plass et nytt støttere regime, som bl.a. kan bidra til teknologiutvikling av offshore vind?

Statsråd Tord Lien [12:07:34]: Jeg har hele tiden forsøkt å være tydelig på at hvis vi skal bygge mer bærekraftige energisystemer – både i et klimaperspektiv og i et økonomisk perspektiv – i framtiden, noe som vi er nødt til å gjøre, er vi nødt til å fortsette styrkingen av innsatsen på forskning og utvikling av både produksjon av energi og bruk av energi, som jeg vet at representanten Eidsvoll Holmås er opptatt av.

Når det gjelder spørsmålet om grønne sertifikater, er det ikke fattet noen beslutning om det fra regjeringens side. Jeg har vært tydelig på at vi ser et kraftsystem i en svært krevende ubalanse, ikke bare i Norge. Det er riktig, som representanten Eidsvoll Holmås sier, at vi i et normalår har en nettoeksport på i overkant av 10 TWh til Europa. Men det er en ubalanse som er til stede i hele Nordvest-Europa, og som skaper utfordringer for kraftsystemet vårt.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [12:08:40]: Jeg er fullt klar over akkurat det spørsmålet om grønne sertifikater, og at regjeringen ikke har fattet noen beslutning. Jeg bare tolker representantene for de største partiene, inklusiv regjeringens partiene, dit hen at det i hvert fall er mange som ivrer for å droppe det. Jeg vil gjerne at statsråden kommer til Stortinget for å drøfte dette med oss, for jeg er uenig i det statsråden sier om havvind, og at dette først og fremst er snakk om forskning og utvikling i tiden som kommer. Hvis vi ser på hvor Statoil er med Hywind-prosjektet, er vi ikke på forsknings- og utviklingsstadiet. Vi er på kommersialiseringstadiet. Dette handler nettopp om det å ta ordningene våre videre fra å være støtte til piloter til den første møllen. Sway, som er et offshorevind-selskap som laget flytere i Bergen, fikk f.eks. støtte fra staten til både å lage pilotprosjektet og til å oppskalere det. Men å gå derfra til kommersialisering er det som krever kapital, og som gjør at havvind skal kunne flyte, for å si det sånn.

Statsråd Tord Lien [12:09:45]: Det er Stortinget som har innført ordningen med grønne sertifikater. Den varer til 2021, og når jeg har sagt at jeg skal legge fram en energimelding med perspektiv for først og fremst tidsrommet 2020–2030, men også med noen tanker om perioden 2030–2050, er det helt naturlig at Stortinget blir invitert til å diskutere innretningen og eventuelle subsidieordninger i perioden 2021–2030 og eventuelt etter det.

Jeg gjentar det jeg sa i sted: Jeg noterer meg at subsidienværet i mange av landene i Nordvest-Europa har brakt kraftsystemene våre ut av balanse og svekket lønnsomheten til betydelige kraftressurser, noe som gjør at vi som samfunn får mindre igjen for de ressursene enn vi ideelt sett burde. Det betyr at det blir færre midler til å finansiere

skoler, eldreheim osv. Det er selvfølgelig perspektiver jeg kommer til å ta med meg inn i energimeldingen.

Ola Elvestuen (V) [12:10:55]: Vi har et stort kraftoverskudd i Norge på fornybar energi, så det å satse på havvind er først og fremst næringsutvikling. Men som forslaget viser, er det ikke bare havvind. Det vises også til både bølgekraft og utnyttelse av tidevann. Og vi har vel et område ved Runde som er avsatt for uttesting av bølgekraft. Vi har et selskap i Arendal, Flumil, som ønsker å teste ut bruken av tidevann. Dette har også overføringsverdi fra både maritim sektor og petroleumssektoren.

Mitt spørsmål blir da: Hva er statsrådets syn på mulighetene, utviklingsmulighetene og eventuelle tiltak innenfor de andre fornybare energikildene som kan utvikles til havs?

Statsråd Tord Lien [12:11:43]: Jeg noterer meg ut fra replikkordskiftet – til min store glede – at vi ikke er så voldsomt uenige om dette. Det gjelder ikke bare Venstre og Fremskrittspartiet, for jeg må nesten ta med representanten Heikki Eidsvoll Holmås og SV i denne enigheten også.

Hvis jeg skal trekke fram noe som er et godt element ved dagens sertifikatordning, er det nettopp det at den er teknologinøytral og markedsbasert. Det prinsippet tror jeg vi må ha med oss videre også. Vi må lage rammer og systemer som gjør at det er de teknologiene med størst potensial som faktisk får støtte fra Stortinget. Det kan være i et globalt klimaperspektiv eller i et nasjonalt energiperspektiv, men prinsippene bør ligge til grunn.

Jeg mener at det vi allerede er i gang med, nemlig å sette sammen forskningsmiljøer og lage felles programmer mellom maritim, olje og gass og fornybar, er et viktig hjelpemiddel for nettopp å kunne identifisere hvor vi kan få til mest.

Rasmus Hansson (MDG) [12:13:00]: Utvikling av ny fornybar teknologi kan til en viss grad sammenliknes med det å skulle plukke alle eplene på et tre: Det er greit nok å ha som strategi det som er den norske strategien nå, nemlig at man utvikler og tar i bruk de mest lønnsomme teknologiene først, men skal man plukke eplene som er øverst i treet, må man på et eller annet tidspunkt begynne å finne ut hvordan man kan få laget seg en stige, og det kan være lurt å begynne å lage den stigen tidlig – det krever noen ressurser. Det er litt der vi er, i forhold til neste generasjons fornybarteknologi også.

Det er interessant å se på de store europeiske perspektivene som dominerte debatten om havvind for noen år siden da Energi21 osv. ble utviklet i Olje- og energidepartementet. Da var forholdet mellom norsk storskala energiproduksjon til havs og europeiske brukere et viktig perspektiv.

Det jeg lurer på, er om statsråden kan si noe om hva man nå tenker om havvind – utover det norske, lokale energioverskuddet – knyttet til det behovet for fornybar energi som vi vet vil oppstå i Europa i årene framover.

Statsråd Tord Lien [12:14:18]: Som jeg sa i mitt svar til representanten Eidsvoll Holmås, tror jeg det er viktig

at vi anerkjenner – regjeringen gjør det i hvert fall veldig klart og tydelig – at når det gjelder målet om å utvikle mer bærekraftige energisystemer, også i et klimaperspektiv, er vi nødt til å fortsette forskningsinnsatsen på fornybar energi, noe som også min sjef, Erna Solberg, tilkjennega i Paris i går, da vi tilsluttet oss det amerikanske energiforskningsinitiativet Mission Innovation i COP21 i Paris.

Jeg kjenner meg ikke helt igjen i beskrivelsen. Nå når norskutviklet teknologi, Hywind-prosjektet, som er utviklet av Statoil, kommer til å bli den første – man kan diskutere om den er stor eller ikke – flytende havvindparken som skal være en del av energiforsyningen i et land, blir installert utenfor kysten av Skottland, blir det gjort av et norsk selskap, og det er teknologi som er utviklet i Norge.

Rasmus Hansson (MDG) [12:15:23]: Spørsmålet er altså: Ser energiministeren noen framtid i storskala norsk havvindeksport, energi eksport, til et europeisk marked, gitt at EU nå er i ferd med å utvikle planer for hvordan de skal dekke sitt behov for fornybar energi i et tidsperspektiv på 10–20–30 år, der store norske energiressurser til havs helt åpenbart kan være en potensiell bidragsyter?

Statsråd Tord Lien [12:16:02]: Jeg ser et både stort og lønnsomt potensial i at vi bruker den norske kraftressursen, enten det er vind eller vann eller bio, til å hjelpe våre venner i Europa med å håndtere effektubalanse. Det tror jeg kommer til å tjene oss alle svært godt, og jeg ser også at en betydelig mulighet for å fortsette å eksportere norsk teknologi til Europa for å ta i bruk kraft basert på havvind, særlig i de landene som allerede er godt i gang med det.

Så tror jeg vi må anerkjenne at det er en solid avstand mellom de kraftprisene vi ser i et tiårsperspektiv i det norsk-svenske eller nordiske kraftmarkedet, og de kostnadene som ligger i å produsere en kilowattime havvind. Jeg tror at de kostnadene kommer til å gå ned på sikt, men det ligger noe fram i tid, tror jeg vi må regne med.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Per Rune Henriksen (A) [12:17:25]: Jeg tenkte bare jeg skulle si noen få ord mot slutten av denne debatten.

Det er åpenbart bred enighet om potensialet for arbeidsplasser og næringsutvikling i forbindelse med en utrulling av flytende havvind globalt i et større marked, og at vi skal ta fatt på oppgavene med forskning og utvikling, videreføre det arbeidet som er blitt gjort politisk og fra myndighetenes side med Hywind, og sørge for at vi kan få gode posisjoner som leverandører til denne typen energi.

Så er det åpenbart uenighet om i hvor stor grad utbygging av flytende havvind vil få en plass i norsk energimiks i framtiden. Det høres ut som om dette er et spørsmål om politisk vilje. Representanten Hansson sier at det er politisk vilje på britisk side, derfor blir det utviklet flytende havvind utenfor Skottland. Vel, poenget er at britene har et kraftunderskudd som de må fylle. Det er politisk vilje til å

satse på en måte å gjøre dette på, men driveren er kraftunderskuddet. I Norge har vi ikke et kraftunderskudd, tvert imot. Derfor er det heller ikke politisk vilje til å pøse på med dyrere kraft for å fylle opp et enda større overskudd av kraft enn det vi har i Norge per i dag, sånn som det ser ut.

Jeg er enig i at det er noen spennende vyer for fremtiden når det gjelder det å produsere direkte kraft til et europeisk marked. Men det er ennå altfor tidlig å si at dette er noe vi skal bruke penger på og satse på i dag. Jeg mener at den oppgaven vi først og fremst har nå, er å bidra til å utvikle teknologi som får kostnadene ned, sånn at dette kan brukes andre steder enn i Europa og også utenfor OECD, for bruken av energi kommer til å øke.

Så vil jeg bare avslutningsvis sveipe innom representanten Eidsvoll Holmås' karaktergiving til vekslende olje- og energiministre i den regjeringen som Eidsvoll Holmås selv var en del av. Åslaug Haga hadde store visjoner som statsråd, Terje Riis-Johansen som statsråd sørget for at vi fikk havenergiloven på plass, og Ola Borten Moe i sin tid som statsråd sørget for at det ble gjort en konsekvensutredning og mottok den, men ingen av disse ministrene kunne gjøre noe med lønnsomheten i utbygging av flytende havvind i Norge. Det kan heller ikke vi her i Stortinget gjøre. Vi må sørge for at vi får en kostnadsutvikling som gjør det lønnsomt å delta for norsk industri, sånn at det kan skapes arbeidsplasser.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [12:20:45]: Jeg vil bare begynne med å svare Per Rune Henriksen, og si at jeg er faktisk ikke ute etter å gi karakterer, for jeg synes ikke dette er en konkurranse om hva man gjør best. Men jeg mener helt seriøst at det er stor forskjell på ulike politikeres engasjement for ulike teknologier, for ulike visjoner. Noen sier «drill, baby, drill», noen sier vi skal til Nordpolen, og andre sier at vi søren meg skal sørge for å ta Norge over til fornybarsamfunnet. Jeg vil si at det er helt forskjellige politiske engasjement, men jeg vil ikke gi noen karakter til de ulike politikerne.

Vi kan si at det er enighet, og vi kan si det er uenighet, men jeg vil bare påpeke tre enkle forhold. Det ene er at det vi vedtar i dag, er at vi skal sørge for å få en strategi for å få demonstrasjonsprosjekter. Husk alltid at forskning og utvikling ligger i begynnelsen. Der kan vi gjennomføre, og der kan vi få til teknologisprang. Demonstrasjonsprosjekter er i midten. Der klarer vi å dokumentere og sørge for å vise at en teknologi funker. Men kommersialiseringen er jo det som er kostnadskrevende, og som gjør at man kan klare å få ned prisene. Så de politikerne som tror at bare man kommer til demonstrasjonsprosjekter, så er vi i mål, de tar feil. Skal man sørge for å dra noe fra å være et demonstrasjonsprosjekt og gjøre det konkurransedyktig på pris, må man gjennom hele kommersialiseringsprosjektet, og det er spørsmål om politisk vilje, som vi sa i sted. Tyskland var villig til å ta jobben med å få ned solcelleprisen og gjøre det kommersielt – konkurransedyktig med andre – og derfor er det også politisk vilje. Vil vi være med på å dra havvind fra å være noe vi er i stand til å vise fram som et fint demonstrasjonsprosjekt, over til noe som faktisk er kon-

kurransedyktig i pris? Jeg vil si at jeg har den viljen. Det er ikke sikkert at alle andre har det.

Det andre er at det ble nevnt her at det er viktig at de grønne sertifikatene er teknologinøytrale, og i den forbindelse nevnte Tord Lien at hvis det skulle bli noe mer, var det et viktig premiss.

Så vil jeg bare si at man mister hele den positive effekten som man har, hvis man vurderer ulike teknologier etter hvor langt de er kommet i modenhet. Hvis man er opptatt av næringsutvikling, gir det ingen mening å subsidiere vannkraft eller vindkraft like mye som offshorevindkraft. Så hvis man er opptatt av næringsutvikling, må man støtte offshorevindkraften mer enn de andre.

Jeg ser at statsråden nikker, og det er jeg veldig glad for.

Det siste går på akkurat det spørsmålet om vi skal stille krav – eller støtte – for å få offshorevind vinklet opp mot oljen. Jeg skulle holdt et eget foredrag om dette. Det får jeg ikke gjort. Jeg vil bare si at DNV GL, sammen oljeselskapene, gjør en kjempejobb, og jeg tror at de trenger det dyttet for å få dokumentert overfor oljeselskapene at dette er en teknologi som virker.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [12:23:49]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Aasland, Eirik Sivertsen, Else-May Botten, Eirin Sund og Magne Rommetveit om bruk av nullutslippsteknologi i fergetransporten og bruk av ny teknologi i nærskipfarten (Innst. 78 S (2015–2016), jf. Dokument 8:126 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til seks replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [12:25:03] (ordfører for saken): Jeg vil takke komiteen for konstruktivt arbeid, og især regjeringsfraksjonen, som har ledet fram til at vi i Stortinget i dag vedtar at alle framtidige fergeanbud på de 113 fylkesfergesambandene i landet skal drifles med nullutslipps- eller lavutslippsferger. Jeg vil takke Arbeiderpartiet for å ha tatt opp saken gjennom å fremme en rekke andre forslag.

Det var den rød-grønne regjeringen som tok initiativ til en utviklingskontrakt for lavutslippsferger som endte opp med at Norled leverte inn anbud basert på en elferge bygget i aluminium på Fjellstrand verft på Omastrand i Hordaland. Vi ba fra regjeringens side om lavutslipp, men innovatørene strakk seg lenger og viste at

nullutslipp banket konkurrentene på både utslipp og kostnad.

SV fremmet forslag i fjor høst om at alle framtidige anbud der det var teknisk mulig, skulle være nullutslipp. I vår stemte de store partiene imot, men i mellomtiden fikk Venstre og Kristelig Folkeparti gjennomslag for at det på de 17 statlige riksveisambandene skulle benyttes nullutslipps- og lavutslippsferger. Dessverre benyttet ikke regjeringen anledningen til å stille strenge miljøkrav til Bastøferga slik at vi kunne fått en lavutslipps- eller nullutslippsferge der.

Men i dag er vi samlet om dette felles løftet for nullutslipps- og lavutslippsferger. Det er jeg veldig, veldig glad for at vi har fått et enstemmig storting med på.

Jeg hadde samtaler med rederi og verft da jeg fikk muligheten til å besøke Omastrand i Hordaland. Der kommer det fram interessante opplysninger. Investeringskostnadene er høyere for nullutslippsferger, men driftskostnadene for en elferge er 85 pst. lavere enn for ordinære dieselferger. Derfor vil jeg understreke behovet for lange anbud. Er anbudene korte, vil nedbetalte dieselferger vinne. Er de lange, vil ferger med lave driftskostnader vinne, på tross av at det må foretas investeringer.

DNV GL har utarbeidet en rapport for Energi Norge som anslår at 52 fergesamband kan elektrifiseres. Mange er det stor lønnsomhet ved, andre trenger støtte for å oppgradere nett. Bellona og Siemens' rapport anslår at syv av ti av fergene kan elektrifiseres.

Det er uansett klart for alle i komiteen at potensialet for nullutslippsteknologi og sårt tiltrengte arbeidsplasser i verftsneringen er noe vi må se i sammenheng. Batteripriene faller. Desto flere ferger vi får bygget, desto lavere blir kostnadene. Det er også viktig for verftsindustrien å fylle ordrebøkene god tid i forveien. Derfor ber Stortinget regjeringen om å sikre en forsering av anbudene så det blir tid nok til utbygging.

Forslaget vi i dag vedtar, handler ikke bare om ferger. Pålegget vi kommer med til regjeringen, gjelder også rutebåter. Vi korrigerer også regjeringens kurs gjennom å slå fast at naturgass ikke er å regne som lavutslippsteknologi.

Jeg vil understreke at dette er en sak som ikke bare dreier seg om nybygging av ferger. Det vil òg være betydelig med ombygging av ferger i den eksisterende flåten, og fordi komiteen slår fast at det skal stilles strenge krav til lokale utslipp.

I den anledning vil komiteen understreke at ordningen med NO_x-fond må videreføres. For egen del vil jeg gjerne understreke overfor regjeringen at det haster å få en avklaring på dette sånn at rederier vet at de kan søke NO_x-fondet, og at NO_x-fondet har anledning til å innvilge søknader. Jeg håper komiteen får muligheten til å komme tilbake igjen til dette i forbindelse med budsjettet.

Det forurenses med 3,3 millioner tonn CO₂ i innenlands skipsfart. 400 000 er fra fergedrift, og 1,7 millioner kommer fra øvrig nærskipfart og rutebåter. Derfor er det et viktig vedtak Stortinget fatter i dag, når komiteen ber regjeringen komme tilbake med en sak om hvordan fremme lavutslipps- og nullutslippsteknologi i nærskipfarten.

Det var en utviklingskontrakt som startet hele elfer-

geballet. Utviklingskontrakt på hydrogenferger og andre nullutslippsferger er noe komiteen ønsker seg, og som jeg håper at samferdselsministeren kan svare at han kommer til å følge opp i nær framtid.

Jeg vil bare avslutte med å si tusen takk til Fjellstrand og Norled som turte å satse og dermed bringe norsk verftsindustri og verdens skipsfart ett skritt videre i retning av det fossilfrie samfunnet. Jeg håper Fjellstrand verft får flere oppdrag i året som kommer. Desto raskere regjeringen gjør jobben med å stille krav overfor fylkeskommune, desto raskere vil oppdrag kunne tikke inn.

Jeg vil i tillegg ta opp det mindretallsforslaget som vi er medforslagsstillere til.

Presidenten: Representanten Heikki Eidsvoll Holmås har tatt opp det forslaget han refererte til.

Terje Aasland (A) [12:29:53]: Aller først har jeg lyst til å understreke det saksordføreren sa, at det er veldig bra at Stortinget samlet sett slutter seg til tanken om hvordan framtiden knyttet til ferger, rutebåter og for så vidt også nærskipfarten skal utvikle seg i en retning av null- og lavutslippsteknologi. Slik sett er komiteen samlet om dette teknologiprinsippet.

Men saken i utgangspunktet – slik som den også var fremmet – handler om mer enn bare prinsippene. Det er riktig som saksordføreren sa: Forslaget ble fremmet etter en inspirasjon av det som rapporten til DNV-GL, utarbeidet av Energi Norge, faktisk inneholdt, muligheten for at 52 fergestrekninger i Norge kan elektrifiseres. Det var det ene siden, med klimamulighetene og teknologimulighetene og det som ligger i det sporet. Det andre, som også var i tilknytning til den rapporten, og som er en nerve i tiden, er den ledige kapasiteten i den maritime næringen vår. Der vet vi at ordrebøkene er totalt tomme.

Derfor var også noe av motivasjonen bak forslaget for det første å rydde oppi teknologien, føre teknologisporet videre og få en bedre klimaplassering og mer klimariktige løsninger i denne formen for skipsfart. Men det andre var å utnytte den ledige kapasiteten som er ved verftene i dag, og den ledige kapasitet i kompetansemiljøene. Det siste har ikke komiteen etter vår vurdering i tilstrekkelig grad grepet fatt i. Det synes jeg er litt synd, for det er nå mulighetene ligger der til å forsere en del anbud, bygge en del nye ferger eller bygge om, nettopp for å få i gang aktivitet nå i en lavkonjunkturtid. Innenfor noe av det som er juvelen, kanskje, i norsk næringsliv og kompetansemiljø, nettopp maritim sektor, står vi reelt sett i fare for å miste verdifull kompetanse og handlekraft for å møte framtiden og ikke minst finne de gode teknologiske løsningene. .

Hvorfor slutter ikke flertallet i tilstrekkelig grad opp om det? Vi sier i vårt forslag at det er helt vesentlig at anbudene framskyndes i tid. Jeg synes innstillingen og flertallet er for svake på det. De har riktignok laget en formulering som sier at fergeanbud utlyses så tidlig som mulig uten at en avslutter allerede inngåtte kontrakter. Her burde det vært litt motsatt fortegn, slik at man aktivt stimulerte til at kontrakter og anbud burde lyses ut tidlige.

Det andre elementet som ikke er sterkt nok i innstil-

lingen, gjelder forholdet til dem som skal motta den inspirasjonen. Da er det ingen tvil om at de som sitter som hovedeiere i ferger og rutebåter rundt omkring, er fylkeskommunene og til dels kommunene. Men når ikke kommunene eller fylkeskommunene får tilstrekkelige garantier fra Stortinget om at nettopp de merkostnadene som saksordføreren peker på, kan kvitteres ut fra statens hånd, i en tid hvor staten virkelig trenger den aktiviteten, så vegrer de seg selvfølgelig for å gå videre. En ender opp med at de kanskje avventer situasjonen såpass lenge at løpet langt på vei er kjørt, eller en har mistet verdifull kompetanse i næringen. Det er utvilsomt en innstilling som er for svak på det området.

Til slutt: Vi mener bestemt av alle erfaringer fra andre typer næringer at det nå er riktig å være tydelige på at en får standardkontrakter og et fastlagt system for denne type anskaffelser. Det er heller ikke i tilstrekkelig grad ivaretatt i innstillingen.

Så i sum: Vi er enige om mye, enige om teknologisporet, enige om mulighetene som ligger der, men jeg tror dessverre at vi etter oppsummeringen må erkjenne at virkemidlene og den faktiske forpliktelsen fra Stortinget for å få gjennomført noe, er for svak. Det er senest bekreftet siden saksordføreren rister på hodet av innkjøpsansvarlige både i Hordaland fylkeskommune og i Sogn og Fjordane fylkeskommune. Det må forpliktelser til, og det er en unik tidsmulighet. Vi har ikke hatt så høy arbeidsledighet siden 1990-tallet. Det er i all hovedsak innenfor maritim sektor og petroleumsindustrien med verdifull kompetanse for å løse disse oppgavene, hvor ledigheten er størst og ordrebøkene tomme. Vi kunne gjort enda mer enn det vi gjorde. Vi kunne fulgt opp sporet som saksordføreren ivret for i forrige sak, nettopp å bidra med de statlige pengene.

Presidenten: Tiden er ute, men representanten skal få lov til å ta opp forslagene nr. 1–7.

Terje Aasland (A) (fra salen): Ja, det vil jeg gjerne.

Presidenten: Da har representanten Terje Aasland tatt opp forslagene nr. 1–7.

Nikolai Astrup (H) [12:35:19]: Verdens land er nå samlet i Paris for å bidra til en løsning på de globale klimautfordringene. Norge reiser til Paris med betydelige bidrag til den internasjonale dugnaden for å redusere utslippene globalt, men Norge reiser også til Paris med store ambisjoner om å redusere utslipp her hjemme. I samarbeid med EU skal Norge redusere utslippene med 40 pst. innen 2030. Dette innebærer bl.a. at Norge må gjennomføre store utslippsreduksjoner i transportsektoren, og regjeringen og samarbeidspartiene er godt i gang med en rekke tiltak som vil bidra til dette.

Det satses nå mer på jernbane, gang- og sykkelstier og kollektivtrafikk i de store byene enn noen gang før. Det er tiltak som over tid vil gi god effekt og gjøre det enklere å la bilen stå på både korte og lange reiser. Avgiftsfordelene for elbiler er forlenget, og det vil nå bli gjennomført endringer i bilavgiftene som vektlegger miljøet langt sterkere

enn tidligere. Omsetningskravet for biodrivstoff økes til 7 pst., opp fra 3,5 pst. da regjeringen tiltrådte. Biodrivstoff er nå fritatt for veibruksavgift, og det er innført veibruksavgift på fossil gass. Dette har vært utslagsgivende for at spaden nå er stukket i jorden på det som skal bli Europas største biogassanlegg på Skogn. Regjeringen og samarbeidspartiene er også enige om å satse mer på ladeinfrastruktur for elbiler og fartøyer bl.a. gjennom redusert elavgift for skip og ladeinstallasjoner, og det vil komme en egen hydrogenstrategi i energimeldingen som legges frem i 2016.

Maritim sektor står for store utslipp i Norge. Kystfiskeflåten alene forbruker om lag 400 millioner liter diesel i året, og ferjer, rutebåter, offshorefartøyer og andre større skip bidrar betydelig både til utslipp av klimagasser og lokal forurensning. Regjeringen varslet i vinter derfor at grønn skipsfart vil være et av hovedsatsingsområdene for å redusere utslippene. Enova fulgte opp med et eget program for grønn skipsfart og er tilført betydelig med midler for å kunne gjennomføre en satsing.

Omstilling til lav- og nullutslippsteknologi i transportsektoren var et sentralt tema i Sundvolden-erklæringen, og det er gledelig å se at Stortinget har sluttet opp om denne strategien. En satsing i denne sektoren kan både bidra til helt nødvendige utslippsreduksjoner og kan også bidra til arbeid, aktivitet og omstilling i norsk økonomi. Fergeflåten trenger fornyelse, noe som kan sikre mer aktivitet ved norske verft. Norge har generelt et stort potensial for å videreutvikle kompetansen og aktiviteten innenfor miljøvennlig skipsdesign og avanserte teknologiløsninger som bidrar til reduserte utslipp. Et eksempel på at denne satsingen allerede begynner å gi seg utslag i ny aktivitet, er planene om å etablere en fabrikk for å produsere batterier til transportformål i Trondheim.

På de statlige riksveifergene vil det bli null- og lavutslippsløsninger på alle nye anbud fremover. Statens vegvesen er godt i gang med dette arbeidet, og to nye anbud er utlyst med krav til dette. I fylkeskommunal sektor vil regjeringen nå vurdere hvilke tiltak som må iverksettes for at også disse fergestrekningene blir trafikkert med null- og lavutslippsløsninger ved nye anbud og på ruter i egen regi. Vi har et bredt virkemiddelapparat tilgjengelig, og det er viktig at dette avstemmes, slik at vi får det resultatet vi ønsker. Erfaringen fra elfergen «Ampere» viser at økonomien i null- og lavutslippsløsninger kan være god. Elmotorer er effektive og billige i drift sammenlignet med forbrenningsmotorer. Eldrift passer imidlertid ikke overalt, og både hydrogen, biogass og annet bærekraftig biodrivstoff er aktuelt å benytte. Det er avgjørende at nye fergeanbud utlyses så tidlig som mulig for å sikre god tid for alle aktører til å planlegge innfasing av null- og lavutslippsløsninger og bygging av nye ferger der det er aktuelt.

Så til representanten Aaslands innlegg: Det er oppsiktsvekkende at en representant fra Arbeiderpartiet mener at vi skal terminere kontrakter som ikke er løpt ut, med den betydelige kostnad det vil medføre, istedenfor rett og slett å fornye kravene til teknologi eller fase inn ny teknologi når anbudene løper ut. Når representanten Aasland mener at regjeringen og komitéflertallet ikke ønsker å satse sterkt

nok, mener jeg det er en svært uheldig politikk fra Arbeiderpartiets side, og veldig oppsiktsvekkende at de foreslår.

Sosialistisk Venstreparti foreslo i helgen at vi burde lage et eget klimaforlik for transportsektoren. Jeg mener de blå-grønne partiene allerede er godt i gang med omstillingen til null- og lavutslippsløsninger i transportsektoren. Veldig mye av det samarbeidspartiene nå gjennomfører, foreslo vi allerede da klimaforliket ble forhandlet frem i 2012. Den gang ville de røde partiene ikke være med på vårt høye ambisjonsnivå. Det er gledelig at de nå har snudd og støtter opp om samarbeidspartiernes politikk for utslippsreduksjoner i transportsektoren.

La meg til slutt få takke saksordføreren for et godt samarbeid om denne saken.

Oskar J. Grimstad (FrP) [12:40:15]: Dette representantforslaget inneheld forslag som Høgre–Framstegsparti-regjeringa allereie i si regjeringserklæring for meir enn to år sidan slo fast:

«Regjeringen vil utarbeide krav om at alle nye offentlige kjøretøy, og alle nye drosjer, ferger, rutebåter og dieseltog, benytter lav- eller nullutslippsteknologi når teknologien tilsier dette.»

Dette blei òg slått fast gjennom Stortingets oppmødingsvedtak hausten 2014.

Bakgrunnen er klimaforliket, der målet er at norske utslipp av klimagassar skal reduserast til 45–47 millionar tonn i 2020. I 2014 var norske utslipp på 53,8 millionar tonn. Dei nasjonale utslippa frå transportsektoren utgjør om lag ein tredjedel av norske utslipp, og skal måla i klimaforliket bli nådde, er utslippskutt i transportsektoren viktig for å nå eit slikt nivå.

Vidare har Stortinget avgjort at Noreg skal ta på seg ei felles forplikting saman med EU om minst 40 pst. utslippsreduksjon i 2030. I dette målet inngår reduksjonar i ikkje-kvotepiktig sektor på opp mot 40 pst. som sjølvstendige mål, der reduksjonar frå transportsektoren som nemnt er avgjerande for å nå dette målet. I stortingsmeldinga om utslippsreduksjonar er miljøvenleg skipsfart eit av fem innsatsområde.

Lat meg berre understreke det offentleges innkjøpsansvar, der ein kan setje krav til kvalitet og miljø. Det offentlege – stat, fylke og kommunar – som storbestillar av transporttenester, bør gå føre og leggje inn i sine anbod krav om låg- og nullutslipp der det er mogleg, bl.a. med Enova som aktiv samarbeidspartnar. Ferja «Ampere», levert av Fjellstrand verft, er eit pilotprosjekt innan eldrift som er svært spennande og vil danne mal for fleire ferjestrekk i framtida.

Lat meg nytte denne anledninga til å rose ferjearlaget MRF, som lenge før insitamenta lokka dei til det, valde å investere i lågutsleppsteknologi, nemleg ferja «Glutra», som går på gass og har gjort det sidan den blei levert i 2000. Same reiarlag, då med reiarnamnet Fjord1, bygde seinare fem gassferjer, som går i E39 mellom Stavanger og Bergen og tre i Romsdalsfjorden.

Som statsråden skriv i sitt brev, er det i dag 13 LNG-ferjer i drift.

I den samanheng er det òg viktig å peike på NO_x-fon-

det som ein svært viktig medspelar for å få på plass desse lågutsleppsfartøya.

Ved overgang frå diesel til naturgass som drivstoff, blir NO_x-utslipp reduserte med ca. 90 pst. Praktisk talt alle utslipp av partiklar, som røyk og sot, blir fjerna og alle utslipp av svovel. Vidare vil CO₂-utslippet bli redusert med 25 pst.

Fjord1 blir òg verdas første ferjeselskap som nyttar bio-drivstoff av HVO-typen til framdrift av ferjer, og det blir sett i gang frå årsskiftet 2016, etter krav frå oppdragsgjever. Så det er all grunn til å rose dei som går føre, og det har Fjord1 gjort i mange år.

Når kravet i framtida blir nullutslipp, vil teknologien knytt til hydrogen etter mi meining òg kunne bli løysinga, ved sida av eldrift, som er aktuelt på kortare strekningar. Hydrogen vil kunne supplere elektrisitet som energiberar, og føreganglandet Japan har allereie peikt på hydrogens betydning – ikkje berre i transport, men òg i stasjonær energiforsyning, for å frikople energiproduksjon og klimagassutslipp. Spesielt i Noreg vil hydrogen kunne spele ei viktig rolle i ulike samanhengar i energisystemet. Eksempelvis kan vindparkar i prinsippet bli regulerbare gjennom produksjon av hydrogen, og det må vere interessant der ein har avgrensa moglegheit til nettilknytning.

Teknologiutvikling gjennom Forskningsrådets program ENERGIX og Transport 2025, pluss Enovas satsing, vil etter mi meining vere eit kraftfullt verktøy for å få på plass framtidige energiløysingar med låg- eller nullutslippsteknologi, og viser at dagens regjering tar dette på alvor. Utviklinga skjer raskt, så dei om lag 200 ferjene som i dag trafikkerer fylkes- og riksvegsamband, vil om få år, gjennom samarbeid med eit framoverlent næringsliv, framstå som lysande eksempel på tenester utførte med tekniske løysingar som representerer lågutsleppssamfunnet vi alle speidar mot i dag.

For nærskipfarten er det òg på veg til å bli etablert eit gebyr- og avgiftsregime som premierer dei som har dei innovative og miljøvenlege løysingane, med lågare los- og hamneavgifter som påskjønner fartøy med låge utslipp.

Heilt til slutt, sjølv om det ikkje er tema i denne saka: Omlegginga av bilavgifter er òg slik no at kommunane bør kunne sjå på bilparken sin og sørgje for å bestille hybrid eller batteridrivne bilar som sitt bidrag til lågutsleppssamfunnet.

Vi er samla om dette viktige tiltaket, og det viser at oppmødingar baserte på miljøteknologi raskt blir tatt opp av reiarlag og verft. Som vi veit, og som er nemnt også av andre her, er det ledig verftskapasitet som er klar for denne typen oppdrag.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [12:45:34]: Det er positivt at en samlet komité står bak de fleste av vedtakspunktene i denne viktige saken. Næringsminister Monica Mæland la tidligere i år fram regjeringas maritime strategi, der regjeringa er tydelig på omlegging til bruk av mer miljøvennlig drivstoff for å løse skipsfartens miljøutfordringer. Skipsfarten skal gjennomføre betydelige reduksjoner i klimagassutslipp og luftforurensing.

Dokument 8-forslaget vi i dag behandler, er godt mot-

tatt både i maritim sektor og hos dem som har uttalt seg fra klima- og miljøside. Ja, det skulle bare mangle. Denne saken er en konkret oppfølging av innsatsområdet i klimamålmeldinga Ny utslippsforpliktelse for 2030 – en felles løsning med EU. Det å benytte nullutslippsteknologi vil være ett av flere bidrag til å kutte utslippene i transportsektoren. Norge med sine 130 norske fergesamband – der 52 av disse kan elektrifiseres – har en unik mulighet til å vise ansvar for utslippsreduksjoner i ikke-kvotepiktig sektor. Dersom alle de 52 strekningene – og det er lov til å tenke stort – blir erstattet med elferger, vil det kutte 40 pst. av utslippene fra alle innenlandske ferger. Det må være målet.

Det er mange fergeanbud som går ut i årene som kommer. Mange av disse fergene er 30–50 år gamle. Selv kommer jeg fra fergefylket Møre og Romsdal, og her vil ikke mindre enn åtte strekninger være lønnsomme for elferger.

I en tid med mange permitterte og arbeidsledige i maritim sektor gir dette nye muligheter og et håp framover. Dette vil gi sårt tiltrengte arbeidsplasser til en næring som på mange steder ligger så å si nede på grunn av oljekrisen. Vedtakene vi gjør i dag, er et viktig signal til fergerederiene og dem som setter ut anbud. Dette er positivt både som motkonjunkturtiltak og ikke minst ut fra miljøhensyn.

Jeg kunne gjerne snakket lenge om alle punktene i vedtakene som vi skal fatte i dag, men vil løfte fram viktigheten av III. Her ber vi regjeringa vurdere om det er nødvendig å innføre egne tilskuddsordninger rettet mot fylkeskommunen eller ytterligere forsterke eksisterende ordninger for bruk av ny teknologi i offentlige anbud. Ja, en slik grønn omlegging kan medføre økte kostnader for fylkeskommunen, og det er viktig med forutsigbarhet. Derfor er det positivt at Enova allerede i dag støtter omlegging til lav- og nullutslipps ferge- og rutebåttrafikk. Dette er en viktig prioritering framover.

Det er også viktig å stille krav til næringa. Det er slik innovasjon videreutvikles, og målet må være at også her vil Norge være verdensledende.

Det skal bli interessant å få tilbake denne saken med regjeringas vurderinger. Komiteen har fremmet ti viktige punkter og gitt klare signaler ikke minst med bakgrunn i regjeringas egen maritime strategi og de forventningene komiteen har.

Marit Arnstad (Sp) [12:49:35]: Det er veldig positivt at et samlet storting i dag vil stå sammen om så mange romertall som angår utvikling av nullutslippsteknologien i fergetransporten. Da blir jeg litt overrasket over at både Arbeiderpartiet og Høyre velger en så splittende retorikk i en sak der vi står sammen om så mye som det vi gjør i denne saken.

Jeg tenkte jeg skulle gi anerkjennelse til Arbeiderpartiet, som fremmet representantforslaget, til regjeringspartiene som har blitt med på så mange av forslagene og dermed skaper et solid grunnlag for den oppfølgingen som må skje, og til saksordføreren for den store jobben han har gjort nettopp for å klare å samle komiteen. Det synes jeg er svært viktig i en sak som angår transportsektoren – en av de avgjørende sektorene når det gjelder utslippsreduksjoner nasjonalt i årene framover.

Isteden opplever vi på en måte at folk kommer med en litt snever retorikk. Representanten Astrup, f.eks., bruker tida på å snakke om det de blå-grønne eventuelt gjør, og at de er godt i gang. Og ja, det er de på mange områder – med f.eks. en flyseteavgift som svært få av partiene vil vedkjenne seg nå i ettertid. Men kan vi ikke bruke denne saken og denne debatten til faktisk å drøfte det som samler, istedenfor til den typen retorikk som representanten Astrup kom med, og som jeg også – i og for seg – bidro litt til akkurat her og nå?

Det som er viktig, er jo at komiteen står sammen om til sammen ni forslag til romertallsvedtak, noe som gir klare forpliktelser til oppfølging når det gjelder nullutslippsteknologi i fergetransporten. Det er viktig, som jeg sier, når det gjelder utslipp, men det er også viktig fordi vi da peker på at våre maritime miljøer, som er innovative og har sterke samarbeidstradisjoner, kan bidra til å skape ny teknologi og dermed også være en del av løsningen i klimaspørsmålne.

Uansett hva som blir resultatet av klimaforhandlingene i Paris, kommer vi til å stå overfor store krav om utslippsreduksjoner i transportsektoren, en sektor som representerer en tredjedel av utslippene i Norge utenfor kvotepiktig sektor, og som derfor er avgjørende for at vi skal nå de målene vi har satt oss. Da synes jeg det er bra at vi har samlet oss om de forslagene som vi står sammen om i dag. Jeg synes også det er bra fordi vi ser at det er tøft for mange virksomheter i oljerelaterte næringer akkurat nå, og disse diskusjonene vi har omkring nullutslipp i fergetransporten, er også en diskusjon om verktøy som man kan bruke for å avhjelpe den situasjonen og å omstille en del av den.

En rekke av forslagene står vi sammen om. Så er det ett av forslagene som jeg nok tror vil være viktigere enn mange av de andre. Det er hva man gjør overfor fylker og kommuner, for det er i stor grad der det vil være en utfordring når det gjelder bruken av offentlige innkjøp og anbud. Det er uten tvil et veldig viktig verktøy, særlig med tanke på fylkeskommunene, men vi må også der ta i betraktning en del av de merkostnadene som et krav om nullutslipp kan føre til. Derfor er Senterpartiet med på et forslag, sammen med Arbeiderpartiet, om at det må etableres en tilskuddsordning rettet mot fylkeskommunene for bruk av ny teknologi når de kravene kommer, slik at merkostnader blir dekket.

I sum mener jeg at det er svært positivt at man ser en bred enighet mellom partiene på et område der det ofte er stor avstand. Det lover godt. Det lover godt for de stegene som må komme etter klimatoppmøtet i Paris, nemlig en prosess der vi definerer klarere og tydeligere hvordan, hvor mye og i hvilke sektorer vi skal kutte nasjonalt. Etter Senterpartiets syn er det den overgangen til en målrettet konkret og praktisk politikk som er viktig, og vi ser det Dokument 8-forslaget vi i dag behandler, som et første steg mot det, og som et veldig positivt steg overfor en viktig sektor.

Så kunne jeg også ha nevnt et par av de enkelte forslagene. Jeg skal bare nevne en ting, nemlig at elferger også på mange måter og mange plasser vil kreve et forsterket strømnett. Så noe vi også må være oppmerksom på når det

nå stilles nye krav, er at vi sørger for at vi har en infrastruktur som gjør det mulig nettopp å utvikle denne sektoren basert på el og fornybar energi.

Ola Elvestuen (V) [12:54:44] (komiteens leder): Vi skal redusere våre utslipp med 40 pst. fram mot 2030, og alle vet at en stor del av det må tas innenfor transportsektoren. Om det blir akkurat 40 pst., eller oppunder, får vi se på forhandlingene med EU. Men det Norge nå gjør innenfor transportsektoren, vil også – utover egne reduksjoner – kunne få betydning langt utover landets egne grenser. For nå stiller vi oss i front – én ting er den teknologiutviklingen som vi også legger opp til i denne saken, innenfor maritim sektor, men en annen ting er det som gjelder rammebetingelser for nullutslipp også på andre områder innenfor transportsektoren. Det som er gjort de siste årene – denne perioden – er at vi nå har fått vedtak om at det skal være nullutslipp i kollektivtrafikken innen 2025. Vi gir anledning til å stille miljøkrav til drosjer – den saken kommer snart tilbake til Stortinget. Vi lar byene få stille krav til nullutslipp og miljøtiltak innenfor miljøsoner – det er det vedtak om. Vi har fjernet veibruksavgiften på biodrivstoff, biogass gjøres konkurransedyktig, og vi har incentivordninger for nullutslippskjøretøy, elbiler, som ingen andre land er i nærheten av. Det Norge gjør, er noe som kan ha mye større betydning enn akkurat de utslippsreduksjonene vi får til her.

I denne saken dreier det seg om å gå videre i forhold til nullutslipps- og lavutslippsferjer. Det er gledelig at det er enstemmighet, det er jo slik at partiene på Stortinget nærmest kappes litt om hvor mange vedtak vi skal ha. Etter de forrige budsjettforhandlingene, i fjor, vedtok vi nullutslipps- og lavutslippsferjer på riksveinettet, og det er statsråden godt i gang med å implementere. I denne saken handler det først og fremst om å stille de samme kravene overfor fylkeskommunene og kommunene.

Jeg er enig i innvendingen fra både Arbeiderpartiet og Senterpartiet, det er klart at du må se på tiltak og hvilket samarbeid staten skal ha med fylkene og kommunene for å få det til. Men det er ikke noe annerledes enn de kravene man stiller om å få til nullutslipp ellers innenfor kollektivtrafikken. Det kommer til å bli dyrere når du skal ha innført lavutslipps- og nullutslippsteknologi, og da må vi finne gode støtteordninger og gode samarbeidsløsninger for å få det til, akkurat som vi har belønningsordninger på kollektivtrafikken for øvrig, der det også blir dyrere å nå miljømålene framover. Så jeg synes det er litt underlig at man ikke er med på komiteens innstilling til vedtak når det gjelder VIII. Det forslaget er egentlig det mest avgjørende nettopp for både å gi en bestilling til regjeringen og å gi en tydelig føring inn om at vi skal ha lavutslipp og nullutslipp – og ikke bare på ferjene. Også hurtigbåtene er nevnt som en viktig del av forslaget.

Ellers gir vi tydelige føringer når det gjelder nærskipflåten. Er det et felt hvor vi virkelig kan ha en teknologiutvikling – det er bra for norsk verftsindustri og norsk maritim sektor – er det innenfor nærskipflåten, hvor vi trenger en utskifting, og vi trenger en nasjonal ledelse for å få det til.

Hele denne saken handler i veldig stor grad om å få ned utslipp. Det handler om å ligge i front internasjonalt, men det er i høyeste grad også et felt hvor vi kan støtte opp under en norsk næringsutvikling innenfor maritim sektor, der vi kan ligge helt i front.

Så et par mindre ting, holdt jeg på å si, men det er jo ikke det. Det ene er det komiteen fastslår, at naturgass ikke er å anse som en lavutslippsteknologi, vi må ha større ambisjoner enn bare å gå over til naturgass. Jeg er helt enig med representanten Oskar J. Grimstad i at det interessante er hydrogen, hvilke muligheter en har også for produksjon, og for å ta i bruk hydrogen også innenfor maritim sektor.

Vi har også et punkt her hvor vi ønsker å se på å redusere elavgiften overfor skip som er i næring. Jeg er glad for at i den budsjettavtalen som er inngått mellom regjeringen, Venstre og Kristelig Folkeparti, er det tatt opp, og komiteen vil få mulighet til å se på det igjen. Og helt til slutt også til enigheten i budsjettavtalen der det fastslås at

«alle nye drosjer, ferjer, rutebåter og dieseltog benytter lav- eller nullutslippsteknologi når teknologien tilsier dette. Krav og tiltak skal være på plass innen 1. januar 2017.»

Nå tar Stortinget store steg i riktig retning.

Rasmus Hansson (MDG) [13:00:13]: I denne saken synes jeg både forslagsstillerne fra Arbeiderpartiet, saksordfører Eidsvoll Holmås og regjeringen har gitt et godt bidrag. Vi får nå et bredt flertall i Stortinget for å løfte ambisjonsnivået til dels betydelig på ikke bare feltet nullutslippsferger, men mer til. Selv om partiene har valgt å støtte litt forskjellige sett med forslag, og til tross for den diskusjonen vi til en viss grad har hatt om det her i salen, er det betydelig enighet om de viktige hovedtrekkene. Det gjelder de konkrete tiltakene for nullutslippsferger, men det gjelder også overordnede visjoner for transportsektoren.

Det er verdt å merke seg at en samlet komité, kanskje i et litt euforisk øyeblikk, har blitt enig om å slå fast at «det må innføres en nullutslippsvisjon for transportsektoren i Norge» og «Norge må være ledende på å ta i bruk ny teknologi som reduserer utslipp i transportsektoren». Det at Stortinget nå slår fast at vi skal ha en nullutslippsvisjon for transportsektoren i Norge, må bety at tiltakspakker tilsvarende den vi vedtar for nullutslippsferger i dag, også må komme på plass når det gjelder annen type skipsfart, når det gjelder veitransport, anleggsmaskiner og selvfølgelig – noe annet som er populært nå for tida – luftfart.

Det er veldig positivt at Stortinget kommer på banen med denne typen visjoner, for det betyr at Stortinget følger opp, i hvert fall i ord, det ambisiøse nivået som nå begynner å bli vedtatt klimapolitisk i mange kommuner. I Oslo og Trondheim, f.eks., har en nå vedtatt klimamål som i praksis betyr at nullutslippsvisjonen for transportsektoren skal bli virkelighet innen 2030. Det er nettopp det å vedta en offensiv politikk for nullutslippsløsninger i fergetransporten som hindrer at vi binder oss til forurensende teknologi i mange år framover, og derfor er tidsaspektet ved dette veldig viktig. Det vi vedtar, sender et tydelig signal til fylkene, og dette er et saksfelt der mange investerings-

beslutninger skal tas i løpet av kort tid. Derfor er det også viktig at regjeringen følger opp disse vedtakene på en rask og effektiv måte, sånn at fylkeskommunene og andre aktører får den forutsigbarheten de trenger for å ta det spranget som de nå blir bedt om, til mer miljøvennlige løsninger.

Mange kommer til å følge etterlevelsen av disse vedtakene nøye i tida framover, både i næringslivet og i fylker og kommuner langs hele kysten.

I denne saken har vi valgt å støtte et litt uvanlig flertall bestående av alt fra Fremskrittspartiet og SV til Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, med unntak av forslaget om å innføre et større program for teknologiutvikling innenfor lav- og nullutslippsteknologi, hvor vi står sammen med Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet.

Vi ser at de øvrige forslagene fra Arbeiderpartiet, som vi ikke stemmer for, på enkelte punkter har en mer forpliktende formulering, men vi synes at behovet for et samlet, bredt og forutsigbart flertall bak denne innstillingen var så stort at vi altså støtter flertallet. Vi oppfatter dessuten i denne saken regjeringens samarbeidsvilje som såpass forpliktende at vi tror på at Fremskrittspartiet og Høyre kommer til å brette opp ermene og ta de grepene som trengs i denne saken.

Vi ser fram til fortsettelsen av et spennende samarbeid om nullutslippsvisjonen, ikke bare for fergetrafikken, men for norsk transportsektor.

Så vil jeg til slutt minne om at enkelte fylkeskommuner akkurat nå er i en situasjon hvor de opplever usikkerhet knyttet til NO_x-fondets muligheter til å gi støtte til miljøvennlige fergeprosjekter som skal realiseres i perioden 2018–2020. Jeg håper at Stortinget gjennom budsjettprosessen vil bidra til at denne usikkerheten fjernes.

Ingerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [13:05:13]: Dette har vært en debatt der de aller fleste uttrykker at en er enig om hvor en vil, og det er bra. Jeg er glad for den støtten som en gir hverandre, og som en gir regjeringen i det arbeidet som til dels allerede er i gang og viser resultater.

Jeg minner om at i regjeringserklæringen står det at «alle nye offentlige kjøretøy, og alle ny drosjer, ferger, rutebåter og dieseltog, benytter lav- eller nullutslippsteknologi når teknologien tilsier dette».

Dette er altså en del av regjeringens strategi, og det at Stortinget på denne måten diskuterer hvordan en skal gjennomføre det, og mange av detaljene rundt det, synes jeg er bra.

Vi ser allerede resultater av dette arbeidet. Når Vegvesenet nå utlyser nytt anbud på Anda–Lote, er kravet om miljøteknologi sentralt. En har sagt at minst en av fergene skal være elferge. På den andre kan man bruke andre teknologier, men lavutslipps- og nullutslippsteknologi stilles altså som krav. Så det er til dels en tendens til å slå inn åpne dører her når en gir inntrykk av at Stortinget må gjøre vedtak for at en skal komme i gang med dette. Det trengs ikke. Men det er godt å få bekreftelsen på at alle vil i samme retning.

Jeg minner om det jeg også har skrevet i brevet til komiteen, at ved utlysning av nye riksvei- og fergesamband gjør Vegvesenet allerede en grundig analyse av sambandets egnethet for nullutslipps- og lavutslippsteknologi, sånn at de kravene stilles i anbudsdokumentene når de blir utlyst. Det er viktig i den sammenheng at anbudene utlyses tidlig, sånn at fergerederiene og verftene har god tid til både å designe båtene og bygge dem og å ha dem på plass innen anbudperioden begynner. Det gir ingen mening hvis vi skal måtte haste av gårde, sånn at en får venstrehåndsarbeid og det gjerne oppstår forsinkelser. Da gir en ikke den gode saken en fordel.

I denne debatten har det også vært mye diskusjon om fylkesfergesamband. Da minner jeg også om den informasjonen som ble gitt i brevet til komiteen, at Klima- og miljødepartementet allerede har gitt DNV GL i oppdrag å utrede hvordan nullutslippsteknologi kan realiseres for de fylkeskommunale fergesambandene. Så også der er vi i gang med å finne ut hvordan en skal gjøre dette – ikke bare om, men hvordan.

I og med at dette handler om litt mer enn bare fergestrekninger, det handler også om skipsfart, og det handler om verftene, minner jeg om at vi i budsjettet og gjennom arbeidet gjennom Innovasjon Norge har lagt inn en tilskuddsordning for miljøvennlige nybygg innenfor skipsfarten. Det handler om at staten skal være med og ta litt av risikoen, som gjør private redere mer villige til å investere i miljøvennlige bygg.

Vi har også lagt inn en annen ting som skipsfartsnæringen har ønsket lenge uten å ha fått det, nemlig en tilskuddsordning for kondemnering av skip. Dette er ting som jeg husker at dagens regjeringspartier og støttepartier da vi satt i opposisjon, la inn i mange av våre alternative budsjetter uten å få flertall for. Nå er det en del av landets politikk gjennom de fire partienes samarbeid.

Det har også blitt gjort endringer når det gjelder miljøvennlige skip, med lavere avgifter fra statens side. Vi har gjort endringer som gjør det mer attraktivt for nærskipfarten gjennom farledsbevisordningen og gjennom kutt i losberedskapsavgiften. Det er også tiltak som en har etterlyst lenge, også da dagens fire styrende partier var i opposisjon, uten å ha fått gjennomslag for, men som vi nå får på plass. Og i budsjettet for 2016 ligger det inne at elavgiften skal ha lav sats når en bruker kraft fra land til skip i næringsvirksomhet. Også det gjør at det blir mer attraktivt.

På avgiftssiden, på regelverkssiden og på tilskuddsordningssiden er det altså kommet en rekke grep fra dagens flertall for nettopp å oppnå det som vi diskuterer i denne saken. Derfor er jeg veldig glad for de vedtakene som kommer her, som viser at det er et veldig bredt storting, og et samlet storting i mange saker, som jobber for dette.

Jeg var for et par uker siden i San Fransisco. Der møtte jeg norske maritime gründere, hvis vi kan kalle dem det, og jeg møtte bl.a. Tesla, som har blitt veldig flinke til å lage biler basert på batteri. Det å se hvordan vi kan få til et samarbeid med flinke batteriprodusenter både innenfor kjøretøy med gummihjul og på andre måter, er for meg viktig når vi skal bidra til å videreutvikle skipsfartsnæringen i Norge. Det å ha kontakt med teknologi- og grun-

dermiljøer utenfor landets grenser er en viktig del av det arbeidet.

Så minner jeg aller sist om at leder i WWF, Nina Jensen, som jeg håper noen her har et veldig godt forhold til, i Dagbladet i går sier at regjeringen fortjener ros for de tiltakene regjeringen har satt i gang, spesielt innenfor transport og fornybar energi.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Terje Aasland (A) [13:10:31]: Noe av bakteppet for forslaget er at man ønsker å utnytte et tidsvindu, nettopp for å materialisere en del av de ordene som over noe tid har vært spilt inn når det gjelder utvikling og konkret arbeid ved verftene. Med bakgrunn i det som tidligere er vedtatt, og det som nå blir vedtatt: Kan statsråden redegjøre litt for Stortinget for hvordan man ser for seg at man eventuelt kunne satt mer fart i anbudsprosessene, hvordan man kunne fått mer fart i bestillingen av nye skip – utover det som allerede er sagt? Hvordan vil han egentlig utnytte situasjonen som nå er der? Jeg tror vel, og håper i hvert fall, at statsråden er enig i at det er grunn til bekymring over den situasjonen norsk maritim næring nå befinner seg i, og at man kanskje på veldig kort tid mister verdifull kompetanse hvis ikke noe gjøres.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [13:11:35]: Bekymringen over situasjonen på verftene og i maritim industri har vi kommunisert lenge. Det var derfor vi også la fram en grønn maritim strategi – nettopp for å vise hvordan en kan sikre jobb til flere nordmenn på skipene, for å sikre at norske verft utvikler seg, og at norske rederier utvikler seg. Det å sikre nettolønnsordningen bedre vilkår har vært noe vi har kjempet for lenge, og som vi nå begynner å få gjennomslag for. En har fått forbedringer i nettolønnsordningen for første gang på mange, mange år.

Vi la også i inn vår tiltakspakke, som vi presenterte før budsjettet ble framlagt, at vi skulle intensivere arbeidet med vedlikehold på Kystvaktens skip, vi skulle framskynde arbeidet med forskningsskip, framskynde arbeidet med Kystverkets båter, nettopp for å skape aktivitet. Det å snakke om at dagens utfordringer på verftene skal løses ved at en skal bygge nye skip i mange år fram i tid, skaper ingen arbeidsplasser nå. Det skapes arbeidsplasser på designkontorene, men ikke for dem som rammes av lav aktivitet. Det er viktig å ta de grepene som får ... (presidenten avbryter).

Presidenten: Aasland – til replikk nummer to.

Terje Aasland (A) [13:12:42]: Det er mange ord som i utgangspunktet er positive inn mot næringen, inn mot teknologien og inn mot det å materialisere en del av det som er mulighetene til norsk maritim kompetanse. Allikevel – til tross for alle de ordene som blir sagt – er bekymringen like stor. Forstår statsråden det, og hva vil statsråden nå gjøre konkret av tiltak for å redusere bekymringen langs norskekysten, som øker for hver dag? Det handler om sysselsetting av ingeniører, det handler om designermiljøer, og det handler om dem som jobber direkte med stål ute på verfte-

ne og monterer båtene. Hvordan vil aktiviteten igjen ta seg opp? Hva vil statsråden gjøre? Det er greit å få vite.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [13:13:30]: Jeg nevnte ikke bare ord, jeg refererte til mange forslag som faktisk er fremmet av regjeringen, både i endringer i avgiftssystemet, i bedre tilskuddsordninger og i regelendringer. Det er konkrete ting.

Det som jeg savner, er å se hvordan Arbeiderpartiet responderer på dette. Så langt er det jeg har sett, en tilskuddsordning på 50 mill. kr. Alle vet at det er et symbolsk beløp som ikke ville ha generert en eneste ferjekontrakt på kort sikt.

Samtidig har vi, da vi utlyste Anda-Lote – noe som burde vært kjent allerede før Arbeiderpartiet fremmet sitt forslag, selv om de ikke refererer til det i det hele tatt – sagt at det skal bygges flere nye ferjer på nye strekninger. Anda-Lote har altså én ferje i dag, det skal være to nye ferjer der. Vi har sagt at over Bjørnafjorden og over Boknafjorden skal det være fem–seks ferjer som trafikkerer i framtiden, mot tre–fire i dag. Alt dette vil generere nye kontrakter. Det skjer mye konkret. Det som er viktig for å skape arbeidsplasser i dag, er ikke den ferjen en skal bygge om et år, men det er vedlikeholdsarbeidet og kontraktene en kan få på plass med en gang. Der leverer vi også.

Terje Aasland (A) [13:14:36]: Jeg hører hva statsråden sier i sitt svar. Men jeg registrerte i hvert fall gleden, betydningen og optimismen da vi framsatte dette forslaget. Det er tydelig at den kompetansetunge, rike næringen som norsk maritimt miljø faktisk representerer, ikke har sett tilsvarende aktivitetstilskudd tidligere.

Derimot er det gitt veldig klare beskjeder til komiteen i forbindelse med behandlingen om at dette forslaget er viktig. Noe av det jeg opplever som viktig, er at man anstrenger seg for å få framskyndet en del anbudsprosesser – ikke avlyser kontrakter, men ser på muligheter for å framskynde en del anbudsprosesser. Da er mitt spørsmål til statsråden om han vil ta initiativ overfor fylkeskommunene og kommunene som har ferjestrekninger de bruker, til eventuelt å vurdere muligheten for å få framskyndet sine anbud, ut fra de mulighetene som er etablert, og som kan bli etablert.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [13:15:41]: Jeg har, før jeg ble politiker, en yrkesbakgrunn fra rederiet Leif Høegh. Jeg kjenner rederbransjen ganske godt, jeg vet hvilken langsiktighet de har, og hvor viktig det er at verftene har oppdrag. Det er derfor det er så viktig at vi får tatt mange av de grepene jeg allerede har nevnt.

Jeg har tidligere i mitt innlegg sagt at det som Stortinget nå diskuterer og foreslår, er veldig bra, for det stemmer godt overens med det som regjeringen gjør, så det er ingen sprik mellom regjeringens og Stortingets ønske om hvor en vil.

Så er det også viktig for oss i olje- og energipolitikken å sørge for at man har stabile rammebetingelser for olje- og gassnæringen, for det betyr at en vil kunne opprettholde aktivitet på verftene gjennom at en har mer enn bare ferjestrekningene som skal utbedres. Men, som sagt,

i tilskuddsordningen som Innovasjon Norge nå har, vil en kunne ta risikoavlastning fra nærskipfarten og utvikle ny teknologi. Vi har allerede, som jeg har nevnt, sagt at vi på flere riksveisamband skal ha flere ferjer, og vi har utlyst tilbud mange steder, så det skjer veldig mye. Jeg skulle ønske at Arbeiderpartiet tok det inn over seg.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [13:16:56]: Jeg velger å avstå fra en polemikk mot statsråden knyttet opp mot at det faktisk må stortingsinitiativ til for å sørge for nullutslipp for drosjer og nullutslipp og lavutslipp for fergeflåten, fordi jeg synes det er så bra at vi alle klarer å stå sammen om dette.

Jeg vil isteden stille statsråden et spørsmål knyttet til det som handler om gass og lavutslipp. I statsrådets budsjett ble det lagt fram at man anså bruk av naturgass å være lavutslipp. Nå har komiteen og Stortinget sagt at vi anser at naturgass ikke er å regne som lavutslipp.

Jeg lurte bare på om statsråden kunne redegjøre for hvordan han ville følge opp dette i det videre arbeidet med oppfølgingen av dette vedtaket.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [13:17:44]: La meg først ta det representanten innleder med: En polemikk om lavutslipp og nullutslipp fra drosjer er ikke nødvendig, for det står allerede i regjeringserklæringen. Jeg kan godt lese den en gang til. I Sundvolden-erklæringen til dagens regjering står det at alle nye offentlige kjøretøy, alle nye drosjer, ferger, rutebåter og dieseltog skal benytte lav- eller nullutslippsteknologi når teknologien tilsier dette.

Jeg synes det er veldig bra at SV viser til debatter og vedtak i Stortinget, men det er altså noe regjeringen hadde bestemt seg for allerede på Sundvolden at var en politikk vi skulle gjennomføre.

Så vil jeg gjerne si om gass: Gass er en lavutslippsteknologi sammenliknet med bunkers. Det er da ingen tvil hos meg om at på de strekningene Vegvesenet, miljøorganisasjoner og alle andre sier krever for høy fart, eller der det er for lange distanser i forhold til hva dagens batteriteknologi kan levere, er det fornuftig heller å ha gass enn å ha tradisjonelt drivstoff.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [13:18:52]: Tre ting på 1 minutt:

For det første sier vi at naturgass ikke er å regne som en lavutslippsteknologi, etter komiteens oppfatning. Vi vet jo nå, som også Oskar Grimstad var inne på, at fergeederier har begynt å bruke høyverdig biodrivstoff som et alternativ. Det regner jeg med at komiteen regner som nullutslippsdrivstoff. Jeg vil råde statsråden til å følge komiteen på dette området.

Det andre er at ja, det er kjempeflott at noen har fått skrevet inn i regjeringserklæringen at vi skal ha nullutslippsdrosjer og nullutslippsferger, men vi merker oss jo bare at da Oslo kommune ønsket at man skulle kunne stille krav om nullutslippsdrosjer, fikk de klart nei fra Samferdselsdepartementet – inntil Abid Raja og undertegnede fremmet et forslag om det og man skjønnte at det var flertall for det i stortingsalen. Da krøp man til

korset og bestemte seg for å følge regjeringserklæringen.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [13:19:52]: Det siste tar jeg som en påstand, men jeg minner om at det vi påpekte, var at det per da var veldig få biltyper som leverte elbiler. Dermed ville man få et veldig skjevt marked, og drosjenæringen påpekte også nettopp det. Man ser altså at utviklingen går veldig mye raskere enn det man trodde.

Den går ikke så raskt som SV trodde da de satt i regjering og ville forby bensinbiler i 2015, men isteden pøste innpå med dieselmotorer i de samme byene der vi nå har store problemer.

Utviklingen går i riktig retning, det blir flere og flere elbiler på markedet. Det betyr også at man får flere med større og større penetrasjon i markedet, og dermed går ting i riktig retning – og det er mye bedre nå enn det var for noen få år siden.

Når det gjelder regjeringserklæringen, er det altså to partier som står bak, men med veldig godt samarbeid med Venstre og Kristelig Folkeparti, som vi diskuterte med i Nydalen. Det har altså vært og er en ambisjon, og vi holder på å gjennomføre det at alle nye kjøretøy, alle nye drosjer, ferger, rutebåter, alt som jeg har nevnt, skal bruke lavutslipps- og nullutslippsteknologi. Så kan vi godt prøve å ha en polemikk om hvem som var først og sånne ting, men dokumentene her er altså ganske tydelige.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [13:20:56]: Jeg er veldig glad for at siden statsråden ikke nevnte noe mer om naturgass, regner jeg med at han følger det som er anbefalingen fra Stortinget, dvs. ikke en anbefaling, men tydelige merknader fra Stortinget om at naturgass ikke er å regne som en lavutslippsgass.

Til diesel: Nå har statsråden altså sittet mer enn to år som statsråd, men han har ennå ikke løftet en finger for, og jeg har ikke hørt han si noe som helst om at han har et ønske om å redusere dieselandelen i Norge.

La meg stille statsråden et spørsmål isteden: Vi sier fra komiteens side at vi ønsker å videreføre NO_x-ordningen. Dette er ekstremt viktig for langsiktigheten, for om rederiene, som statsråden nevnte at han kjente godt til, skulle tørre å være med på å satse på at de faktisk får muligheten til bl.a. å ombygge ferger eller satse på nullutslippsferger. Kan statsråden si noe videre om hvordan regjeringen tenker seg å videreføre NO_x-ordningen, og når man tenker å slå det fast?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [13:21:59]: For det første er det Stortinget som gjør vedtak om budsjett og innhold i budsjett, så hvis en mener at Stortinget har meninger om NO_x-ordninger, er det nå tiden er riktig for å vedta dette. Fremskrittspartiet og Høyre har begge vært veldig positive til NO_x-ordningen fordi når en først skal ha en avgift, er det en avgift som øremerkes tiltak for å redusere utslipp, istedenfor bare å fylle statskassen. Prinsipielt sett fra våre partier er det en ordning som har fungert godt.

Så vil jeg komme tilbake til dette med diesel. Det var mange skjulte antydninger her. Vi har vært ganske tydelige

på at dieserbiler ikke er heldig i byområder. Jeg kan huske at det første spørsmålet jeg stilte til SVs miljøvernminister i 2006, var om hvorfor SV og den rød-grønne regjeringen mente det var fornuftig å redusere avgiftene på dieserbiler, som i California var forbudt. Jeg tror en finner dette 6. november 2006. Det viser jo at vi syntes det var en litt rar politikk den rød-grønne regjeringen førte, men som de likevel valgte å gjennomføre. Nå ser vi resultatene.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Magne Rommetveit (A) [13:23:22]: Elektriske ferjer har vist seg å vera eit konkret og godt døme på korleis offentlege innkjøp er både god klima- og miljøpolitikk og god næringspolitikk. Me veit kva me vil oppnå, nemleg ei sikker og god transportteneste for dei reisande, til ein låg kostnad og samstundes med minimale utslipp, helst ingen utslipp i det heile. Så la oss no utfordra industrien til å levera desse løysingane på alle offentlege transporttenester.

Nærskipfartsflåten er særleg eigna for elektrifisering. Ei fornying av ein gamal og forureinande ferjeflåte er også eit godt tiltak for å sikra aktivitet hos ein leverandørindustri og verft som har tomme ordrebøker, og som opplever kompetanseflukt som følgje av ein vanskeleg marknadssituasjon. Me må difor sikra at det ved inngåing av nye ferjekontraktar i dei komande åra vert stilt krav til låg- eller nullutslipp.

Industrien har vist evne til å overkoma barrierar når det gjeld infrastruktur og straumnett. Det ser me døme på med «Ampere» – ferja på strekninga Lavik–Oppedal – der ein har installert ein batteribank på land som gradvis hentar straum frå nettet, for deretter raskt å overføra straumen til batteripakken om bord i ferja under landligge. Ved Wärtsilä på Stord er det til og med utvikla eit system for trådløs lading, der ein på kort tid kan overføra 1 MW utan kablar. Er det nokon av oss politikarar som trudde det var mogleg?

Så la oss no leggja til rette for at både Statens vegvesen og fylkeskommunane kan utfordra industrien til å strekkja seg endå litt lenger. Me har ikkje tid til å setja ned mange utval og laga lange utgreiingar. Utlysingane kjem no, og fylkeskommunane må vera trygge for at meirkostnader vert kompenserte frå staten – anten gjennom Enova eller direkte frå statsbudsjettet. Tilsvarande må leverandørindustrien ha gode støtte- og finansieringsordningar i si teknologiutvikling, og her snakkar me om verkemiddel i heile innovasjonsprosessen.

Samstundes veit me at ny miljøteknologi ikkje treng vera dyrare enn konvensjonell fossil teknologi. Erfaringane frå Lavik–Oppedal tilseier ein reduksjon i energikostnadene på mellom 70 og 80 pst.

Energieffektivitet er god butikk for reiarlag og for fylkeskommunane. Fylkeskommunane treng likevel hjelp til å koma i gang, og innstillinga og Arbeiderpartiet sine forslag, med òg desse 50 mill. kr i statsbudsjettet, viser korleis dette bør skje.

Eirik Sivertsen (A) [13:26:37]: La meg få lov til å starte med å bidra til den hyggelige atmosfæren ved å takke komiteen for et godt stykke arbeid knyttet til det forslaget som er framsatt.

For Arbeiderpartiet har den storstilte satsingen på samferdsel som vi startet da vi var i regjering, vært viktig. Det har vært en systematisk økning av både investeringer, drift og vedlikehold i de framlagte nasjonale transportplaner, og vi har også vært nøye med å følge dem med konkrete bevilgninger. Den storsatsingen ønsker vi å fortsette. Da vil økt framkommelighet, bedre sikkerhet og miljøhensyn ligge til grunn for Arbeiderpartiets samferdselspolitikk.

Klimaendringene beskriver vi alle som en av vår tids aller største utfordringer. Transportsektoren står for ca. 30 pst. av de samlede norske utslippene, og derfor er tiltak innenfor sektoren sentralt for å redusere utslippene hvis vi skal nå de målene vi må nå. Teknologiuutvikling, kollektivtransport og utvikling av miljøvennlige transportmidler er derfor nøkkelsatsinger vi vil støtte opp under, og dette forslaget går rett inn i kjernen av det.

Det har vært nevnt i debatten flere ganger, men potensialet er stort: Rapporten fra DNV-GL, som også er omtalt i komitéinnstillingen, viser et potensial, og Bellona og Siemens har sammen laget en rapport som ble utgitt i år, som viser et enda større potensial som vi må ta ut.

Det er et faktum at de fleste ferjeforbindelser er i fylkeskommunene, og da synes jeg at statsråden er veldig passiv i forhold til å gripe de invitasjonene som kommer med hensyn til hvordan vi setter fylkeskommunene bedre i stand til å møte utfordringene og bidra til å kutte i klimagassutslippene. Fylkeskommunene opplever, i likhet med staten, en voldsom vekst i kostnadene på ferje- og hurtigbåtanbud. Det er trang økonomi, og da er det få incentiver til å teste ut ny og antatt kostbar teknologi. Selv om erfaringen med «Ampere» er god, er det allikevel utfordringer knyttet til teknologien. I mitt eget fylke, Nordland, har vi hatt – skal vi si – blandede erfaringer med å teste ut gassferjer, det har ikke bare vært en solskinnshistorie. Denne usikkerheten er også en hindring for at fylkeskommunene kan ta det løftet som er nødvendig. Fordi om det er et kinderegge som både kutter utslipp, fornyer ferjeflåten, har god økonomi og muligheten til å styrke norsk maritim industri, biter ikke fylkeskommunene på det. Det handler noe om at vi også må legge til rette for det. Da handler det om incentivordninger for å forsere utskiftingen av gamle ferjer som allerede er overmodne for utskifting, men også om tiltak for å styrke den generelle fylkeskommunale økonomien, slik at man tør å ta en større del av risikoen, slik at man har mulighet til å være med på en nasjonal innsats for å få til en moderne klimateknologi som kan være grunnlaget for styrket konkurransekraft i den maritime industrien, og som ikke minst bidrar til å løse klimautfordringene som vi må møte.

Helge Orten (H) [13:29:55]: Det er godt å se at det er stor enighet om mange av de viktige grepene for å gjøre transportsektoren mer miljøvennlig. Etter min mening er det et konkurransefortrinn for norsk næringsliv at vi stiller strenge miljøkrav gjennom offentlige anbud. Det bidrar til

å øke bevisstheten om de utfordringene vi står overfor, og til at ny teknologi vil bli utviklet i norske bedrifter. Med en lavere aktivitet innenfor petroleumsnæringen i årene som kommer, vil strenge miljøkrav bidra til at norsk næringsliv og norsk teknologi kan få innpass i nye markeder og bidra til omstilling, aktivitet og ny vekst.

Jeg skal primært konsentrere meg om ferger i dette innlegget. Regjeringa legger til grunn lav- og nullutslippsteknologi ved utlysning av nye anbud innenfor riksveifergedriften. Det nye anbudet for Anda–Lote er et eksempel på det. Stortinget har også vært tydelig på at lav- og nullutslippsteknologi skal legges til grunn i kommende anbud.

Jeg registrerer at representantene fra Arbeiderpartiet er opptatt av at vi skal framskynde anbudene. Det er etter min mening å bli litt vel overivrig og vil ha en betydelig kostnad, siden det allerede går på kontrakt. Det er nok fergeanbud både på riksvei og på fylkesvei som skal fornyes i årene som kommer, uten at vi må pådra oss selv ekstrakostnader ved å avbryte eksisterende anbud. Da er det bedre å bruke ressursene på andre områder, som f.eks. teknologiutvikling.

En stor andel av de fylkeskommunale fergeanbudene kommer til fornyelse i de kommende årene. Vår mulighet for å nå målet om lavere utslipp fra fergesektoren er avhengig av at fylkeskommunene tar sin del av jobben. Novoa blir et viktig redskap i en fase der ny teknologi skal utvikles. Stortinget kan selvfølgelig pålegge fylkeskommunene å sette krav i anbudene, men da må vi samtidig være beredt på å se nærmere på om de organisatoriske og finansielle løsningene er gode nok for å nå målet om en overgang til lav- eller nullutslippsfarge.

Hovedtyngden av fergesambandene ble gjennom forvaltningsreformen i 2010 overført til fylkeskommunene. Dette følger klassifisering av veiene. Jeg er usikker på om det var en god idé. Fagmiljøet og fergekompetansen er nå spredd på flere fylkeskommunale og statlige aktører. Jeg tror vi må gå motsatt vei og styrke oppdragsgiverrollen, slik at Statens vegvesen og fylkeskommunene blir en sterkere kontraktspart i et marked med relativt få tilbydere. Det vil være positivt for å få bedre kontroll med kostnadsutviklingen, og det vil bli lettere å gjennomføre lav- og nullutslippstrategier.

For å gjenta meg selv: Det er svært gledelig at det er bred tilslutning om kravet til lav- eller nullutslipp i nye fergeanbud. Det vil bety utvikling og ny teknologi, viktig aktivitet ved norske verft i årene som kommer, og ikke minst en veldig etterlengtet oppgradering av en svært gammel fergeflåte.

Terje Aasland (A) [13:33:03]: Jeg starter med å si at jeg er veldig glad for at Stortinget, samlet sett, mener at vi nå kan ta steget ut og bruke null- og lavutslippsteknologi, og at en ikke trenger å vente på teknologien lenger, for det var kanskje litt av problemet med signalene i Sundvolden-erklæringen. Men nå er Stortinget veldig tydelig ivrig på at vi skal få på plass både lav- og nullutslippsteknologi innenfor ferger, rutebåter, nærskipfarten osv. Det er strålende, kjempebra!

Men så er det også slik at i Arbeiderpartiet er vi lite

grann utålmodige, fordi vi er inne i en helt spesiell situasjon. Tiden tilsier at Stortinget hadde gitt oppmerksomhet til situasjonen på kysten med kanskje litt andre øyne enn det flertallet faktisk velger å gjøre. Kan vi utnytte det? Har vi et handlingsrom? Vi har ikke slått fast at det er ett svar, men det hadde kanskje vært greit å utfordre oss selv lite grann mer på om det er noe vi kan gjøre nå for å få i gang en hurtigere omløpshastighet på anbudene og få flere anbud ut i prosess, som medfører aktivitet i en for Norge verdifull næringskjede, med verdifull kompetanse. Næringen selv sier at hvis det er tomme ordrebøker, eller lavkonjunktur, i en to–tre år nå, så vil mye av den verdifulle kompetansen være borte.

Da hadde jeg håpet på litt mer utålmodighet også i et samlet politisk miljø. Jeg sier ikke at det er tilbakevist, eller at det ikke er til stede, ved at de ikke stemmer for forslagene, men det gjenstår å se om de klarer å få gjennomført det, og at det er nok gjennomføringskraft på det. For det er jo det situasjonen – etter min mening – krever av oss.

Når vi har brukt ordet at vi ønsker «å fremskynde» anbud, blir det tatt opp som om at det er å være litt for ivrig. Situasjonen tilsier ikke det. Tvert om – situasjonen tilsier at vi bør være ivrige, og vi bør lete etter mulighetene. Så vi er utålmodige. Vi håper at debatten gjør at en også ser på mulighetene for å få gjort noe mer konkret ut fra situasjonen nå, og at det blir resultatet av debatten.

Så til voteringen, bare for å klargjøre det for vår del: Vi stemmer primært for våre forslag i henhold til tilrådingens I, II og III, men vi kommer til å stemme subsidiært for tilrådingens I, II og III. De øvrige forslagene i tilrådingen kommer vi til å stemme for, med unntak av VIII, hvor vi ber om alternativ votering mot forslag nr. 2 fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, hvor vi har tilskuddsordningen inne. Det burde bety at vi er et veldig samstemt storting når alt kommer til alt og vi har votert.

Til slutt vil jeg bare opplyse om at Arbeiderpartiet er forberedt på og beredt på å bringe NO_x-ordningen videre som en god løsning.

Presidenten: Da har representanten Aasland tydeliggjort hva Arbeiderpartiet skal stemme på.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [13:36:16]: Jeg hadde egentlig ikke tenkt å ta ordet, men det siste innlegget fra Terje Aasland, der han sier at flertallet er veldig passive, mens Terje Aasland og Arbeiderpartiet er veldig aktive, føler jeg ikke kan stå uimotsagt. Arbeiderpartiet og Senterpartiet fremmer et forslag som sier:

«Stortinget ber regjeringen fremme sak om hvordan staten kan bidra til at nullutslippsteknologi kan beskyttes i kommende fergeanbud, og at disse anbudene fremskyndes i tid.»

Det er Arbeiderpartiets ivrighet. Resten av partiene – bortsett fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, men Senterpartiet har ikke kommet med den type kritikk – står altså samlet om følgende:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til at nye fergeanbud utlyses så tidlig som mulig, uten å avslutte tidligere inngåtte kontrakter, for å sikre god

tid til nybygging og utbedring av ferger og rutebåter.»

Jeg klarer ikke med min beste vilje å forstå hvordan det å fremme en egen sak som skal framskynde anbudet i tid – der du altså først må få en sak tilbake til Stortinget – skal være noe raskere enn at vi ber regjeringen utlyse nye anbud «så tidlig som mulig». Forstå det den som kan, men jeg følte at det ikke kunne stå uimotsagt.

Presidenten: Da har representanten Eidsvoll Holmås tydeliggjort sin kunnskap.

Nikolai Astrup (H) [13:37:39]: Siden jeg nå skal gjøre noe jeg gjør veldig sjelden, nemlig å si meg helt enig med representanten Eidsvoll Holmås, så tar jeg også den plassen han pleier å ta – her nede.

Det er helt åpenbart at Arbeiderpartiets iver har sin begrensning, og den begrensningen ligger i at hvis vi skal fremskynde anbud på den måten Arbeiderpartiet foreslår, så må vi terminere kontrakter. Det har en betydelig kostnad, og det er en kostnad som jeg ikke oppfatter at Arbeiderpartiet i praksis er villig til å ta. Jeg kan heller ikke se at det er hensiktsmessig, all den tid det er en rekke anbud som løper ut i tiden som kommer. Og det er, som det jo fremgår av innstillingen, behov for at anbudene utlyses nettopp så tidlig som mulig, slik at verftene og leverandørene har tid til å omstille seg og faktisk tilby det Stortinget mener skal tilbys.

Så det er gledelig at det er bred enighet i denne sal om retningen – hvor vi skal – og jeg mener det er positivt at vi har så store ambisjoner om at vi skal utvikle null- og lavutslippsteknologiske løsninger, som ikke bare kan få betydning i Norge, som ikke bare kan få betydning for å redusere utslipp her hjemme, men som også kan få betydning utenfor landets grenser. Jeg mener det må kjennetegne gode klimatiltak i Norge at vi gjør ting som også resten av verden kan få glede av, og som også kan skape nye grønne arbeidsplasser og inntekter til fellesskapet, som skal finansiere den velferden vi alle setter pris på.

Presidenten: Representanten Terje Aasland har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Terje Aasland (A) [13:39:26]: Da kan jeg også bruke denne talerstolen, så har vi i hvert fall brukt samme talerstol.

Jeg tror i utgangspunktet vi ikke er så veldig uenige. Arbeiderpartiet har aldri sagt at vi skal terminere noen kontrakter, vi har bare bedt om at en leter med lys og lykte etter muligheter for å komme i gang raskere enn det en får signaler om fra den maritime næringen, når det gjelder prosessen. Det tror jeg alle som har vært i kontakt med næringen, har fått bekymringsmeldinger om. Vi er – enkelt og greit – litt mer utålmodige, litt mer ivrige, og litt mer forpliktende enn det flertallet er. Men vi aksepterer det, det er bred enighet om valg av løsning, om forpliktelsen og om at noe absolutt bør skje, og det så fort som mulig.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [13:40:15]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om en framtidensrettet filmpolitikk (Innst. 83 S (2015–2016), jf. Meld. St. 30 (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 10 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 20 minutter, Høyre 15 minutter, Framskrittspartiet 10 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter og Miljøpartiet De Grønne 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Arild Grande (A) [13:41:25] (ordfører for saken): Under filmfestivalen i Tromsø i 2012 lanserte produsent Yngve Sæther ambisjonen om at en samlet filmbransje må ha som mål at en norsk film vinner Gullpalmen i Cannes i løpet av ti år. Jeg vil starte mitt innlegg med å si at dette vil vi være med på. Norge har gode forutsetninger for å vinne priser på internasjonale A-filmfestivaler, og norsk film- og tv-dramabransje har potensial til å ta det store spranget. Dette har vi nylig sett strålende eksempler på, senest med Emmy-pris til Anneke von der Lippe.

Jeg tror dette handler om en felles satsing. Filmaktørene jobber hver dag for å skape et best mulig produkt, og staten må stille opp med midler.

«Veiviseren» representerte et taktskifte i filmpolitikken i Norge. Meldingen inneholdt store ambisjoner og tydelige mål for norsk filmpolitikk. Kombinasjonen av en dyktig og ambisiøs bransje, tydelige mål samt vekst i offentlige støtteordninger til film bidro til stor vekst og framgang for norsk film.

Norsk film har de senere årene høstet stadig økt internasjonal interesse og anerkjennelse, og det er viktig at denne veksten og utviklingen kan fortsette.

Det er særlig tre ting jeg hører at en felles bransje er opptatt av: finansiering, rettigheter og langsiktighet. Det var derfor knyttet store forventninger til meldingen som dagens regjering la fram like før sommeren. I meldingen legger regjeringen fram en rekke forslag som vi er enig i, og som vi enkelt kan slutte oss til, og som jeg mener presenterer et nytt steg i den videre offensive filmsatsingen som vi har i Norge. Men det ble også lansert en del tiltak, eller ting som skulle vurderes, som møtte betydelig motstand.

I meldingen presenterte regjeringen sine filmpolitiske mål, sine forslag til endringer i tilskuddssystemet og tilskuddsforvaltningen, tiltak som skal bidra til økt tilgjengelighet, samt en incentivordning for å gjøre Norge mer attraktivt som innspillingsland.

Det som var vår bekymring knyttet til meldingen, var at den sa svært lite om hvordan myndighetene mer aktivt kan bekjempe ulovlig bruk av åndsverk, hvordan man kan sikre rettighetshavere et rimelig vederlag samt hvordan støtteordninger kan stimulere til mer forutsigbarhet for bransjen og bedre lønnsomhet for de ulike aktørene. Arbeiderpartiet ønsker dessuten en sterkere fokusering på filmkunst og større mangfold i norsk film. Det er derfor etter vårt syn behov for å forsterke innsatsen for å få bedre kjønnsbalanse i norske filmproduksjoner.

Når det gjelder konkrete forslag, vil jeg vise til andre innlegg fra Arbeiderpartiet i denne saken og senere innlegg også fra undertegnede. Jeg vil kun referere til et forslag som et mindretall står bak, knyttet til bedre kjønnsbalanse i norske filmproduksjoner. De dyktige kvinnene er her, men det er noen mekanismer som hindrer dem i nå helt fram. Offentlig støtte av film må derfor ha et særlig ansvar for å bidra til at vi oppnår god kjønnsbalanse i filmproduksjonene. Vi tror det vil gi bedre film og bidra til at flere viktige historier når det store lerretet, til glede for alle som er glad i god film. Det bør etter vårt syn utvikles bedre systemer for telling, for det er vanskelig i dag å få en felles forståelse av hvordan det faktisk ligger an med kjønnsbalansen. Og vi mener altså at det fortsatt bør være et mål at andelen kvinner eller menn i nøkkelposisjoner skal være minst 40 pst., og at det langsiktige målet bør være å tilstrebe 50–50 kvinner og menn, og jeg fremmer med dette mindretallets – Arbeiderpartiet og Kristelig Folkepartis – forslag.

Så har Arbeiderpartiet og de partiene som er representert i komiteen, blitt enige om en rekke forslag knyttet til viktige ting som ble foreslått i meldingen, som vi er med og forsterker eller forbedrer. Det er en del forslag som reverserer noen av de forslagene som skulle vurderes, med hensyn til det som sto i meldingen, og vi har hatt en god dialog som har resultert i det vi kaller et filmforlik, som jeg vil bruke resten av min taletid som saksordfører til å redegjøre for innholdet av.

For det første har vi et omfattende forlik knyttet til medfinansiering av norsk innhold. Statsråden har invitert til en rundebordskonferanse som har hatt et stort arbeid på gang, og som leverte sin sluttrapport i forrige uke. Noen tiltak skisseres i denne rapporten, men jeg vil i alle fall på vegne av Arbeiderpartiet uttrykke en stor skuffelse over at ikke bransjen selv tar et større ansvar for å sikre en medfinansiering av nytt norsk innhold. Derfor mener vi at det er viktig at det arbeidet som statsråden prisverdig har satt i gang, forsterkes og intensiveres.

Vi er også glade for at komiteen er samstemt når vi uttrykker en klar forventning til at de ulike leddene i verdikjeden som tjener penger på å formidle film og audiovisuelt innhold, også bidrar til å finansiere nytt audiovisuelt innhold. Samtidig er vi kjent med at det er varslet en revisjon av EUs AMT-direktiv, og vi ber regjeringen så snart

de nye reglene er klare, vurdere hvordan et medfinansieringsansvar best kan gjennomføres, og komme tilbake til Stortinget med det på egnet måte.

Videre understreker vi behovet for å legge til rette for økt filmformidling, at man legger til rette for den mer ideelle filmkulturelle formidlingen, hvor hensikten er å formidle og tilgjengeliggjøre filmer med kulturell og kunstnerisk verdi som ikke nødvendigvis finner inntjening i markedet.

Vi mener, i likhet med regjeringen, at filmformidling bør utgjøre en viktig del av norsk filmpolitikk, og at det bør utvikles tydelige mål og virkemidler. Vi viser til at regjeringen foreslår at NFI får et overordnet nasjonalt ansvar for å iverksette den statlige politikken på filmformidlingsområdet, at NFI overtar forvaltningen av avgiftsmidlene som til nå har blitt fordelt gjennom Norsk kino- og filmfond, samt at NFI får ansvaret for å kreve inn avgiften. Komiteen slutter seg til det. Samtidig vil komiteen understreke at avgiftsmidlene som inntektsføres i statsbudsjettet, også i framtiden skal kunne benyttes til de formålene som hittil har vært formålet med avgiftsmidlene, men vi er også kjent med at Kulturdepartementet og Film & Kino arbeider for å finne en løsning for å ivareta bygdekinoen, og vi ber regjeringen melde tilbake til Stortinget om det.

Så viser vi til at kinoene mener det vil være konkurransevridende dersom de betaler inn en avgift som kan gå til støtte til formidling av audiovisuelt innhold forbeholdt andre plattformer enn kino. Vi uttrykker at komiteen i utgangspunktet støtter regjeringens forslag om å gjøre støtteordningene plattformnøytrale, men vi ber regjeringen utsette gjennomføringen av det til det er avklart hvordan de ulike leddene i verdikjeden som tjener penger på å formidle norsk film og audiovisuelt innhold, også vil bidra til å finansiere nytt audiovisuelt innhold. Komiteen viser til at kino fortsatt er den viktigste plattformen for visning og formidling av film, og at det er viktig at tilskuddsmidlene derfor fortsatt skal nyttes til ulike tiltak innen film- og kinosektoren, som nevnt tidligere.

Videre sikrer forliket at den lokale publikumsaktiviteten ved Filmens Hus fortsatt skal opprettholdes gjennom Cinemateket i Oslo, og dersom det på et senere tidspunkt blir aktuelt med en virksomhetsoverdragelse, ber komiteen om at regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en egen sak om det.

Vi understreker behovet for å forsterke regjeringens innsats for sterke filmregioner. Vi slutter oss til den prosessen med konsolidering som regjeringen har lagt opp til, men vi understreker at også Oslo-regionen må finne sin naturlige plass i dette landskapet. Vi ber samtidig om at virkningene av konsolideringen av de regionale filmfondene evalueres etter tre år.

Komiteen gir honnør til regjeringen for å ha fått på plass en incentivordning, og at det foreslås midler til det allerede i statsbudsjettet for 2016. Jeg er glad for at komiteen er med på at ordningen bør videreutvikles, og at vi ber regjeringen vurdere om det kan være behov for å justere rammene allerede i revidert nasjonalbudsjett, for å sikre en økt forutsigbarhet for bransjen.

Samtidig er jeg glad for at flertallet ber regjeringen vur-

dere tiltak og endringer i tilskuddsmidlene som stimulerer til at færre norske produksjoner flagges ut av landet, slik at flere aktører i den norske filmbransjen kan få flere oppdrag og økt inntjening, og at regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en egen sak om dette.

Videre er jeg glad for at komiteen er enig om fortsatt nasjonalt filmkommisjonsarbeid, en fortsatt satsing på Internasjonalt Samisk Filminstitutt, forslag for økt tilgjengelighet, tilskudd til barne- og familiefilm og en offensiv politikk for bekjempelse av ulovlig bruk.

Med dette takker jeg komiteen for et særdeles godt og fruktbart samarbeid på vegne av norsk film.

Presidenten: Da har representanten Arild Grande tatt opp det forslaget han refererte til.

Svein Harberg (H) [13:51:48] (komiteens leder): I denne saken er det viktig å si både til partiene i komiteen og ikke minst til de utenfor komiteen: Takk for et konstruktivt og godt samarbeid. Takk også til saksordføreren – for godt arbeid og god koordinering alle partiene imellom, noe som har ført til at vi i behandlingen av denne meldingen har fått på plass et bredt filmforlik. Det er ikke ofte kulturkomiteen er involvert i stortingsforlik, men når det nå skjer, er det selvsagt gode grunner for det. Jeg mener det er to–tre viktige grunner.

For det første la regjeringen fram en stortingsmelding om framtidens filmpolitikk, som fikk en positiv mottagelse både fra bransjen og fra politisk hold. Meldingens retning og hovedpunkter ga et godt grunnlag og er da også ivarettatt og delvis forsterket i komiteens behandling.

For det andre er utvikling av filmpolitikk for framtiden en svært krevende oppgave i en tid der alt er i endring, der nye arbeidsmetoder og ikke minst formidlingskanaler tas i bruk, og der stadig nye utfordringer og muligheter dukker opp. Da er det viktig at alle får diskutert og arbeidet for hver sine viktige områder i en større gruppe, der gammelt og nytt, detaljer og helhet – alt – blir veid opp mot hverandre og en greier å enes om det viktigste. Det er bra for filmbransjen, som får avklart politikernes vilje til å engasjere seg og legge føringer basert både på historie og framtidsscenarioer.

Sist, men ikke minst har nok ønsket om en forutsigbarhet i filmpolitikken vært en medvirkende årsak til at vi har greid å enes om et forlik som kan stå seg gjennom skiftende politisk popularitet og valgvinger. Dette er de punktene det er felles engasjement om og enighet rundt. Denne forutsigbarheten vil vi gi filmskapere, skuespillere, distributører og andre som bidrar til produksjon og formidling av norsk film.

Noen har ment at Høyre som regjeringsparti gjennom forliket går imot egen regjering. Det gjør vi ikke. Vi har imidlertid vært med på å konkludere på noen av de punktene regjeringen mente burde vurderes. I prosessen fram mot konklusjon har også vi selvsagt vurdert mye, og mange alternativer er diskutert både i egne rekker og blant forlikspartene. Cinemateket i Oslo er nok det mest synlige eksempelet på en slik sak. Ønsket om å vurdere ansvar for og lokalisering av Cinemateket er nok også den enkeltsa-

ken som har skapt mest engasjement i innspillene til meldingen. Når vi har landet på å fortsette med Cinemateket i Oslo som en del av NFIs ansvar – og dermed et nasjonalt ansvar – nå, er det først og fremst fordi vi ikke så noen alternative løsninger som samtidig kunne sikre oss den nødvendige tilgangen til å være en nasjonal aktør på vegne av Norge i et internasjonalt filmmiljø. Både vår egen historie og historien fra andre filmland er viktige i en helhet. Tilgangen til dette er sikret gjennom dette forliket. Det var viktig for oss å ivareta denne helheten, og dette er også regjeringen selvsagt opptatt av.

Saksordføreren har vært gjennom punktene i forliket, men jeg vil likevel omtale noen av dem her.

Både endringer i kinolandskapet og ikke minst omdanningen av Film & Kino gjorde det unaturlig at Norsk kino- og filmfond skulle innkreves og forvaltes av Film & Kino i framtiden. Det er ryddig at den statlige avgiften nå innkreves av staten og videre håndteres av staten gjennom Norsk filminstitutt. Vi er klar over at det gjenstår en del avklaringer og grenseoppgang på utførersiden av de oppgaver NFI nå skal ha ansvar for. Mange av oss er spesielt opptatt av en god og bærekraftig ordning for bygdekinoene. Departementet er i dialog om dette, og jeg er sikker på at NFI vil håndtere dette på en konstruktiv og god måte.

Også ved viderefremidling av avgiftsmidlene er det fortsatt grenseoppganger som må avklares. Høyre er glad for at regjeringen flagger det eneste naturlige i 2015, plattformnøytrale ordninger, men har samtidig tilsluttet seg en avventende holdning gjennom forliket. Vi vil legge til rette for en ny hverdag, men har respekt for den dialog som pågår, og avventer aktørenes svar på hvordan de vil ha et helhetlig system for medfinansiering.

I behandlingen av et slikt forlik kunne vi lett bli opptatt av tekniske og praktiske elementer, ikke minst dersom det er lokalisering involvert. I dette forliket har vi vært tydelige på at det må andre ta seg av. Men én lokaliseringkamp har vi likevel fulgt opp. Stortingsmeldingen har som gjennomgående tema at det skal legges til rette for sterkere regionale filmmiljøer. Aktiv maktspredning og styrking av regionene er et bevisst og godt valg, og jeg er glad for at filmbransjen har tatt godt imot både budskapet og utfordringen. Konsolideringen av filmfondene er i godt gjenge, selv om noen endelige avgjørelser fortsatt må tas gjennom forhandlinger og med noe raushet.

Et viktig bidrag for å styrke regionene er også det store, nye som er med i denne filmmeldingen. Etter mange år uten at noe har skjedd, er det nå på plass en incentivordning. Ordningen gjør Norge konkurransedyktig som innspillingsland, og det gikk da heller ikke lange tiden før vi fikk første tilbakemelding: Innspillingen av «Snømannen» skal gjøres i Norge. Det er ikke ofte en får så rask og kontant tilbakemelding på politikken, men det gjør det jo bare ekstra hyggelig.

I behandlingen av en stortingsmelding er det naturlig nok også noen elementer man ikke er enig om. Slik er det også her, dvs.: Vi er nok enige om målet, men når Arbeiderpartiet bruker denne anledningen til å fremme konkrete krav til kjønnskvolter, må vi melde pass. Intensjonen om at begge kjønn skal ha en naturlig plass i filmbran-

sjen, er nok den samme, men innretningen utløser en del spørsmål. Hvordan skal det måles? Hvordan skal det følges opp – og av hvem? Hva er konsekvensen av å bryte målet? For oss i Høyre er det mer naturlig å arbeide for denne balansen gjennom andre tiltak, f.eks. rettet mot rekruttering og utdanning, og derfor er ikke dette en del av forliket.

Til slutt vil jeg takke også filmbransjen for godt engasjement og aktiv tilbakemelding til oss som skulle behandle filmmeldingen. Takk for innspill, for gode møter og for samtaler. Jo da, jeg har registrert at vi også i denne saken er blitt erklært som kunnskapsløse og helt ubrukelige, men enkeltmøtene og ikke minst reaksjonene etter pressekonferansen sist torsdag gjør at jeg føler vi har hatt en både god og nyttig dialog med bransjen, og at meldingen legger til rette for en aktiv norsk filmproduksjon og sterke filmmiljøer rundt i regionene.

Ib Thomsen (FrP) [13:59:57]: Vi er inne i en filmmåned, der alle har sin favorittjulefilm, og de er ofte ikke nyprodusert, men vi føler at de er like gode hver gang vi ser dem – år etter år.

Norsk filmpolitikk har gjennomgått en rekke endringer siden 2000-tallet, der filmen til Løkkeberg og Aune Sands film «Dis» skapte store diskusjoner om hva som var kvalitetsfilm og hva vi skal bruke skattepengene våre på. Og nå har filmpolitikken seilt opp som et av de store satsingsområdene innenfor kulturpolitikken, ja sågar innenfor næringspolitikken. Den dekker store områder innenfor næring, og den dekker store områder innenfor kultur.

Bekymringen for kvaliteten i norsk film er relevant, men jeg tror det er vanskelig å isolere kvalitet fra øvrige filmpolitiske spørsmål. Sannheten er at filmnæringen har hatt store utfordringer gjennom årene på tross av den satsingen som de rød-grønne mente at de gjorde. Da de lanserte sin filmmelding i 2007, var et av de viktige målene med filmpolitikken at den skulle komme alle til gode, og den skulle være bærekraftig. Åtte år etter viste en omfattende forskningsrapport at dette ikke var helt innfridd. Filmnæringen led av sviktende finansiering og fragmentert organisering. Målet om en konsolidering og styrking av bransjen var heller ikke helt nådd.

Da filmmeldingen fra denne regjeringen kom, lanserte Arbeiderpartiet sin nye ambisjon innenfor filmbransjen, og de erklærte f.eks. at norsk film skal speile sammensetningen i hele befolkningen, som jeg synes høres veldig bra ut. Det som har bundet forliket sammen, vet jeg ikke om er akkurat de ordene, men for oss er i hvert fall ikke politiske føringer for å nå det kunstneriske innholdet og målet veien å gå.

Når man diskuterer kjønnsbalanse i filmbransjen – altså 50/50, eller noen av de prosentene – så kan jeg jo ikke se for meg at Kon-Tiki kunne blitt produsert med en sånn prosentfordeling. Det viktigste for oss er kvalitet, ikke minst den kunstneriske, og kvalitet på dem som jobber innenfor norsk filmbransje. Det beste vi kan gjøre for norsk film, er å sørge for at bransjen i størst mulig grad er økonomisk bærekraftig og at statlig støtte kommer uten kunstneriske bindinger. Derfor mener Fremskrittspartiet det er viktig å styrke og spesialisere de regionale filmfon-

dene, også for å forenkle støtteordningen. Dette er viktig for filmbransjen. Dette ligger også inne i forliket, som jeg er glad for at vi har fått til.

Å innføre en lenge etterlengtet incentivordning for å tiltrekke seg internasjonal filmproduksjon til Norge er viktig for filmen, men det er også viktig for Distrikts-Norge.

Filmkonsulentrollen vil stå sentralt i framtiden. Jeg tror ikke det blir noen kioskvelter eller store diskusjoner rundt det, men for filmbransjen – for å engasjere folk i bransjen, for å få film utenfra – tror jeg dette også er viktig, ikke minst for å rekruttere og å ha høy kvalitet på dem som jobber innenfor film.

Bygdekinoen har vært nevnt av de to siste talerne. Det er et samlingspunkt i hele Bygde-Norge. Ja, det er vel ingen her i salen som ikke har noen gode minner fra sin egen bygdekino, om det så var spenningsfilm, kjærlighetsfilm eller en barnefilm.

Avslutningsvis: Jeg oppfatter at filmbransjen er en voksende næring, både innenfor næring og kultur, og jeg synes vi bør se på det i framtiden: Hvor skal vi definere denne viktige bransjen? For dette er en bransje innenfor lyd, lys, håndverk – de bygger kulisser – overnatting, mat, turisme, transport. Ja, det er jo ikke noen tvil om at dette hører til like mye innenfor næringsområdet som kulturområdet.

Og så helt avslutningsvis: Vi har diskutert Cinemateket, som vi mener er historisk viktig – eller i hvert fall viktig for å vise historiske filmer – og at det skal ha en sentral plass i det arbeidet. Noen av oss luftet tanken om at dette kanskje skulle ligge under Nasjonalbiblioteket, men nå har vi funnet den endelige løsningen for nettopp å kunne fremme historiske filmer og vise historiske filmer. Jeg er glad for at vi i forliket kunne ta tak i den viktige saken, og at vi fant fram til en bred enighet.

Så vil også jeg, som alle andre, takke for det brede forliket. Jeg tror det vil styrke bransjen i framtiden at man har en kontinuitet i Stortinget. Det viser at det er bred enighet på dette området, både innenfor filmkulturen og næringen, og at man kan se framover og ha en forutsigbar politikk.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [14:06:22]: Først av alt vil jeg også gi uttrykk for glede over at en samlet komité har inngått et forlik om denne meldingen. Spesielt er det grunn til å gi honnør til saksordføreren for måten han har løst komiteen gjennom filmmeldingen og tatt initiativet til et bredt forlik på. Det står det respekt av. Fra Kristelig Folkepartis side er vi godt tilfreds med resultatet. Vi mener den samstemmighet som komiteen viser her, vil være av stor betydning for filmens framtid i Norge.

Norske barnefilmer er en viktig nøkkel til å rekruttere nye generasjoner til å få gode opplevelser på kino, også i framtiden. At norske barnefilmer på kino er populære, er det ingen tvil om. Fire av de ti mest besøkte filmene på kino i 2014 var norske barne- og familiefilmer. Barnefilmene har i snitt tre ganger så høyt besøk som andre filmer, og dette øker det totale besøket på norske kinoer. Samtidig er det stor variasjon i antall og tilbud. Komiteen viser til at i Danmark øremerkes 25 pst. av filmstøttemidlene til barne- og familiefilmer, og vi ber altså regjeringen vurdere ordninger som kan sti-

mulere til økt antall norskproduserte barne- og familiefilmer.

Kinoens død har vært spådd ved omtrent hvert nye teknologiske framskritt, helt siden tv-en ble allemannseie. På tross av dette ser vi et forbausende stabilt kinobesøk siden årtusenskiftet. Det er de nye visningsformene som karnibalisierer hverandre – video, dvd, ordinær tv-titting og strømming. Det er grunn til å understreke at det er kino-visningen som utgjør den overveiende publikumsinntekten for filmene. Det er fortsatt ikke utviklet gode mekanismer for å sikre rettighetshaverne tilfredsstillende inntekter fra strømmetjenestene.

Kinoen har også stor betydning som sosialt samlingspunkt og flerbrukslokaler i mange kommuner. Kommunene regner kinoene som en del av den kulturelle grunnmuren og velger å støtte dem med betydelige beløp, selv i trange tider. Det er ordinær kinodrift i 183 kommuner, samt at bygdekinoen har visninger i ytterligere 127 kommuner. I alt snakker vi om 86 pst. av befolkningen.

Samlet sett er det all grunn til å fokusere politisk på å sikre at rammevilkårene for norske kinoer ikke forverres. Selv om flere av de største byene har solgt sine kinoer helt eller delvis, må ikke dette dekke over at i de fleste kommuner eier man kinoen selv, og den er et viktig ledd i den lokale kulturpolitikken.

Kristelig Folkeparti er også glad for at vi nå har fått på plass en intensivordning. Flere store filmproduksjoner har vært interessert i å legge hele eller deler av innspillingen til Norge de siste årene, produksjoner som uten tvil ville ha vært av stor betydning for norsk reiseliv dersom de hadde blitt lagt hit. Nå er det muligheter for å få det til, og vi er glad for at en slik intensivordning allerede er kommet på plass i budsjettet.

Når det gjelder cinematekene, er vi glade for at komiteen går imot meldingen når det gjelder spørsmålet om å la Cinemateket i Oslo, i likhet med de øvrige cinematekene, organiseres som en egen enhet. Den nødvendige bindingen mellom filmarkiv og nasjonale cinematekoppgaver er et sterkt argument for at driften av cinemateket i Oslo fortsatt bør være et statlig ansvar. Vi er glade for at komiteen er enig om ikke å skille ut Cinemateket i Oslo fra Norsk filminstitutt nå.

Til slutt vil jeg også peke på det internasjonale samiske filminstituttet og trekke fram betydningen og viktigheten av at regjeringen følger opp dette filminstituttet, slik at de også i tiden framover er i stand til å kunne lage gode spillefilmer, gode tv-serier, for framtiden. Vi peker også på det initiativet som er tatt gjennom Nordisk råd, og håper at regjeringen vil følge dette filminstituttet opp i sin dialog med de andre nordiske landene, for det vil være veldig betydningsfullt.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [14:11:16]: Først en takk til komiteen og til saksordfører for et godt arbeid med å behandle filmmeldinga og for å ha invitert oss i Senterpartiet, som ikke er representert i komiteen, med i arbeidet. Vi er glade for at komiteen har lyttet til innspill både fra oss og fra høringsinstansene og har imøtekommert disse på flere områder.

Filmområdet er mangfoldig, og filmpolitikken må derfor ivareta alt fra kortfilmer og dokumentarer til serier og spillefilmer. Film kombinerer flere kunstformer som musikk, litteratur og bilder. Kreativitet og skaperevne er viktig for å bli en god filmskaper. Film som kunstuttrykk og forretningsområde er nok et argument for å løfte de praktiske og estetiske fagene i skolen.

Det er en rivende utvikling innenfor filmbransjen. Ny teknologi og nye plattformer gir store muligheter, men også store utfordringer. I dag ser vi ikke film bare på kino og til fast tid på tv, men på alle mulige mobile enheter når vi måtte ønske det selv. Som meldingen viser, henger regelverket og støtteordningene etter bransjens og publikums behov.

Det har vært stor utvikling innenfor den norske filmbransjen. Vi har prisbelønte filmer og skuespillere og en anerkjent filmskole på Lillehammer. Vi har også svært gode produksjonsmiljøer for både film og serier flere andre steder i landet. I Senterpartiet mener vi nettopp dette er viktig: at vi har flere miljøer utenfor hovedstaden. Vi tror det bidrar til å utfordre og dermed også øke kvaliteten.

Senterpartiet mener det har vært viktig og helt nødvendig å få en gjennomgang av hele produksjonskjeden og forenkling av støtteordningene. Vi mener tverrpolitisk enighet på flere punkt er bra – for mest mulig forutsigbarhet for bransjen.

Senterpartiet mener det er riktig å ha en plattformnøytral tilnærming framover, både for produksjon og visning. Det hindrer ikke at man fortsatt skal gjøre både kunstneriske og markedsmessige vurderinger av tilskuddene.

Vi mener også det er bra med en stor enighet i komiteen om at de ulike leddene i verdikjeden som tjener penger på å formidle film og audiovisuelt innhold, skal bidra til å finansiere ny filmproduksjon. Det er både i melding og innstilling vist til eksempler på hvordan dette er gjort i andre land.

Etter Senterpartiets mening er det viktig at bransjen tar ansvar for å bidra til å finne fram til en ordning som de kan enes om. Å delta i utformingen av ordningen selv vil være det beste alternativet. Dersom plattformnøytralitet skal være bærende, må alle bidra til finansiering av utvikling av nytt innhold. I den forbindelse vil jeg vise til forliket som imøtekommer kinoenes interesser i bruken av avgiftsmidlene som i dag betales inn til Norsk kino- og filmfond. Det er soleklart at alle som tjener penger på formidling, må være bidragsytere til formålet for Norsk kino- og filmfond. Samtidig understreker forlikspartnerne at de formål som tilgodeses i dag, skal opprettholdes.

Senterpartiet mener også det er viktig at Cinemateket i Oslo blir værende i Filmens hus. Vi vil likevel trekke fram at framtiden for de andre regionale cinematekene fortsatt står ubesvart. Vi mener det er uheldig og har i vårt alternative budsjett avsatt penger til å overføre ansvaret til Nasjonalbiblioteket. Vi var innovent tanken om å fremme forslag om dette i dag, men framfor å risikere å få forslaget nedstemt vil vi heller at det skal arbeides videre med en løsning for cinematekene. Arbeidet med denne saken har gitt tydelige signaler om at dagens løsning ikke fungerer.

Senterpartiet er også glad for innføringen av incentiv-

ordningen og håper at den vil gjøre Norge til et attraktivt produksjonsland for utenlandske filmselskaper. Mange andre land har slike ordninger, og det gjør nåløyet smalt, men videre enn om vi ikke hadde hatt det. Incentivordningen henger etter vår mening tett sammen med arbeidet til den norske filmkommisjonen. Vi er glade for at regjeringens forslag om å avvikle den nasjonale filmkommisjonsordningen er skrotet. Det er etter vår mening svært viktig at det internasjonale miljøet har en vei inn til det norske miljøet og en organisasjon som har stor kjennskap til det regionale filmmiljøet og variasjonene og mulighetene hele landet vårt gir. Senterpartiet mener det er naturlig å legge denne funksjonen til Bergen, sammen med forvaltningen av incentivordningen.

Vi merker oss også at filmmiljøene er i ferd med å konsolidere. Vi er avventende til resultatene og merverdien av en slik konsolidering, men har forstått at det er ønsket av bransjen. Vi har likevel fått signaler om at prosessene er utfordrende enkelte steder. Vi ber statsråden følge opp dette videre og komme tilbake til Stortinget på egnet måte dersom det er nødvendig.

Ketil Kjenseth (V) [14:16:27]: Først av alt vil jeg starte med å takke saksordføreren og komitélederen for at Venstre, som ikke er representert i komiteen, har blitt inkludert og til en viss grad har fått sette sitt preg på forliket og innstillingen. Naturlig nok: Når en ikke sitter i komiteen, kan en jo ikke få lagt ned så mye innsats, men vi er godt fornøyd med at det er et forlik om en viktig melding og en viktig industri – og et viktig kulturuttrykk, som har mange elementer i seg.

Filmmeldingen har mye skapende i seg. Det er en kreativ bransje, og det er en distribuert bransje i form av at det er filmmiljøer rundt om i landet. Den legger til rette for et stort mangfold. «Kvalitet» er et viktig stikkord for meldingen.

For min egen del kommer jeg fra Oppland. Vi huser en viktig institusjon i Den norske filmskolen. Og så sitter jeg i helse- og omsorgskomiteen, og et lite sveip innom den som viser bredden i hva film er – for dokumentarfilmer er også en del av dette, men også undervisningsfilm. Animasjoner og spill er på vei inn i bransjen. I USA er flere spill godkjent på blåreseptordningen som medisin.

I helse- og omsorgskomiteen har vi bl.a. også bevilget penger til forskningsformidling, doktorgradspublisering, hvor film er brukt i den sammenheng. Barn som pårørende av rusavhengige har målrettet brukt film for å skape et språk som barn forstår. Det viser mulighetene som ligger i filmen som kommunikasjonsmedium. «For Linnea» er bl.a. en av filmene som er produsert.

For Venstres del har vi særlig lagt vekt på å få til en konsolidering av produksjonen. Incentivordningen har også vært viktig. Vi har skjelet til den islandske modellen, og det å få til en halvårlig justering er viktig. Samtidig vil vi også peke på at den ordningen som er i dag, og der noen miljøer kanskje har blitt beskyldt for å måtte reise utenlands for å få billige lokasjoner, har elementer av kompetanse i seg og kan sammenlignes litt med Forsvarets gjenskapsordninger. Det ligger forpliktende avtaler om at når

norske produsentmiljøer reiser ut, skal også de fra Ungarn, Irland og andre land komme til Norge med sin kompetanse. Så vi skal ikke erstatte én ordning med en annen, men incentivordningen må komme i tillegg til de ordningene vi har.

Et eksempel er Lillehammer, hvor en nå bygger om kinoene, og der det er mulig å bruke en av kinosalene på dagtid til å legge på lyd. De søker jo mot Sverige og lyd miljøene der. Så den kompetanseutviklingen er også viktig, og internasjonaliseringen/globaliseringen er også viktig. Her skal vi i Norge både gi og ta.

Så til Filmkommisjonen, som Venstre også er opptatt av. Det er viktig at den er med videre. Den må gjerne legges utenfor Filmintitutet som en selvfinansierende stiftelse. Den gjør en veldig viktig jobb med å markedsføre norske lokasjoner – også det å utvikle lokasjoner. Vi ser jo lengre og lengre produksjonslinjer, og særlig tv-mediet er her viktig for å skape serievirksomhet. «Lilyhammer» var et av eksemplene på det. Det kreves også mer og mer profesjonalitet i markedsføringen av de fasilitetene vi har, men også av filmene, når dette skal pågå over lang tid.

Da er vi inne på diskusjonen om tilknytning til næring. Jeg skjønner at det foreløpig er en «missing link» her mellom reiselivet, museumssektoren og filmsektoren. Den er vi nødt til å bygge – og å se på dette som en sammenhengende industrikjede.

Barnefilmer har vært nevnt. Det har også vært veldig viktig for Venstre. De rekrutterer et stort publikum, men vi ser også populariteten. De rekrutterer mange kinogjengere, og er derfor særlig viktig. Vi har også nevnt at den danske modellen, med støtteordninger, er noe vi bør se på. Men vi er jo i en utvikling her, så vi ser fram til å diskutere mer av dette framover.

Bård Vegar Solhjell (SV) [14:21:53]: Lat meg først nytte anledningen til å takke komiteen og ikke minst saksordføreren for godt arbeid og for det initiativet som vart teke frå ulike parti i komiteen, til eit breitt forlik om politikken, som òg har ført fram. Det set vi i SV pris på, og viktige framsteg har vorte oppnådde.

Kanskje kan ein om film seie at det på mange måtar var det 21. hundreåret sitt verkeleg store kulturuttrykk. Det gjekk frå å vere ingenting til å verte eit totalt dominerande uttrykk i populærkulturen, saman med pop og rock, og viste seg å ha ei stor gjennomslagskraft på sine ulike plattformer: kino og alle dei andre måtane som vi etter kvart ser film på.

Difor er det òg av stor betydning å ha ein god politikk på dette området, og eg vil seie at det kanskje er endå lettare når det gjeld film enn på mange andre felt å sjå kor avgjerande ein god offentleg kulturpolitikk er for sluttresultatet. Det å produsere film er dyrt og komplekst. Viss vi ønskjer at det skal verte gjort på norsk språk i betydeleg grad, er det ingen annan veg utanom enn at vi finansierer den infrastrukturen, dei utdanningane, dei menneska og dei produksjonane – heilt eller delvis – som skal til for å få fram det.

Eg kan òg vise den andre dimensjonen det kan ha: Når vi no over litt tid har hatt ein ambisiøs filmpolitikk og brukt

betydeleg ressursar på det, er vi òg med på å få fram ein generasjon av dyktige fotografar og andre fagfolk som jobbar med dei ulike sidene ved ein filmproduksjon, ikkje minst regissørar og skodespelarar, som så får ein større marknad, når ut og kan tene store pengar – enten det er dei som vert store internasjonale filmfolk, som Joachim Trier osv., eller det er våre eigne, som Anne Sewitsky, Erik Poppe og andre regissørar, og mange av dei mindre kjende menneska som driv fram film. Dermed er god offentleg politikk òg med på å etablere ein marknad og gje mange ein sjanse i ein marknad på den måten.

Vi i SV synest det på viktige felt er oppnådd store framsteg i forliket. Vi står no med eit endå betre fungerande tilskotssystem, som er styrkt. Det vil vere positivt for norsk film.

Vi synest òg det er viktig at vi bevarer og utviklar sterke regionale miljø for å få produsert filmar framover. Det står vi no igjen med.

For oss i SV har det no vore kanskje spesielt viktig å finne ei betre løysing enn den som meldinga la opp til når det gjeld Cinemateket, og det å bevare Cinemateket som ein statleg institusjon for å ta vare på filmarven vår, og vi er fornøgde med den løysinga som er, og ikkje minst òg at eventuelle større endringar på det skal verte lagt fram for Stortinget. Eg vil seie at òg på andre områder er det i alle fall klare forbetringar: Det er ei forbetring i løysingane for film og kino.

Og eg ser fram til at det no vert større aktivitet når det gjeld å finne ei løysing på ei stor utfordring, nemleg om og korleis vi skal ha medfinansiering av norsk innhald, f.eks. gjennom ei straumeavgift eller noko anna. Vi er langt ifrå i mål, men eg oppfattar no at det er ei brei einigheit om å gjere framsteg på det og sjå om vi kan finne fungerande løysingar.

Det er ting som fortsatt står igjen, og som eg har mindre tru på. Vi, frå SV si side, er òg med på den løysinga for ei rammestyrt incentivordning, men eg må leggje til at eg trur ho har betydelege svakheiter. Eg har til gode å høyre nokon i filmbransjen som har veldig stor tru på at dette er den løysinga som trengs.

Vi har no, slik eg oppfattar det, klare mål for filmpolitikken, men eg er einig med mindretalet i komiteen, som trur at vi burde hatt meir konkrete mål, og at det ville gjort ambisjonane våre klarare på viktige felt. SV kjem til å støtte forslaget frå mindretalet i komiteen på det.

Likevel vil eg heilt til slutt seie at for eit område som film, der ein står oppe i langsiktige prosessar, frå ein begynner på ein idé og til ein står med sluttresultatet, og der det er dyrt og komplekst og involverer store organisasjonar å produsere, er det viktig med føreseieleg politikk, og difor synest eg det var verdifullt at dei vart teke eit initiativ for ein føreseieleg filmpolitikk, og eg ser fram til at han skal verte sett ut i live av regjeringa, der det på mange felt no er gjort framsteg.

Statsråd Thorhild Widvey [14:27:00]: Film og tv-bransjen står som resten av samfunnet midt i en digital revolusjon. Digitaliseringen har skapt nye utfordringer, men enda viktigere: Den har åpnet en verden av nye muligheter.

I Norge ser vi at det produseres mer film og tv-drama enn noen gang. Regjeringen er opptatt av å sikre fortsatt produksjon av og tilgang til norsk kvalitetsinnhold. Da er det viktig med bærekraftige forretningsmodeller som gjør at de ulike partene med økonomiske interesser i produksjon, distribusjon og salg av film ser nytten av gode samarbeidsløsninger. Det vil alltid være stor risiko knyttet til å investere i film- og tv-produksjon. Det må derfor være gode muligheter for å tjene penger når man først lykkes, for både bred, kommersiell film og smalere film.

Filmmeldingen legger opp til en framfidsretta filmpolitikk – en politikk som skal bidra til å gi publikum de gode filmopplevelsene, der de ønsker å se dem, og en filmpolitikk som gir bransjen gode og forutsigbare rammevilkår, samtidig som den er fleksibel nok til å møte dagens og morgendagens utfordringer.

Jeg er svært glad for at komiteen gjennom filmforliket støtter regjeringens filmmelding på nærmest alle punkter:

- nye filmpolitiske mål som er overordnede og mindre detaljstyrte
- et enklere og mer dynamisk tilskuddssystem, som raskt kan tilpasses nye utfordringer
- Vi sørger for at det endelig etableres en incentivordning for film.
- Vi styrker de regionale filmmiljøene, bl.a. med en ny tilskuddsordning for konsoliderte regionale filmfond.
- Vi etablerer en etterlengtet helhetlig nasjonal politikk for filmformidling.

Det er viktig at politikken er i takt med utviklingen. Det tjener hele filmbransjen, og det er bred konsensus om de filmpolitiske målene i Stortinget, noe som vi mener er veldig bra for filmbransjens utvikling i årene som kommer.

Jeg merker meg at komiteen ikke støtter forslaget om å vurdere å flytte Cinemateket i Oslo ut av staten. Det tar jeg til etterretning

Vi trenger en solid og bærekraftig filmbransje som er i stand til å utnytte mulighetene som ligger i den digitale utviklingen. Målet må være at norsk film kan utnytte sitt fulle potensial og nå ut også til nye seergrupper. Her har regjeringen allerede tatt initiativ til et samarbeid med bransjen om nye finansieringsmodeller og forretningsmodeller.

Vi er i gang. Bransjen responderte positivt og konstruktivt på denne oppfordringen og jobbet videre i etterkant av rundebordskonferansen i februar. I forrige uke la bransjeaktørene fram sin oppfølgingsrapport for regjeringen. Vi vil samarbeide videre med aktørene her, men det er opp til aktørene selv å arbeide fram de nye forretningsmulighetene.

Innføring av en helhetlig nasjonal filmformidlingspolitikk har vært etterlyst av bransjen. Det er et statlig ansvar å bidra til forutsigbar og stabil finansiering av viktige oppgaver for formidling av filmkultur. Avgiftsmidlene i Norsk kino- og filmfond flyttes nå til statsbudsjettet, og jeg er glad for at komiteen stiller seg bak dette. Det medfører at avgiftsmidlene fra nå av i sin helhet kan gå til filmformidlingstiltak.

Jeg merker meg at komiteen i utgangspunktet støtter regjeringens forslag om å gjøre støtteordningene mer platt-

formnøytrale, men at de også ser at vi må vurdere dette etter hvert som utviklingen og samarbeidet med bransjen utvikler seg.

Film må være tilgjengelig der publikum vil se det. Det vesentlige er at tilskuddene til filmformidling skal benyttes til formidling av kunstnerisk og kulturell verdifull film, at det bidrar til mangfold og bredde i filmtilbudet i Norge, og ikke minst at det sikrer publikum et filmtilbud med god kvalitet og bredde.

Jeg er også glad for den brede støtten til at det etableres en incentivordning for film. Vi vil ha en ordning på plass fra 2016.

Sterkere regionale filmmiljøer er viktig for både mangfold og maktspredning. En konsolidering av de regionale filmfondene er nødvendig for å skape regionale kraftsentre og bidra til å skape levedyktige miljøer for filmarbeidere i regionene.

Vi legger i filmmeldingen også til rette for en sterkere satsing på samisk film, og regjeringen støtter fullt ut Internasjonalt Samisk Filminstitutt's initiativ til at de øvrige nordiske landene med en samisk befolkning bør gå inn i finansieringen av ISFI.

Jeg vil benytte anledningen til å takke Stortinget for den brede støtten som filmmeldingen har fått, og for det gode forliket som har blitt utviklet i Stortinget, og jeg ser fram til en videre debatt om filmpolitikken.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Arild Grande (A) [14:32:11]: Jeg merket meg at statsråden i sitt innlegg benyttet anledningen til å fremme en påstand om at med dette forliket slutter Stortinget opp om – nær sagt – samtlige punkter i regjeringens filmmelding. Det er klart at det er statsrådets rett å velge å se det på den måten. Jeg tror nok bildet er noe mer nyansert, men jeg tror alle partier sitter med følelsen av at her har man strukket seg i ønsket om å finne et forlik som alle kan enes om. Det innebærer at mye av det som her er foreslått, ikke nødvendigvis er partienes primære standpunkt, men at det er en del av et forlik som vi vil jobbe for at blir realisert.

Et av spørsmålene der er dette med medfinansiering, og jeg merker meg at statsråden her sier at det fortsatt er opp til bransjen selv å finne løsninger på det. Samtidig er Stortinget i sitt forlik veldig tydelig på at man forventer en løsning på plass så raskt som mulig. Hvor raskt ser statsråden for seg at det kommer et forslag til Stortinget om hvordan man kan skissere mulige løsninger som ikke bare overlater det til bransjen selv, men hvor man også fra statsrådets side bør ta ansvar?

Statsråd Thorhild Widvey [14:33:19]: For det første er jeg veldig glad for det filmforliket som er etablert i Stortinget, og for den gode jobben som bl.a. saksordføreren har gjort for å bidra til det. Grunnen til det er at jeg tror det er veldig bra for filmindustrien at de har et forlik som det er bred konsensus om, bred støtte til i Stortinget, som kan

være med på å bidra til at filmbransjen i årene som kommer får et løft. Det tror jeg er veldig viktig.

Så til det konkrete spørsmålet om dette med medfinansiering. Som kjent har vi hatt en rundebordskonferanse, og det er i hvert fall to muligheter. Det ene er å oppfordre bransjen til å utvikle gode finansieringsmodeller og nye forretningsmodeller som de selv ser et stort potensial i og interesse for å bidra og delta i. Det er det faktisk noen i bransjen som har sagt at de ønsker. Et annet alternativ kan være det som jeg vet at Arbeiderpartiet tidligere har gitt uttrykk for, og det er å innføre en avgift. Nå ligger det ikke denne regjeringens hjerte veldig nært å innføre en slik type avgift, og derfor tror jeg at det er viktig at vi nå prøver å ta det arbeidet videre. Jeg oppdaget i det møtet at bransjen fortsatt er interessert i å se på ulike forretningsmodeller.

Arild Grande (A) [14:34:26]: Først takk for gode ord fra statsråden, og jeg vil gjengjelde rosen ved å si at det er veldig hyggelig å ha forhandlinger om et forlik når regjeringenspartiene er innstilt på å finne gode løsninger, og jeg opplever at det har vi fått til i fellesskap, så den rosen kan som sagt gjengjeldes.

Jeg noterer meg det svaret statsråden gir, som jeg vil karakterisere mer som et halvveis svar, for man viser fortsatt til at bransjen selv er innstilt på å finne løsninger. Det har vi ikke sett veldig mange spor av i den rapporten som ble levert, at det er bransjen som selv skal ha ansvaret for dette. Jeg tror det nettopp er viktig at man i forliket nå uttrykker en klar forventning til bransjen om at man skal være med og bidra til å finansiere nytt norsk audiovisuelt innhold. Spørsmålet er om bransjen klarer å ta dette ansvaret på egen hånd eller om Stortinget må gripe inn mer resolutt. Derfor er det ganske viktig hvordan statsråden posisjonerer seg i forhold til denne situasjonen, og derfor vil jeg utfordre: Vil statsråden sørge for at det blir fremmet en sak for Stortinget om en mulig medfinansiering?

Statsråd Thorhild Widvey [14:35:32]: For det første tror jeg at det er veldig viktig og nyttig for meg å få denne støtten i Stortinget, at vi skal presse på bransjen for å kunne klare å få til dette. Alternativet er, hvis ikke bransjen utvikler disse nye forretningsmodellene, at vi da må vurdere en avgift. Jeg sier rett ut at det ikke er noe som jeg er veldig begeistret for, men jeg har også utfordret bransjen på dette feltet. Jeg ser at her er det et kjempestort potensial, veldig mange muligheter, og noe av det som også den utredningen de framla for meg, understreker veldig sterkt, er at dette er et kjempepotensial for bransjen selv, og da kan jeg ikke forestille meg at de ikke er villig til å se på ulike forretningsmodeller framover. Nå er det også slik at på dette møtet var det faktisk noen av dem som var til stede – de har jo til dels forskjellige interesser i dette – som ønsket et videre samarbeid, og vi har avtalt å møtes på nyåret for å være med på å diskutere nye forretningsmodeller, og jeg vil selvsagt komme tilbake til Stortinget med forslag om det.

Arild Grande (A) [14:36:31]: Jeg takker statsråden for svaret, og slutter meg til at det beste er at bransjen selv fin-

ner fram til gode løsninger. Det vil vi slutte oss til. Men vi må også ha det riset bak speilet at hvis man ikke evner å ta det ansvaret på egen hånd, må Stortinget se på saken på nytt, og i så måte er jeg glad for at statsråden er så tydelig på at det er noe som i ytterste konsekvens må vurderes.

Så har vi fremmet et forslag i denne saken om kvotering og tiltak for å bedre kjønnsbalansen innen norsk film. Statsråden kommenterte ikke det i sitt innlegg, men jeg vil invitere statsråden til å gi sin vurdering, siden statsråden i svarbrev til undertegnede har bekreftet at det er nettopp de filmene som har forhåndsstøtte fra NFI, hvor det stilles krav, som har en bedring og en forholdsvis god kjønnsbalanse, mens de filmene som ikke har den typen krav knyttet til seg, står på stedet hvil eller i enkelte tilfeller går tilbake i forhold til kjønnsbalanse. Hvorfor er statsråden så allergisk mot å videreføre en offensiv satsing på å bedre kjønnsbalansen?

Statsråd Thorhild Widvey [14:37:37]: Denne debatten har vi hatt mange ganger. Det som jeg registrerte da Arbeiderpartiet hadde nedfelt dette målet om 40 pst. i stortingsmeldingen Veiviseren, da den ble utarbeidet og ikke minst behandlet i Stortinget, var at man så at man ikke nådde dette målet i 2010, og da gikk man tilbake og utvidet det målet og sa at over tid skal man klare å nå det. Men jeg har registrert at man fra Arbeiderpartiets side aldri har kommet opp med noen virkemidler. Hva har man da tenkt å gjøre? Har man tenkt å kvotere inn og si at hvis man ikke når målet, så skal så og så skje? Jeg har tro på – og jeg formidler det hver dag når jeg er i samtaler med bransjen – at det er kjempeviktig at man tar alle krefter i bruk, og jeg opplever på mange områder at det er en økende vilje og interesse også blant kvinner for å engasjere seg. Vi har dyktige kvinnelige regissører, vi har dyktige kvinnelige skuespillere, og vi har dyktige kvinnelige produsenter, og min oppfordring er at bransjen selvfølgelig også må ta dette ansvaret selv. Jeg har en stor ambisjon om at i årene som kommer skal også kvinner være med på å prege filmindustrien.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [14:38:53]: Jeg ble gjort oppmerksom på at jeg da jeg omtalte incentivordningen, kom i skade for å bruke ordet «intensiv». Men det skal Bekkevold ha, han var helt konsekvent i feilsnakkingen!

Men nettopp incentivordningen er bakgrunnen for mitt spørsmål. Vi er glad for at vi har fått på plass dette, men bekymringen er om det er lagt inn nok penger, om det vil strekke til. I og med at denne regjeringen har vist liten forståelse for å gå fra rammestyrt til regelstyrte ordninger, er vel dette en ordning som godt kan sammenlignes med momskompensasjonen på idrettsbygg, og hvor regjeringen i salderingen kommer tilbake med en bevilgning som er i tråd med søknadene. Er dette en ordning som kan sammenlignes, og vil statsråden eventuelt ta et initiativ til det?

Statsråd Thorhild Widvey [14:39:46]: For det første tror jeg at det har vært en relativt bred konsensus i dette hus om hva som krever en regelstyrt ordning. Det er på in-

dividnivå. Jeg tror du skal lete lenge for å finne noen gode eksempler på andre ordninger som blir regelstyrte, og det tror jeg er litt av grunnlaget for at man er restriktive med en ordning som sådan, som helhet, overfor grupperinger, som skal gå inn og bli en regelstyrt ordning. Det er også grunnlaget for at vi ikke anbefaler det.

Men det som jeg synes er positivt, som jeg håper også at representanten merker seg, er at denne regjeringen har vist i praktisk politikk at vi faktisk får det til. Jeg betviler ikke at noen andre også tidligere har forsøkt å få til en incentivordning. Men vi har lovet det, og vi har levert det, og vi har da en stor ambisjon om å kunne realisere dette i 2016, med en bevilgning på 45 mill. kr. Nå får vi starte, og vi har jo et godt samarbeid med Kristelig Folkeparti når det gjelder å få til budsjettforlik i Stortinget. Så når det gjelder budsjettene for de framtidige prosessene, enten det blir i revidert eller i framtidige budsjetter, føler jeg meg trygg på at vi også skal komme til enighet om det.

Ketil Kjenseth (V) [14:41:05]: Først en liten sveip innom filmfondstrukturen. Det er omtalt to–tre filmfonds-virksomheter, og nå vet vi at Oslo-regionen er i ferd med å konsolidere seg, så det gjelder jo muligheten for å slippe til. Det handler også om finansiering, så om statsråden kan kommentere det.

Det andre jeg vil ta opp, er kompetanse, for nå har vi jo fått etablert en filmfaglig grunnutdanning ved Den norske filmskolen på Høgskolen i Lillehammer. Det er diskusjoner om etablering av masterutdanning, men vi ser, som jeg var inne på i mitt innlegg, at mer og mer av inntjeningen ligger i lange løp, lange produksjoner, og en må tenke oppfølginger og nye markeder underveis. Dette er jo en mer markedsfaglig kompetanse. Kan statsråden si noe om i hvilken grad en tenker å supplere den filmutdanningen en i dag har, mer inn mot kommersielle kompetanseområder – markedsføring, reiseliv?

Statsråd Thorhild Widvey [14:42:09]: Når det gjelder filmfaglig kompetanse, og spesielt med tanke på utdanningssiden, ligger det under kunnskapsministerens ansvarsområde. Men vi er kjent med at filmbransjen også selv er opptatt av dette. Det er viktig å få til en utvikling, og jeg føler meg rimelig trygg på at de følger også den utviklingen nøye. Det viktigste, tenker jeg, er å skape et godt miljø for en bærekraftig utvikling for filmbransjen, slik at de unge som har lyst til det, kan starte, få seg en utdanning og satse på en filmkarriere, enten det er på produsentsiden, å være regissør eller andre typer oppgaver som ligger inn under dette. Jeg håper at man ser at det å ha en langsiktig bærekraftig utvikling av filmpolitikken i Norge er det viktigste bidraget, som vi alle kan være med på. Derfor er også et forlik i Stortinget viktig, at det kan stå seg under skiftende regimer, men ikke minst også over flere år.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:43:14]: Eg vil først takke statsråden for den gode satsinga på samisk film, og SV støttar fullt ut dei endringane i retningslinene som gjer at Internasjonalt Samisk Filminstitutt no kan arbeide med film og TV-seriar.

Mitt første spørsmål gjeld egentleg akkurat det, for dette krev jo ei heilt anna satsing frå staten si side, og sånn som eg oppfattar filmmeldinga, varslar ein også ei ny satsing. Kan statsråden først fortelje litt om framdrifta for den nye satsinga, kva som gjer at Internasjonalt Samisk Filminstitutt skal vere i stand til å bidra til TV-seriar og film?

Det andre spørsmålet gjeld eit vedtak som vi fremja i Nordisk råd og fekk gjennomslag for der, om eit større nordisk samarbeid om Internasjonalt Samisk Filminstitutt, sånn at dei andre landa også bidrar. På kva for måte kjem statsråden til å ta initiativ overfor dei andre nordiske landa for å få på plass ei større samfinansiering?

Statsråd Thorhild Widvey [14:44:15]: Jeg synes det initiativet som ble tatt i Nordisk råd overfor de nordiske landene, er svært viktig. Som jeg også sa da vi hadde det siste møtet i Nordisk råd, er det et av de områdene som jeg vil engasjere meg sterkt i, ikke minst for å få med de øvrige nordiske landene med en samisk befolkning som bør inngå i finansieringen av ISFI. Så langt er det Norge som har vært en av de største bidragsyterne, og kanskje den eneste bidragsyteren. Det bør vi jo få en slutt på. Det er mange andre som også nyter godt av dette, og det tror jeg er det viktigste.

Nå er det sånn at Norge om relativt kort tid skal overta formannskapet i Nordisk råd, og da har vi en god anledning til å kunne sette også disse spørsmålene på dagsordenen. Jeg har en forståelse for at mine nordiske kollegaer ser at det er nødvendig, at de nordiske land med en samisk befolkning også ser at det er behov for å gjøre det.

Presidenten: Da er replikkordskiftet over.

Anette Trettebergstuen (A) [14:45:33]: Jeg vil også få lov til å starte mitt innlegg med å rose både saksordføreren, som har ledet dette arbeidet på en glimrende måte, og samtlige representanter og partier i komiteen for å ha bidratt til et godt stykke arbeid.

Jeg er veldig glad for at en samlet komité i Stortinget lytter til de viktige innspillene fra filmnæringen, som vet hvor skoen trykker, at vi sikrer flertall og tar gode grep for å styrke næringens kår, redder statusen til Cinemateket og Filmkommisjonen og bedrer meldingen på en rekke andre punkter. Jeg er glad for at Arbeiderpartiets forslag til styrking og forbedringer av meldingen har fått flertall. For selv om meldingen hadde svært mange gode forslag, noen som forliket har gjort bedre, mener vi at meldingen manglet tydelige og ambisiøse mål for norsk film og ambisjoner på vegne av bransjen.

Arbeiderpartiet er stolt av norsk film. Vi har vist at vi har prioritert norsk film gjennom åtte rød-grønne år med Kulturløftet, og vi kommer til å fortsette å prioritere norsk film. Vi har større ambisjoner på vegne av bransjen enn det regjeringen har, og det meldingen inneholdt.

Regjeringen har hittil ikke vist en like stolt tradisjon, med store kutt i budsjettene, som har rammet norsk filmbransje hardt. Men det er aldri for sent å snu.

Film er ikke bare underholdning, det er en viktig næ-

ring, det er arbeidsplasser, det er merkevare, det bidrar til turisme. Vi har mange eksempler på hva norske filmer kan gjøre for norske byer og bygder. Alvdal i fylket der jeg kommer fra, og Flåkløya Grand Prix, Aukrust og Caprino er et godt eksempel på det.

Film bygger stolthet og identitet. Film må også prioriteres i politikken, utover festtaler på den røde løperen. Mener man at man skal satse på norsk film, trengs det ikke bare større ambisjoner på vegne av bransjen, men også flere konkrete tiltak.

Meldingen sier fortsatt for lite om hvordan myndighetene mer aktivt kan bekjempe ulovlig bruk av åndsverk og vederlagssikring, eller hvordan støtteordningene kan stimulere til mer forutsigbarhet for bransjen og bedre lønnsomhet for de ulike aktørene.

Arbeiderpartiet vil som nevnt ha et sterkere fokus på filmkunst, og vi vil ha et større mangfold innen norsk film. Vi vil ha bedre kjønnsbalanse i norske produksjoner. Mangfold og kjønnsbalanse i hvem som forteller historiene, handler nettopp om økt kvalitet i norsk film. Det å sette seg konkrete mål for bedre kjønnsbalanse fungerer – det har historien vist, også på filmfeltet. Uten mål og ambisjoner står utviklingen stille.

Det er derfor skuffende at kulturministeren ikke støtter 40 pst.-målet som Arbeiderpartiet jobbet etter da vi styrte, men tvert imot forsvarer å ha gått bort fra det. Norsk film fortjener en statsråd som ikke bare støtter økt kvinneandel i norsk film, men som er tydelig på at det er viktig, og som forventer resultater. Da må det politisk vilje til, og det må stilles krav.

Arbeiderpartiet vil videre. Vi er utålmodige på vegne av norsk film. Damene fins. De må slippes til. Det gjør norsk film bedre. Kunsten og historiene som formidles, blir mer mangfoldige. Derfor går vi lenger og vil at støtteordningene skal stimulere til å nå et mål på femti-femti kjønnsbalanse på sikt. Det tror jeg er et mål som vi skal klare å strekke oss til sammen med en bransje som vil.

I filmsuksessen Flåkløya Grand Prix av Caprino og Aukrust, som – som sagt – har gjort veldig mye ikke bare for norsk film, men for bygda Alvdal i hjemfylket mitt, møter vi to karakterer: Solan og Ludvig. Ludvig har et noe negativt syn på livet. Han kvier seg for å gå på store mål, og han tar ingen sjanser. Solan, derimot, er ambisiøs, optimistisk og hopper i det. Norsk film fortjener at vi politikere er mer som Solan enn som Ludvig i filmpolitikken. Og som Solan er vi optimistiske med tanke på fremtiden på vegne av norsk film. Vi har ambisjoner om at Norge skal vokse som filmnasjon, og vi har forslag til tiltak for å nå det målet.

Hege Haukeland Liadal (A) [14:50:48]: De norske filmfestivalene har et norsk, et nordisk og et internasjonalt oppdrag. Deres arbeid retter seg mot film-, kino- og mediebransjen i hele verden. Kommuner i hele landet er vertskap, og bonusen for byene, næringslivet, reiselivet og ikke minst publikum er å ta del i filmfestivalene. Tilbudet til publikum er ofte omfattende. Kjennskap til smalere filmproduksjoner en ellers aldri ville fått tilgang til, er en stor verdi.

På mange måter forteller filmbransjen at Norge foretok et aldri så lite tidsskifte da Norge for alvor for noen tiår tilbake valgte å satse stort på filmfestivaler. Det må også vi som politikere evne i tiden framover.

Det er viktig å være klar over at de fleste filmtiltakene starter opp som lokale eller regionale initiativ. I så måte er det viktig å være tydelig politisk på hva vi vil med filmregionene, og hva de skal fungere som. Vi bør unngå diskusjoner som handler om sentrum og periferi, eller for den saks skyld Oslo og distriktene, men i sum – politisk og i fagmiljøet – være pådrivere for aktiv filmproduksjon i landet.

Norge har gode filmskapere. Norge har en av verdens vakreste rammer for filmproduksjon. Norge har også vært pådriver for samisk filminitiativ. Det gleder meg derfor å høre at statsråden er tydelig på, og bringer videre, at det er viktig at de andre nordiske landene er med på å dra det økonomiske lasset.

Det store spørsmålet nå er om vi har politisk evne til å legge til rette for smal kunstfilm så vel som større «blockbusters» for norsk filmproduksjon. I likhet med representanten Solhjell mener jeg at vi er på rett vei med Stortingets filmforlik – om vi ikke er i mål, legger vi i hvert fall til rette for mer og bredere filmpolitikk i Norge.

Hvem som blir Norges neste Joachim Trier eller Margreth Olin, vedtas heldigvis ikke av Stortinget. Men vi kan legge til rette for produksjons- og visningsarenaer, muligheter for å lykkes, ja, til og med tørre å si at vi innimellom kan mislykkes for å skape mer erfaring, mer film. Så vil kun framtiden vise hvem som hadde den berømte x-faktoren. Filmbransjen er, i likhet med mange av de andre bransjene i kunst- og kulturverdenen, uforutsigbar. Vi kan ikke – og vil heller ei – vedta antall Oscar-priser, men vi kan ha mål.

Det blir derfor fristende avslutningsvis å stille et spørsmål til en representant fra et av regjeringspartiene. Fremskrittspartiets Ib Thomsen ønsker å vedta mer kvalitetsfilm, og jeg stiller spørsmålet: Hvordan skal en nå det målet?

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Jorodd Asphjell (A) [14:54:58]: Som leder av utvalget for kunnskap og kultur i Nordisk råd, er det godt å høre debatten og det engasjementet som er rundt nordisk og norsk film.

På Nordisk råds hovedsesjon i Reykjavik nå i oktober diskuterte man også viktigheten av filmproduksjon og å ha et bredt tilbud på dette området. Man la spesielt vekt på Internasjonalt Samisk Filminstitut – ISFI – og det arbeidet de utretter med å lage samisk film og tv-serier rundt omkring. Regjeringene i Norge, Sverige og Finland har et særskilt ansvar for å følge opp dette viktige arbeidet framover, noe som også statsråden påpekte.

At regjeringen viderefører tilskuddet til ISFI er meget bra. Vedtaket i Nordisk råd i Reykjavik understreket viktigheten av å få på plass en finansiering som sikrer god drift av ISFI framover i et nordisk samarbeid. Under sesjo-

nen hadde de nordiske kulturministrene et felles møte hvor dette ble understreket, og jeg føler at vi fikk gode tilbakemeldinger også fra de andre nordiske kulturministrene.

Internasjonalt Samisk Filminstitut har bare i løpet av få år produsert mer enn 30 kortfilmer som har vunnet store priser verden over. De er nå i gang med sin første langfilm som det er store forventninger til, og som kommer allerede nå på nyåret. ISFI er store internasjonalt innen film som gjelder urfolket. På kort tid har de tatt en posisjon som er stor og viktig i denne sammenhengen. Derfor er det viktig å understøtte dette arbeidet, slik at det kan både vokse og utvikle seg videre på disse områdene.

Det å støtte Internasjonalt Samisk Filminstitut er å støtte opp under det samiske språket, den samiske kulturen, historien, identiteten, stoltheten og ikke minst framtiden til det samiske folket.

Jeg håper regjeringen og statsråden følger opp det initiativet som ble tatt i Nordisk Råd på møtet de nordiske kulturministrene hadde i Reykjavik, og at vi får til en god og en framtidsrettet finansiering, ikke bare når det gjelder produksjon av film, men også når det gjelder drift av Internasjonalt Samisk Filminstitut i Kautokeino i årene framover.

Arild Grande (A) [14:57:44]: La meg først påpeke at det i stortingsmeldingen har sneket seg inn noen feil om Mediefabrikken som dessverre gjenntas av komiteen i innstillingen. Jeg vil derfor forsøke å rette det opp ved å presisere at Mediefabrikken hadde 30-årsjubileum i fjor. Vi nevner noen av aktivitetene, som viser seg å være lite presist. Derfor vil jeg presisere følgende:

Mediefabrikken i Akershus har jobbet med talentutvikling i Oslofjordregionen i over 30 år og er en del av kulturseksjonen i Akershus fylkeskommune. Og videre: Mediefabrikken samarbeider med Viken Filmsenter om ulike talentutviklingsprogrammer og har aktiviteter som spenner fra veiledning og utlån av produksjonsutstyr til filmfaglige kurs og verksteder, med målgrupper fra videregående til bransje.

Jeg må beklage den litt upresise framstillingen av Mediefabrikken og håper at det blir tatt godt imot at vi forsøker å rette det opp fra talerstolen.

Så prioriterte jeg i mitt saksordførerrinnlegg fortrinnsvis å snakke om filmforliket – derfor noen ord nå om Arbeiderpartiets primære standpunkt, som vi også skriver noe om i innstillingen. Vi er glad for at vi har fått på plass et filmforlik. Samtidig mener vi at det er ganske mange områder som gjenstår, hvor man burde hatt en mer offensiv politikk. For det første mener vi at meldingen er lite ambisiøs på vegne av filmbransjen, og at det ville vært behov for også i framtiden å ha tydelige og kvantifiserbare mål for filmpolitikken. Dette ble også understøttet av Virke Producentforeningen da de var i høring og ba om at nettopp de målene som var skissert fra regjeringen, burde følges opp med mer tydelige målsettinger. Derfor fremmer vi våre egne forslag om hvordan slike målsettinger kunne ha sett ut, og vil presisere i arbeidet framover at skal man kunne ta nye steg, er det viktig med en ambisiøs bransje, men også en ambisiøs filmpolitikk, med ambisiøse budsjetter.

Videre mener vi det bør være et mål å trappe opp midlene til filmproduksjon i tiden framover, fortrinnsvis ved at «streaming»-aktører også bidrar. Tilskuddsordningene bør bidra til økt investeringsvilje og til prioritering av filmkunst. Vi mener det er viktig å få på plass at NFI fortsatt skal ha ansvar innen filmkulturelle tiltak og formidling, og at støtten til filmfestivalene bør styrkes. Vi vil ta sikte på å fremme egne forslag om disse tingene i det videre, men er glad for de tingene der vi har fått til utvikling av meldingen, gjennom forliket.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [15:01:04]: Eg var ein av dei som vaks opp med seks timar tv og «moviebox», som vi gjekk uendeleg langt for å hente for å sjå den eine filmen vi fekk lov til å sjå den helga. Eg kunne sitje og sjå på pauseskjermen på tv lenge i vente på sending mens eg drøymde om kabel-tv – som foreldra mine ikkje ønskte at vi skulle ha.

Sidan den gongen har det skjedd ein revolusjon. Det audiovisuelle er kanskje noko av det som pregar tida vår aller mest, og på mange måtar er filmen grunnstammen i heile det audiovisuelle samfunnet.

I den samanhengen er den samiske filmsatsinga veldig, veldig interessant. Internasjonalt Samisk Filminstitut har på kort tid klart å ta ei dominerande rolle internasjonalt på filmfeltet når det gjeld urfolk.

Filminstituttet har i løpet av berre nokre få år produsert over 30 kortfilmar som har vunne prisar over heile verda. Dei bidreg no i ein av dei første samiskproduserte langfilmene på svært lang tid – «Sameblod», som kjem til våren. Nøkkelen til suksess har vore kombinasjonen av dyktige, unge samiske filmskaparar i Noreg, Sverige og Finland, og god strategisk leiing ved instituttet, som har greidd å bringe fram noko av det potensialet som ligg i samisk film.

Det samiske filminstituttet representerer noko så unikt som både god næringspolitikk og god urfolkpolitikk på same tid. Det er god næringspolitikk både fordi film i seg sjølv skapar kompetansearbeidsplassar, aktivitet og inntekter, men også fordi det skapar interesse for ein kultur og ein region – med potensial for ringverknader på alt frå reiseliv til investeringar. Det er god urfolkpolitikk fordi det verste som kan skje for ein kultur, er forteiing og forgløyming. Filmen løftar både det samiske inn i den generelle offentlegheita og synleggjer det samiske for samane sjølve. Vi veit alle kor viktig «Veiviseren» var for oss som levde på 1980-talet, anten vi var samar eller ikkje.

Eg vil difor gi honnør til kulturministeren for å ha sett nettopp dette, og for å ha løfta fram Internasjonalt Samisk Filminstitut i filmmeldinga, justert retningslinjene og opna for meir enn kortfilmar – som tv-seriar og langfilmar – og for å varsle ei satsing.

Eg vil også gi honnør til komitéleiar Harberg for å ha vore ein viktig pådrivar i dette arbeidet.

Samtidig må vi innsjå at dette berre er starten på ei satsing. Førbeles er støtta til instituttet beskjeden. Støtta for 2016 har auka, men er framleis vesentleg lågare enn til dei andre filmsentra – det trass i at instituttet skal dekkje ein vesentleg større region og er viktig for realiseringa av langt fleire politikkområde enn berre film i seg sjølv. Dei skal òg

utvide aktiviteten til film og tv-seriar, og dei skal få til ei nordisk fellessatsing.

Eg vil difor be ministeren om å gjere greie for korleis denne auka satsinga frå norsk side er tenkt gjort. Eg syntest ho svarte bra på det nordiske spørsmålet som eg hadde tidlegare.

«Giitu!»

Svein Harberg (H) [15:04:24]: Debatten går mot slutten. Den har selvfølgelig båret preg av at det har vært stor enighet i komiteen, da dette samarbeidet med de andre partiene på Stortinget er bra.

Jeg hadde to stikkord på lappen før jeg skulle opp nå, og det ene kan jeg nesten legge vekk, for det var Internasjonalt Samisk Filminstitut, og nå er det mange som har talt varmt for det. Og den jobben vi har gjort – jeg tror vi kan si «vi» – både noen som er i salen nå og i Nordisk råd, for å få løftet dette fram, har vært et godt samarbeid. Jeg synes instituttet der oppe er et så godt eksempel på at når vi legger til rette for at miljøet kan utvikle seg, så bidrar de selv med nær sagt å dra seg selv etter håret. For det er fantastisk hvordan de har løftet seg selv, løftet seg inn som et internasjonalt institutt, og nå kan vi utfordre landene rundt, som de jo også gjør en jobb for, til å være med og finansiere. Det er bra, og det er bra å høre at statsråden tar det på alvor – i forhold til det nordiske arbeidet – at her bør de andre landene med samisk befolkning være med og bidra.

Helt til slutt når det gjelder det samiske: Det samiske er samisk kultur, samisk språk, men det er også norsk. Det var altså, som det har vært nevnt her, kanskje en film derfra som for første gang løftet Norge helt opp i teten som filmprodusenter også internasjonalt. Det skal vi være stolte av, og det tar vi med oss.

Så bare et par kommentarer til det med Cinemateket. Jeg tror nok vi kanskje er litt upresise i formuleringene noen hver i salen her – vi skal si mye på kort tid og da blir det gjerne slik. Jeg tror det er viktig å slå fast: Regjeringen foreslo aldri i meldingen å legge ned Cinemateket, eller å fjerne det fysisk eller noen ting. De sa de ville vurdere om det fortsatt skulle være en nasjonal oppgave å drive Cinemateket, og hvis det ikke skulle være det, hvordan kan en da sikre å ivareta de nasjonale oppgavene, som også gir tilgang til de internasjonale. Det var det regjeringen sa i meldingen. Det var det vi jobbet med i komiteen og i forliket, fordi det var så mange henvendelser om det. Og som representanten Thomsen sa her, så var det mange gode forslag, og mange virket veldig gode, men når vi begynte å gå dem etter i sømmene, viste det seg at slik vi ser det nå, så var hovedpoenget å slå fast at et nasjonalt cinematek dermed også får tilgangen til det internasjonale. Så har ikke vi gått inn i alle de andre problemstillingene rundt det, men nå er det NFI som har ansvaret for at de fortsatt ivaretar de oppgavene.

Statsråd Thorhild Widvey [15:07:36]: Noen veldig korte kommentarer på tampen av debatten.

For det første er hele komiteen enig om målet for filmpolitikken i årene som kommer, og at det er et overordnet mål. Så registrerer jeg at det er noen av partiene som

har noen tilleggsmål, men man er jo enige – når det gjelder både innrettingen på tilskuddene og de overordnede målene – om hvilken vei man går.

Jeg merket meg at noen var inne på dette med ulovlig bruk av åndsverk. I forrige uke hadde jeg møte med bl.a. Produsentforeningen, og de sa seg svært fornøyd med dagens lovgivning, og at det nå er opp til bransjen selv å ta den i bruk. De etterlyser altså ikke at det er noe som må gjøres i tillegg til den lovgivningen som finnes i dag. Den er fullt brukbar. De mener altså at de reglene vi allerede nå har på plass, fungerer etter hensikten, og de viser til dommen mot *The Pirate Bay* m.fl., og at filmdelingstjenesten Popcorn Time nå er stengt. Dette er noen eksempler på at dette fungerer.

Noen var også innom dette med åndsverksloven og hvordan man skal sørge for at rettighetshaverne får styrket sin situasjon i årene som kommer. Da vil jeg minne om at vi har varslet at vi skal ha en hovedrevisjon av åndsverksloven. Den har jeg ambisjoner om at skal bli sendt på høring nå før jul, hvor ulike deler av dette vil bli vurdert.

Når det gjelder Internasjonalt Samisk Filminstitutt, har vi i budsjettet for 2016 foreslått at det får et tilskudd på 3 970 000 kr. Jeg håper det vil få støtte i Stortinget når man kommer til behandlingen av det.

Et veldig kort poeng når det gjelder dette med barnefilm, for det er veldig mange som har vært innom det: Jeg er veldig glad for at barnefilm har hatt en så stor suksess som den faktisk har hatt i Norge de siste årene. Det har vært en stor satsing på økt produksjon av barnefilm, og det har gitt resultater. Det har skjedd uten egne ordninger, men gjennom langsiktighet og kanskje moderat kvotering. I dag gis barnefilm prioritet. Når det gjelder etterhåndsstøtten, får barnefilm 200 pst. støtte, mens f.eks. vanlig film får 100 pst. støtte. Det er et eksempel på at det har fungert, og at dette kanskje er med på å bidra til at man har den suksessen man har i dag.

I Sverige har man faktisk kuttet ut denne egne barnefilmkonsulenten og øremerkede midler da dette ikke bidro til høyere kvalitet eller et større publikum. Så det er ulike eksempler i Norden på hvilken vei man har gått.

Jeg tenker også at det her er mange muligheter til å gå videre til å snakke om Cinemateket, men jeg ser at tiden er ute.

Jorodd Asphjell (A) [15:11:00]: Tiden ble litt knapp i mitt første innlegg, og jeg har en sak til som jeg ønsker å understreke viktigheten av. Det er det tilbudet og det arbeidet som NUFF, Nordisk ungdomsfilmfestival, som holder til i Tromsø, gjør. NUFF er en kortfilmfestival for unge filmskapere fra hele verden som arrangeres i Tromsø hvert eneste år. Jeg var så heldig å få delta på den filmfestivalen i sommer og fikk oppleve det arbeidet som disse unge filmskaperne la ned, både i forkant og ikke minst under selve filmfestivalen.

Der samles det filmskaperne som er under 26 år, fra hele verden. De deltar i ulike workshops og lager film under festivalen. Tromsø kommune, Troms fylkeskommune, lokalt næringsliv og mange frivillige, men også departementet bidrar med verdifull støtte, både økonomisk og

ikke minst i form av arbeid knyttet til denne filmfestivalen.

I likhet med Internasjonalt Samisk Filminstitutt, er det også der veldig mye prosjektstøtte – ikke driftsstøtte – som sikrer en varig driftsmodell for dette.

Det er ungdom fra hele Norden som er målgruppen for NUFF. På grunn av store reisekostnader for disse ungdommene, spesielt fra Grønland, Færøyene, Island og Åland, er det mange ungdommer som ikke tar seg råd til å delta på denne ungdomsfilmfestivalen. Derfor vil jeg komme med en anmodning til statsråden og regjeringen om at de må følge opp dette overfor sine nordiske kolleger. Dette ble også debattert i kunnskaps- og kulturkomiteen i Nordisk råd. Det ble også understreket overfor de nordiske kulturministrene på Reykjavik at man må finne en modell som gjør at ungdommer fra disse landene, som har store reiseavstander og store reisekostnader, ikke får en merkostnad for å delta, men at de har det samme utgangspunktet som øvrig ungdom fra Norden. Jeg håper at det blir prioritert, og at statsråden tar det opp med sine kolleger i tiden framover.

Arild Grande (A) [15:13:27]: Jeg tar bare ordet til slutt for å takke komiteen og de øvrige som har deltatt i debatten, for en meget god debatt, og ikke minst en meget god prosess i forbindelse med denne innstillingen. Det var knyttet store forventninger til meldingen før den kom, og på viktige områder svarer den godt og staker ut kursen for framtidens Film-Norge på en bra måte. På enkelte områder var det sterk motbør og tydelig kritikk, som jeg føler at forliket i Stortinget svarer på på en god måte. Vi retter opp en del av de tingene som ble særlig kritisert, men vi samlar oss også om noen grunnleggende pilarer for filmpolitikken som vil stå seg over tid. Sånn sett er det vi gjør i dag, historisk for Film-Norge.

Alle partiene gikk nok inn i dette med noe ulike primærstandpunkt. Arbeiderpartiet har en tydelig historie gjennom åtte år med rød-grønn regjering, hvor vi gjennom Veiviseren viste tydelig at man var villig til å satse på norsk film, gjennom tydelige konkrete mål, men ikke minst gjennom ambisiøse budsjetter. Andre partier har litt ulik tilnærming til hvordan man når mange av de samme målene – det får så være. Men vi ønsker også i framtiden å synliggjøre at skal man nå noen av de mest ambisiøse målene vi har, må vi sette oss konkrete mål, men vi må også være villig til å bruke statlige midler til å stille opp for en bransje som er i sterk og god utvikling, men som også er sårbar. Derfor vil jeg takke komiteens medlemmer og alle partier som har vært med på dette forliket, for at man har vært villig til å strekke seg noe fra nettopp primærstandpunktene i ønsket om å oppnå et felles forlik. Det står det stor respekt av når vi vet at det for alle partier nok har kostet en del, særlig for regjeringspartiene – det er jo regjeringen som har lagt fram denne meldingen.

Så kan man jo legge litt ulik valør i en del av de ordene som er valgt i forliket, og sånn er det med et bredt forlik. Man kan se litt ulikt på hvordan regjeringen bør følge opp det som man har blitt enige om. Jeg er i hvert fall veldig forventningsfull til hvordan statsråden akter å følge

opp det som er de konkrete bestillingene fra Stortinget, og venter rask håndtering av det.

Så er jeg enig med Senterpartiet, som var på talerstolen og uttrykte at det bør jobbes videre med en mer kanskje varig og helhetlig håndtering av cinematekene som sådanne. Det har vi ikke kommet helt i havn med med dette forliket, men det er det full åpenhet for å gjøre.

Med dette vil jeg takke samtlige for en god debatt og for en god prosess og ser fram til statsrådens og regjeringens oppfølging av forliket.

Statsråd Thorhild Widvey [15:16:46]: Bare noen korte kommentarer på slutten:

Når det gjelder samisk film og satsingen i Norge, er vi opptatt av at dette tilskuddet videreføres, og at man selvfølgelig kan nytte disse midlene til både spillefilmer og – det som er nytt – serier. Det er et svært viktig tiltak.

Bare en kort kommentar når det gjelder dette med Cinemateket, siden det har vært veldig framtreddende i denne debatten og en del av det forliket som noen opplever og mener er en sterk korrigerende av regjeringens forslag. Det har hele tiden vært regjeringens forutsetning at staten skulle videreføre sitt ansvar for å finansiere driften av Cinemateket. Det har aldri vært aktuelt å trappe ned virksomheten eller svekke dette tilbudet. Cinemateket i Oslo – og jeg understreker Oslo – er en flott institusjon, som gjør en glimrende jobb for å holde filmhistorien vår levende. Vi har ikke gått inn for å avvikle Cinemateket i Oslo, men likebehandle det med de andre cinematekene rundt omkring i landet, både fordi det vil likestille Cinemateket, og fordi vi vil rendyrke Norsk filminstituttets funksjon som nasjonal fagetat for filmfeltet.

Jeg tar til etterretning at Stortinget i dag påpeker at dette skal ligge inn under Norsk filminstitutt. Så får vi ha en diskusjon om veien videre. Vi hadde tenkt at Norsk filminstitutt kunne foreta en vurdering av dette, men jeg tar til etterretning det som Stortinget har sagt at man bør gjøre.

Så det siste punktet mitt som jeg har lyst til å nevne. Det har vært stor diskusjon omkring dette med plattformnøytralitet, og at man har hatt en sterk henstilling om at man må vente med å ta i bruk de nye digitale plattformene og å likestille dem, med tanke på at man ser på nye forretningsmodeller, eller at alle kan være med på å bidra. Da bare minner jeg om at jeg er i hvert fall veldig glad for at vi ved hjelp av dvd-avgiften har fått en digitalisering av norsk kino i Norge.

Så er det jo ikke slik at den historiske utviklingen i Norge har foregått slik at det bare er kinoavgiften som har vært med på å få til det resultatet som man har i dag. Siden avgiften ble innført i 1987, har 447 mill. kr kommet fra kinoavgiften, mens hele 886 mill. kr har kommet fra videoavgiften. Det er faktisk slik at en vesentlig del av det som har vært med på å bidra til at vi i dag har klart å digitalisere de norske kinoene, har vært finansiert med en annen avgift enn kinoavgiften.

Så vil jeg på tampen benytte anledningen til å takke for en god debatt. Jeg ser fram til gode debatter om filmindustrien og norsk filmpolitikk i årene som kommer.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [15:19:36]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Jørgen Bekkevold og Rigmor Aasrud om en ansvarlig og solidarisk spillpolitikk (Innst. 44 S (2015–2016), jf. Dokument 8:102 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ib Thomsen (FrP) [15:20:24] (ordfører for saken): Det å behandle mennesker med spilleavhengighet er krevende. Det er en avhengighet som ikke bare rammer den enkelte, men også hele familier, vennekretser og arbeidsplasser. Det er spilleavhengige som bare venter på at partneren skal legge seg om kvelden så de kan sette seg ned foran pc-en og spille. Også de statlige nettspillene vil kunne gjøre situasjonen verre for dem som allerede er spilleavhengig, og at nye grupper kan bli rekruttert.

Regjeringens politikk skal ivareta spilleavhengige og sikre at spill ikke fører til flere spilleproblemer. Ja, det er flere som får spilleproblemer også på grunn av lovlige norske pengespill, og det er et tankekors. Det er også viktig at vi er opptatt av denne problematikken. Det er jo ikke bare pengespill som kan føre til problemer, men også dataspill. Det er mange unge mennesker som er avhengig av dataspill. De har jo ikke problemer med penger eller gjeld, men med å komme seg opp om morgenen – som også videre kan føre til drop-out fra videregående utdanning. Dette er også et problem som vi må ta med oss.

Det skal rettes større fokus mot spillforskning og utveksling av kunnskap og informasjon i denne handlingsplanen som man nå skal jobbe etter, enn i forrige handlingsplan. Siden 2005 er det avsatt 12 mill. kr av spillemidlene til tiltak mot spilleproblemer. Det beløpet er nå økt til 15 mill. kr.

I tillegg til handlingsplanen er spilleavhengighet også omtalt i regjeringens opptrappingsplan for rusfeltet. Det er viktig å se helheten på dette området.

Aktører i bransjen diskuterer hvor mye det spilles for i utlandet, og tallene varierer fra 1,5 mrd. kr til 10 mrd. kr, så her er det gråsoner. Hva skal vi tro på, og hvilke tall skal man jobbe ut fra? Hvis man finner noe midt imellom, er tallene allikevel avskrekkende for spill på utenlandske nettsteder.

Jeg vil ikke nevne at en lisensordning kanskje ville gitt

merinntekt til både norsk idrett og kultur – det er ikke det vi diskuterer her i dag.

På Sykehuset Innlandet behandler man folk med spilleavhengighet. Når telefonen ringer på Hjelpelinjen, vet man ofte at det er folk som har hatt store problemer med spill, og som har latt problemet gå altfor langt. Hjelpelinjen forteller om hvor langt det har gått for enkelte før de tar kontakt. Folk er fortvilte over den situasjonen de har kommet i. De forteller gjerne at de har brukt hundretusener av kroner på spill – penger de gjerne har lånt for å spille. Det er en krevende situasjon for den som er avhengig, og ikke minst for de pårørende.

Norges tre store organisasjoner som arbeider mot spilleavhengighet, uttrykker sin bekymring for utviklingen av spillpolitikken i Norge. De gir også uttrykk for den fare de mener Norsk Tippings store nettsatsing representerer. De mener at tapsgrensen er satt for høyt. Selv om spillene genererer penger til gode formål, frykter de at mange vil lide. Når tapsgrensen hos Norsk Tipping er nådd, frykter de – og jeg – at mange vil forsøke å vinne pengene tilbake, noe som ofte er det første skritt til spilleavhengighet, og at de da vil gå over på utenlandske nettpill.

For noen år siden var spilleautomater rundt omkring på utesteder tilgjengelig på nattetid. I ettertid er de blitt fjernet. Det kom først restriktive tiltak som medførte at automatene ble stengt på nattetid. Nå som Norsk Tipping har kommet med sin nettsatsing, er det velsignet av staten at man også kan spille på natten. Dette er alvorlig og kan få store konsekvenser for mange.

Erfaringen er at folk som er desperate når det gjelder spill, kan gå så langt at de begår økonomisk kriminalitet for å skaffe penger til å fortsette å spille.

Anette Trettebergstuen (A) [15:25:38]: Opprettelsen av det norske spillmonopolet og Norsk Tipping som dets forvalter, som i årtier har sørget for en ansvarlig spillpolitikk med en minimering av de negative konsekvensene som spill medfører, og som i tillegg har bidratt med penger til oppbygging av frivillighet og idrett landet rundt – ja, det var et politisk valg, og det har vært og er en suksess.

Som med andre politiske valg er heller ikke enerettsmodellen og den ansvarlige spillpolitikken fredet for all tid. Tvert imot ser vi at den utfordres hver eneste dag, gjennom utenlandske spill-selskaper på nett, deres aggressive markedsføring, men også av politiske krefter som vil liberalisere.

Ulovlige spillaktører som driver illegalt i det norske markedet, er uønsket – uønsket fordi de representerer en uansvarlighet, fordi de ikke er opptatt av å begrense de negative sidene ved pengespill, og fordi de ikke bidrar med overskudd til barn og ungdom, idrett og frivillighet i hele landet, men tvert imot genererer overskudd til private eieres lommer.

De menneskelige tragediene som ofte følger i kjølvannet av spilleavhengighet, er alvorlige. Skyggesidene ved pengespillene er menneskeskjebner, tusenvis av folk som gjennom avhengighet spiller seg bort fra hus og hjem og ødelegger hele familier, unger som opplever utrygghet, og folk som havner i et økonomisk uføre som får livsvarige

konsekvenser. Det er derfor det er så viktig at vi i Norge har et mål om å begrense disse skjebnene, og at vi av den grunn har valgt å føre en spillpolitikk som setter nettopp ansvarligheten først. For Arbeiderpartiet er det en selvfølge, og det prinsippet er også førende for framtiden. Det er dette prinsippet som utfordres av endringer i spillpolitikken, som denne regjeringen gjennomfører skrittvis og delt, som fjerning av forbudet mot poker, åpning for nye lotterier og utredning av spillisenser.

Det er ingen tvil om at det går en klar og tydelig ideologisk skillelinje i spillpolitikken mellom dem som står støtt som forsvarere av enerettsmodellen – som står side ved side med norsk idrett, norsk frivillighet og de spilleavhengige – og dem som vil liberalisere, slippe flere til og la dem tjene penger på folks avhengighet, og som derfor hele tiden utfordrer modellen. Det holder ikke å si i festtaler at man vil opprettholde dagens system, at man er på lag med frivillighet og idrett, når man velger å gå motsatt vei av det frivilligheten, idretten og de som advarer mot farene ved økt avhengighet, anbefaler at man gjør.

Flere kommer sikkert i dag til å si at regjeringen bare gjør nødvendige endringer. Det er feil. Det er en retorisk måte å dekke over egen liberaliseringslinje på. Var det opprydning man var opptatt av, kunne man ryddet opp slik finnene gjorde det, ved å sikre seg en sterk enerettsmodell uten å liberalisere og slippe flere til utenom.

Forslagsstillerne, fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti, mener at det er uforståelig at regjeringen samtidig som den har varslet og jobber med en stortingsmelding om spillpolitikk, velger å gjennomføre og åpne for liberaliseringer på feltet. Vi – og de fleste høringsinstansene med oss – mener at regjeringen må sette de pågående prosessene i bero til Stortinget har hatt anledning til å foreta en helhetlig gjennomgang av en slik melding.

Jeg registrerer med glede statsrådets uttalelser fra denne helgen om at det ikke vil være mulig å gjennomføre lovendringer og gi nye lisenser i denne stortingsperioden, og at statsråden også i en kommentar påpeker nettopp at hun har mottatt to rapporter som sier at det ikke er mulig å ivareta de sosialpolitiske hensynene og de økonomiske betingelsene for idrett og frivillighet og samtidig innføre slike lisenser for utenlandske pengespill. Det er vi enig i. Jeg er glad for statsrådets signaler, og jeg håper at hun kan bekrefte dette synet i dag.

For Arbeiderpartiet vil det å stå opp for spillmonopolet, kjempe mot spilleavhengighet og de ødeleggende effektene den har på tusenvis av liv, og det å stå side ved side med norsk frivillighet og idrett alltid være viktig. Derfor lytter også vi til frivilligheten, idretten og tilsynet når det gjelder deres bekymringer og deres behov, og vi fører en konsekvent politikk for å bevare en ansvarlig spillpolitikk, der regjeringen i stedet utfører den stykkevis og delt.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [15:30:45]: En metafor som ofte blir benyttet når en ny regjering tar over og ting er i orden, er at den nye regjeringen kommer til «duk og dekket bord». Slik var det ikke når det gjelder spillpolitikken. Festen var over, lokalet var forlatt, og Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen måtte brette opp er-

mene og ta fatt på ryddingen og oppvasken. Spillpolitikken var stemoderlig og vilkårlig behandlet, noe som ble tydelig da ESA varslet åpning av sak mot Norge på grunn av den inkonsistente spillpolitikken, hvor forskjellsbehandling og likegyldighet var rådende. Enerettsmodellen var i akutt fare, og vi måtte ta raske og tydelige grep for å redde den. Det blir da underlig når Arbeiderpartiet angriper Høyre for å ville gamble med enerettsmodellen, når det var Høyre som måtte redde den i tolvte time etter at den rød-grønne regjeringen sendte den på full fart mot stupet.

Dagens representantforslag inneholder ni punkter. Her slås det inn vidåpne dører, all den tid seks av punktene er gjennomført eller er i en prosess. Et av punktene er urealistisk, et er et slag i luften og et er inspirert av regimer vi ikke ønsker å sammenligne oss med.

Vi fortsetter oppryddingen. Det er åpnet for fem mindre ikke-avhengighetsskapende lotterier, det er fremmet forslag om å endre pengespilloven slik at inntekter fra Extraspillet vil fordeles via overskuddet til Norsk Tipping, og regjeringen har varslet en stortingsmelding som skal ta for seg helheten i norsk spillpolitikk.

Norsk spillpolitikk har to formål: sørge for at hensynet til spilleavhengighet ivaretas, og fordele overskuddet til humanitære formål, idrett og kultur. Det er milliardbeløp som på denne måten tilfaller frivilligheten, og vi må føre en politikk som ikke svekker denne inntektsstrømmen, samtidig som spilleavhengigheten ikke øker. Dette er mulig gjennom et ansvarlighetsregime som de ulike aktørene må være en del av, og ved en løpende vurdering av markedsføringen. Det er gledelig at det ser ut som at spilleavhengighet i Norge er et minkende problem, men dette er et bilde som kan endre seg fort, og det kan også inneholde mørketall.

Jeg hører også at det innenfor dagens regime både er for mye og for aggressiv markedsføring, samt for liberale grenser for hvor mye man kan spille bort, også innenfor enerettsmodellen. Dette må vi følge nøye med på. Det er viktig at Norsk Tipping går foran med et svært godt eksempel, da dette er selve hovedargumentet for dagens modell. Selv om vi nå tar grep for å rydde opp i spillpolitikken, er det mørke skyer i horisonten. Stadig større andel av spillingen vi nordmenn bedriver, foregår på nett. Landbaserte spill som den gode gamle lotto- og tippekuponen, har fallende tendens. Dette sammen med det faktum at godt over halvparten av alt onlinespill foregår på uregulerte og utenlandsbaserte nettsteder, og at den andelen er økende, gir grunn til uro. Legger man de to trendkurvene oppå hverandre, ser vi at i en ikke så fjern fremtid vil Norsk Tipping og dermed enerettsmodellen bli utfordret. Dagens mottakere av overskuddet vil se at potten blir mindre, og det vil tvinge seg frem en endring. Vi kan ikke med suksess stenge omverdenen ute, og dette vil etter hvert alle måtte innse. Samtidig er risikoen at når dette inntreffer, vil det gå svært hurtig, derfor må den kommende stortingsmeldingen også drøfte dette inngående. Det er naivt å tro at vi kan regulere oss til fremtidig suksess på spillområdet, gitt den teknologiske utviklingen vi ser.

Det er fortsatt en del tråder som flager i vinden på spillfeltet. Rikstoto f.eks. ligger under et departement, Norsk

Tipping under et annet. Konkurransen fra utlandet er – som vi er klar over – i sterk økning. Vi har en ny lotteriforskrift som, nødvendig som den var, har skapt usikkerhet rundt Norges kanskje minst farlige lotteri, nemlig Pantelotteriet. Den største faren med Pantelotteriet er vel muligens knyttet til produktet man kjøper før man tar turen til butikken med tomgodset, og da er det i så fall en annen avhengighet vi bekjemper.

Lotterier av f.eks. typen Pantelotteriet, som i tillegg til ikke å være avhengighetsskapende, skiller seg ut ved ikke å ha penger som innsats, de tilbyr ikke gjenspill, og de gir større andel tilbake til formålet. Slike lotterier bør drøftes særskilt i den kommende stortingsmeldingen.

Jeg ønsker å gjenta at vi rydder opp, og det ser vi ikke minst ved at flertallet av punktene i dagens representantforslag var ivare tatt før forslaget ble fremmet. Videre vil jeg understreke at regjeringen reddet enerettsmodellen, etter at den ble satt i spill av den rød-grønne regjeringen. Denne modellen er det beste verktøyet vi har per i dag. Vi ser likevel frem til den kommende meldingen om spillpolitikk, for vi ser at dagens situasjon ikke er bærekraftig over tid verken når det gjelder hensynet til spilleavhengighet, eller inntekter til frivilligheten.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [15:35:41]: Dette representantforslaget om en ansvarlig og solidarisk spillpolitikk er lagt fram først og fremst som et initiativ til en helhetlig gjennomgang av pengespillpolitikken i Stortinget. Vi mener at vi trenger en bred og helhetlig debatt om norsk spillpolitikk.

Etter at forslaget ble lagt fram i april, klargjorde statsråden at det skal utarbeides en stortingsmelding om pengespillpolitikken, og det er vi veldig fornøyd med. Som vi skriver i innstillingen, fremmer vi derfor ikke forslag om enkeltelementer i spillpolitikken nå. Vi vil avvente den helhetlige gjennomgangen av politikkområdet i stortingsmeldingen før vi tar stilling til enkelttiltak på pengespillfeltet. Det mener vi er klokt. Vi håper også at regjeringen gjennomfører en helhetlig og prinsipiell gjennomgang av pengespillpolitikken og lytter til Stortingets innstilling til meldingen før regjeringen tar stilling til eller faktisk gjennomfører liberaliseringer på feltet.

For Kristelig Folkepartis del er de sosialpolitiske elementene ved spillpolitikken de aller viktigste. Myndighetene har et ansvar for å bekjempe spilleavhengighet og sosiale utfordringer som følge av spill og gambling. Det handler om politisk regulering for å forhindre store kostnader for enkeltmennesker. Det handler om at frivilligheten og idretten ikke kan stå som mottakere av penger som har skapt sosiale problemer.

De menneskelige tragediene som kan følge i kjølvannet av spilleavhengighet, er alvorlige, og spilleavhengighet rammer ikke bare den enkelte spiller, men hele familier, inkludert barn. Spillpolitikken må ha som mål å begrense antallet som får problemer med spill.

Norge har en etablert tradisjon for at ansvarlighet settes først i spillpolitikken, og dette prinsippet må også være det førende i fremtiden. Vi merker oss at flere, deriblant Actis, mener dette prinsippet nå utfordres av endringer i spillpo-

litikken som gjennomføres denne stortingsperioden, som fjerning av forbudet mot poker og åpning for nye lotterier.

Når det gjelder Pantelotteriets framtid, forstår vi at det nå skal avgjøres av søknadsprosessen rundt de fem nye lotteriene regjeringen har lyst ut. Jeg vil gjerne stille spørsmål om akkurat det: Er det slik å forstå at ESA regner saken som avsluttet før Stortinget har fattet sitt vedtak om Extraspillet og før Pantelotteriets status er avklart? Og hva tenker statsråden om Pantelotteriets framtid? Regjeringen kan vel ikke garantere at Pantelotteriet vinner loddrekninngen, og dermed er det en reell risiko for at Pantelotteriet må legge ned, til tross for at lotteriet vanskelig kan sies å utfordre dagens enerettsmodell og heller ikke er et spill som fører til spilleavhengighet.

Kristelig Folkeparti mener regjeringen bør vurdere hvordan Pantelotteriet kan videreføres og reguleres, som det ikke-aggressive, ikke-vanedannende og ikke-pengeinnsatsbaserte spillkonseptet som det er. Vi kan ikke forstå at regjeringen ønsker å legge ned Pantelotteriet.

Når det gjelder etablering av nye store lotterier utenfor tippenøkkelen, er vi uenige om hvorvidt dette er noe som truer eller redder enerettsmodellen. Jeg tror vi bare må innse at vi ikke blir enige om det. Jeg vil imidlertid spørre hvorfor det er slik at regjeringen i forkant av en helhetlig og prinsipiell gjennomgang av pengespillpolitikken velger å gjennomføre store og kontroversielle liberaliseringer på feltet. Etter vårt syn er det en mer fornuftig tilnærming å stille denne prosessen i bero og ikke ta beslutninger og gjennomføre liberaliseringer før alle premisser er på bordet og Stortinget har hatt anledning til å foreta en helhetlig gjennomgang.

Kristelig Folkeparti ønsker altså ikke nye og liberaliserende initiativer i spillpolitikken. En helhetlig gjennomgang før eventuelle endringer vil være av stor betydning for alle parter. Vi mener at representantforslaget bør vedlegges protokollen i påvente av den varslede stortingsmeldingen fra regjeringen, og vi gjør det med en forventning om at representantforslaget og innstillingen tas med som en del av grunnlaget for utarbeidelsen av en helhetlig gjennomgang av spillpolitikken som legges fram for Stortinget.

Marit Arnstad (Sp) [15:40:39]: Jeg vil fra Senterpartiets side få lov til å takke forslagsstillerne for å ha lagt dette forslaget på bordet i Stortinget, og også for å sørge for at et samlet storting signaliserer at en ønsker en stortingsmelding og en helhetlig gjennomgang av spillpolitikken. For dette handler om en ansvarlig spillpolitikk, men det handler også om den enerettsmodellen som i over 65 år har vært med og finansiert norsk idrett, og som har vært en viktig historie også for å kunne bygge opp tiltak, anlegg og virksomhet knyttet til idrett, frivillighet på bred basis, kulturtiltak og samfunnsnyttige formål på andre områder.

Jeg må si jeg blir litt overrasket over den historieskrivningen som en her prøver å komme med fra Høyres og Fremskrittspartiets side. Ja, vi har til og med en saksordfører som nesten ikke begrunnet saksordførerskapet sitt, hvilket var ganske overraskende. Men historieskrivningen er i realiteten som følger: Den er at vi sto overfor en over-

ivrig regjering som skulle liberalisere så det vistes – og så gjorde de det. Og så skapte de usikkerhet knyttet til enerettsmodellen både gjennom forslagene når det gjelder legalisering av pokerturneringer, gjennom å tillate private pokerlag og gjennom å gi tillatelse til nye lotterier. Da flyttet de grenser og skapte usikkerhet om enerettsmodellen og om spillpolitikken i sin alminnelighet. Nå trekker de i bremsene, og det er bra, det er utmerket. Men det er en underlig form for historieskrivning at det har noe med den rød-grønne regjeringen og ESA at de nå trekker i bremsene på den farten de sjøl satte opp da de valgte å sette hele ordningen med enerettsmodellen i usikkerhet knyttet til det forslaget de kom med i iveren i den første delen av regjeringsperioden.

Senterpartiet er i likhet med forslagsstillerne bak representantforslaget glad for at vi nå endelig skal få en egen stortingsmelding om spillpolitikken, slik at Stortinget kan drøfte det i sin fulle bredde. Vi er også glad for statsrådens uttalelser om at regjeringen nå vil forsvare enerettsmodellen, og at en ikke ønsker å gå videre med lisensiering av spill utenfor Norsk Tipping. Det var ikke en selvfølgelig da en hørte på regjeringspartienes representanter rett etter regjeringsskiftet. For spillmidlene fra Norsk Tipping er viktige, og de er fortsatt helt avgjørende.

Så er vi åpne for å stramme inn juridisk, både slik at vi kan stoppe TV-reklame for ulovlige spill og for mer effektivt å håndheve forbudet mot utenlandsbetalingen til spillsselskaper. Vi er også åpne for, dersom det er nødvendig, å være strammere overfor Norsk Tipping når det gjelder måten en utøver spill på. Hvis Fremskrittspartiet talsmann og saksordfører er så opptatt av spilleavhengigheten som han nå ga uttrykk for, burde han også lytte litt til det Actis sa i sitt høringssvar om muligheten for bl.a. å blokkere nettsidene for utenlandske spillsselskaper, som en god del EU-land gjør. Det ville ha vært et godt tiltak for også å komme til livs noen av problemene omkring spillvirksomhet og spilleavhengighet.

Senterpartiet vil fortsette å utfordre regjeringen på å beskytte dagens spillmonopol og å forsterke – ikke svekke – dagens ansvarlige spillpolitikk, som det i dag er bred enighet om i denne sal, og det er meget bra.

Statsråd Thorhild Widvey [15:44:35]: Representantforslaget som vi i dag behandler, tar utgangspunkt i at vi skal ha en ansvarlig og solidarisk pengespillpolitikk og peker på viktige spørsmål i denne politikken:

Hvordan skal vi sikre ansvarlige pengespill? Hvordan skal vi beskytte de lovlige aktørene på det norske pengespillmarkedet? Hvordan skal vi sikre at inntektene fra pengespill og lotterier i størst mulig grad tilfaller ideelle formål?

Dette er spørsmål som regjeringen er opptatt av, og dette er også årsaken til at regjeringen har besluttet at det skal legges fram en stortingsmelding om pengespillpolitikken.

Det er nå over ti år siden forrige helhetlige gjennomgang av pengespillfeltet. I denne perioden har feltet hatt en voldsom teknologisk utvikling. Vi ser at det er nye typer pengespill og lotterier som er populære i dag sammenlig-

net med for ti år siden. Den teknologiske utviklingen foregår fremdeles i rask fart. I tillegg har det også med jevne mellomrom vært diskusjoner i media, og ikke minst her på Stortinget, om hvilke prinsipper og hvilken reguleringsmodell som skal ligge til grunn for pengespillpolitikken i framtiden. Jeg mener derfor at det er på tide med en ny helhetlig gjennomgang av dette politikkområdet. Det er også slik at Sundvolden-plattformen sier at regjeringen vil videreføre en politikk som ivaretar hensynet til spilleavhengige og sikre at inntekter fra pengespill i Norge skal tilfalle ideelle formål. Den varslede pengespillmeldingen vil presisere målene for pengespillpolitikken og samtidig ta et veivalg når det gjelder hvilken reguleringsmodell vi skal ha i framtiden.

Videre vil vi i meldingen gå grundig gjennom hvilke tiltak som skal innføres for å motvirke spilleproblemer og andre uheldige konsekvenser av pengespill. Vi skal også se på hvordan effektiv drift i Norsk Tipping og andre tiltak kan sikre at mest mulig av inntektene fra pengespill og lotterier tilfaller ideelle formål.

I tillegg er det et uløst spørsmål om hvordan vi best kan beskytte de lovlige aktørene på pengespillmarkedet mot konkurranse fra uregulerte aktører som ikke har tillatelse til å tilby pengespill i Norge. Dette vil bli grundig omtalt i den varslede pengespillmeldingen.

Jeg har merket meg at komiteens medlemmer, på forskjellig vis, har vært opptatt av framtiden for Pantelotteriet. Enkelte av komiteens medlemmer ber regjeringen vurdere en særordning for Pantelotteriet. Jeg vil peke på at regjeringen nå har ryddet opp i rotet i lotteriregelverket som oppsto under forrige regjering. Dette er ingen omskrivning av historien, dette er realiteter. Den uryddige praksisen og det uklare regelverket som forelå den gang, førte til at ESA faktisk åpnet sak mot Norge. ESA stilte spørsmål ved Norsk Tipping's lotterier. Hele enerettsmodellen ble dermed utfordret. Saken er nå lukket etter at regjeringen har gjennomført enkelte endringer i lotteriregelverket. Som et resultat av endringene har vi fått et regelverk som er forutsigbart, og som likebehandler aktørene på det private lotterimarkedet.

Jeg vil advare sterkt mot at Stortinget går inn for at det skal etableres nye særordninger på lotterimarkedet. Forrige regjering's forskjellsbehandling av aktørene var nettopp grunnlaget for at ESA åpnet sak, en sak som også berørte hvilket omfang enerettsmodellen skal kunne ha. Jeg vil også minne om at nettopp Pantelotteriet var en del av grunnlaget for at ESA åpnet denne saken.

Selv om ESA nå har lukket saken, er jeg ikke i tvil om at ESA følger nøye med på utviklingen i pengespill- og lotteriregelverket i Norge. Jeg ønsker ikke å etablere nye sær løsninger for enkeltaktører eller tillate forskjellsbehandling, slik forrige regjering gjorde. Slike løsninger vil skape ny uro på dette feltet og vil kunne sette enerettsmodellen i fare på nytt. Private aktører som ønsker å etablere lotteri i Norge, må derfor søke om dette innenfor det regelverket vi i dag har.

Jeg har merket meg komitémedlemmenes ulike anbefalinger i innstillingen. Disse anbefalingene vil jeg selvsagt ta med meg og vurdere i det videre arbeidet med penge-

spilmeldingen, og jeg ser fram til å legge fram meldingen for Stortinget høsten 2016.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anette Trettebergstuen (A) [15:49:27]: Det er bra at regjeringen og statsråden sier at de ønsker å skjerpe arbeidet mot spilleavhengighet. Norske seere utsettes for nærmere 1 000 ulovlige tv-reklamer for pengespill fra utenlandske spillselskaper hver dag. For å begrense antallet som får problemer med avhengighet, og for å beskytte enerettsmodellen, trenger vi en økt innsats mot ulovlig reklame og ulovlige spillside på nett.

I en ny undersøkelse som Sentio har gjort på oppdrag fra Actis, oppgir 64 pst. av oss å ha sett spillreklame for slike selskap, men kun seks av ti vet at det er den typen selskap det reklameres for – utenfor Norsk Tipping-modellen.

Ett virkemiddel for å stanse dette kan være å blokkere nettsider, som har vært nevnt i debatten tidligere. 15 EU-land har gjort dette. Statsråden sier at hun skal vurdere å gjøre det i forbindelse med stortingsmeldingen, men den kommer ikke før høsten 2016. Hvorfor er regjeringen så passiv og vil vente istedenfor å iverksette et slik treffsikkert verktøy mot ulovlig reklame nå?

Statsråd Thorhild Widvey [15:50:34]: Nå er det sånn, som jeg sa, at vi skal legge fram en melding for Stortinget. Vi vil selvsagt vurdere alle de tiltak som det går an å innføre, og gå igjennom dem. Det vi imidlertid har gjort nå, er at vi har fått en ny handlingsplan mot spilleproblemer, hvor vi har økt innsatsen og samtidig sagt at den økte innsatsen skal være med på å bidra til en økt informasjonskampanje, sånn at det også blir klart overfor de som spiller, om de faktisk spiller på de spillene som er i regi av selskaper som ikke har lisens i Norge, og som da ikke følger det som er norsk lov i så henseende.

Jeg har veldig tro på en forebyggende kampanje, og jeg håper at dette skal være med og bidra til at vi også kan se bedre resultater. Men som sagt, vi vil komme tilbake igjen og se på ulike tiltak som kan være med på å styrke ansvarlighetsregimet i Norge.

Anette Trettebergstuen (A) [15:51:38]: Slik ulovlig reklame for utenlandske aggressive spill er en trussel mot enerettsmodellen, og det fører til at flere blir avhengige. Det er stortingsflertallet helt enig i. En informasjonskampanje er vel og bra, men i denne sammenhengen blir det litt som å tørke opp under en kran som drypper, istedenfor å skru igjen. Når vi vet at 15 EU-land, deriblant våre naboland, har innført en blokkering av slike nettsider, når vi ser det virker, når stortingsflertallet ber om flere tiltak og tilsynet anbefaler det – hvorfor kan ikke regjeringen bare gjøre det?

Statsråd Thorhild Widvey [15:52:17]: Som jeg sa i mitt innlegg, er det altså ti år siden vi hadde en debatt i denne sal hvor vi diskuterte en spillpolitikk. Jeg vil bare minne om at i åtte av de årene var det Arbeiderpartiet som

satt og styrte. Man hadde god anledning til å ta tak i de ulike problemstillingene hvis man syntes det var viktig. Men jeg registrerer at det som skjedde i den perioden da Arbeiderpartiet satt med makten, var at man ikke tok tak i de utfordringene som faktisk lå der – og som bidro til at ESA åpnet en sak mot oss fordi det ikke var et godt nok regelverk på lotterisiden – og heller ikke var med på å bidra til at man fikk ryddet opp i dette. Det var grunnlaget for at enerettsmodellen faktisk ble satt i fare, og at det var mulighet for at enerettsmodellen ble veltet. Jeg er interessert i å få til en bred politisk debatt i Stortinget. Da skal jeg sørge for at vi får løftet fram ulike typer tiltak slik at vi får god anledning til å få en bred konsensus om dette til høsten.

Anette Trettebergstuen (A) [15:53:20]: Jeg synes representanten Arnstad på en glimrende måte redegjorde for historieforfalskningen til regjeringen i sitt innlegg nå nylig. Men jeg vil gjenta spørsmålet mitt, for jeg får ikke noe svar. Hvordan kan det ha seg at regjeringen på den ene siden vil vente med ytterligere tiltak for å begrense ulovlig reklame for ulovlige spill som bidrar til å utfordre enerettsmodellen, svekke overskuddet til Norsk Tipping og gjøre flere spilleavhengige – mens de på den andre siden ikke ser noen problemer med å åpne opp for liberaliseringer på spillområdet før meldingen kommer?

Statsråd Thorhild Widvey [15:53:53]: Som jeg har sagt, har vi tenkt å gå gjennom de ulike typene tiltak når vi legger fram denne meldingen. Nå har jeg forstått på forslagsstillerne bak dette Dokument 8-forslaget, at man er glad for at man skal få en bred diskusjon i Stortinget. Da vil jeg også tro at man har anledning til å vente til regjeringen har fått vurdert de ulike forslagene og fremmet dem overfor Stortinget.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [15:54:31]: Regjeringen har nå tatt et initiativ til å opprette fem nye lotterier. Mitt spørsmål er: Regner regjeringen med at dette betyr at folk kommer til å spille mer – tilsvarende disse fem lotteriene – slik at det ikke vil få konsekvenser for det som norsk idrett og samfunnsnyttige organisasjoner får gjennom tippenøkkelen, eller kan man risikere at overskuddet fra Norsk Tipping blir tilsvarende redusert? Og hvordan vil kulturministeren møte det?

Statsråd Thorhild Widvey [15:55:11]: Jeg må igjen understreke grunnlaget for at vi har gjort dette. Det er to grunner til at vi har åpnet opp for disse nye lotteriene. Det var ikke var mulig å fortsette verken med Pantelotteriet eller med ExtraStiftelsen i framtiden. ESA har pekt på begge disse to forholdene, og det er grunnlaget for at vi nå har laget et regelverk som skal være åpent for alle. Det andre er at regjeringen har sagt at vi også ønsker at de humanitære organisasjonene som driver virksomhet internasjonalt, også skal ha anledning til å kunne drive med lotterier i Norge. Jeg er ikke engstelig for at dette kommer til å være med på å bidra til å svekke grunnlaget for de inntektene som har kommet inn under Norsk Tippings lotteri- og spillaktivitet. Snarere tvert imot tror jeg dette er med

på å bidra til at vi kan få det inn i trygge former. Nå er det forutsigbart, det er fem nye lotterier. Jeg vet at det er åtte søknader. Så gjenstår det å se på hvor mange av disse som er kvalifisert til å gå videre i runden når Lotteritilsynet går gjennom dette.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [15:56:19]: Jeg hører hvorfor regjeringen har valgt å opprette disse fem nye lotteriene. Man velger altså å gjøre det for å rydde opp i norsk spillpolitikk. Men mitt spørsmål er allikevel om regjeringen tror at folk kommer til å spille tilsvarende mer – tilsvarende disse fem lotteriene – eller deler man min bekymring om at dette vil få konsekvenser for overskuddet til Norsk Tipping som går til samfunnsnyttige forhold, idrett og frivillighet. Ser ikke kulturministeren at det kan få de konsekvensene? Mitt spørsmål er: Hvis dette blir konsekvensene, har kulturministeren et motsvar til det?

Statsråd Thorhild Widvey [15:57:10]: Jeg er ikke bekymret for at dette kommer til å utfordre enerettsmodellen. Hvis det hadde gjort det, hadde vi faktisk ikke foreslått det. Det står veldig klart i Sundvolden-erklæringen at det at vi åpner opp for private lotterier, ikke skal utfordre enerettsmodellen. Det har jeg hatt jevnlig møter med ESA om. ESA har altså opprettet en sak mot den forrige regjeringen, som hadde et regelverk som var meget uklart. Nå har vi altså klart å få til et regelverk som ESA faktisk har lukket saken på bakgrunn av. Jeg er ikke bekymret for det. Og jeg minner hele Stortinget om at grunnlaget for at vi har fått godkjent enerettsmodellen i ESA, er hensynet til de spilleavhengige – at vi faktisk har et ansvarlighetsregime. Det er det viktig å videreføre, og det er også grunnlaget for at regjeringen står fast på enerettsmodellen.

Marit Arnstad (Sp) [15:58:12]: Jeg hadde egentlig ikke tenkt å ta ordet til replikk, men altså:

I stedet for at representantene fra regjeringspartiene bare skal holde sin tillærte lekse om det som skjedde i fortida, må det være mulig å få et svar på hva regjeringen synes er gode verktøy og virkemidler – eller ikke. Da er spørsmålet: Synes statsråden det som blir påpekt om muligheten til å blokkere nettsider fra utenlandske spillselskaper som ikke har løyve i Norge, er et godt virkemiddel? Og vil det være aktuelt for regjeringen å ta i bruk dette virkemidlet?

Statsråd Thorhild Widvey [15:58:48]: Som jeg har sagt, vil vi vurdere ulike typer virkemidler, inkludert dette virkemidlet, når vi legger saken fram for Stortinget neste høst.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Hege Haukeland Liadal (A) [15:59:16]: Regjeringens iver etter en liberalisering av spillpolitikken har fra første dag ført til sterke reaksjoner. Det står i skarp kon-

trast til statsrådets forsøk på å dreie debatten i dag over på et slags ryddeprosjekt etter forrige regjering.

Frivilligheten, idretten og Kultur-Norge har et nært forhold til det som har vært enerettsmodellen i mange år, nettopp på grunn av Norsk Tippings overskudd og tippenøkkelen.

Men det jeg tror regjeringen og regjeringspartiene har oversett, er det faktum at det eksempelvis for idretten er vesentlig ikke bare at man finansieres, men også hvordan man finansieres.

LNU – eller Norges barne- og ungdomsorganisasjoner – er tydelige på at de ikke ønsker inntekter fra spill som bidrar til spillproblemer og spilleavhengighet. De minner oss om automatforliket.

Organisasjons-Norge har nærmest stått i kø for å sikre at vi ikke åpner for aktører som har svakere beskyttelsesregime enn Norsk Tipping. Hvis det er noe mer enn ord bak regjeringens frivillighetserklæring, burde det føre til en umiddelbar avlysning av alle former for spillliberalisering sammen med blokkering for reklame for ulovlige spill og holdningsløse spillselskaper.

Jorodd Asphjell (A) [16:01:22]: Det norske spillmonopolet ble opprettet for å bekjempe spilleavhengighet og de sosiale utfordringene som følge av spill og gambling. Slik er det fortsatt, og slik må det fortsatt være.

Ansvarlighet er den viktigste årsaken til hvorfor enerettsmodellen er bra for hver og en, og for samfunnet som helhet. Enhver framtidig spillpolitikk må legge ansvarlighet til grunn. Vi er for en enerettsmodell fordi den fungerer etter intensjonen.

Norge har få problemer med spilleavhengighet sammenlignet med andre nasjoner. Verdens strengeste ansvarlighetsregime fungerer etter hensikten. Kontroll og styring med tilbudene fra Norsk Tipping er mye større fordi selskapet er heleid av staten. Uheldige følger av spill kan enkelt reguleres med «en telefon til Hamar».

Enerettsmodellen har den fantastiske tilleggs-effekten at hele overskuddet tilfaller gode formål til samfunnsnyttig og humanitært arbeid, til kultur og idrett. For hver krone som blir igjen etter premier, gir enerettsmodellen 62 øre til gode formål. En framtidig lisensmodell lik den danske gir kun 20 øre. Det blir rett og slett mye mer penger til gode formål med en enerettsmodell. Dagens modell gir tre ganger så mye penger av overskuddet til samfunnsnyttig, frivillig arbeid. Det er fornuftig, rasjonelt og økonomisk gunstig for storsamfunnet.

Aktører som ønsker seg inn i Norge, argumenterer med at det blir mer penger til gode formål ved en lisensordning. Det blir det ikke. Lisensieringen og konkurransen vil spise av Norsk Tippings overskudd. Man «bytter ut» 62 øre med 20 øre per krone til barne- og ungdomsarbeid. Skal det bli mer penger av slikt, må det spilles for tre ganger så mye, med de negative konsekvensene det har for spilleavhengighet.

De utenlandske spillselskapene ønsker seg ikke inn i Norge for å styrke norsk frivillighet – tvert imot. Selv om man hiver alle reguleringshensyn på båten, vil ikke en li-

sensordning gi mer penger til overskuddsmottakerne enn enerettsmodellen.

Vi hører stadig at de utenlandske selskapene sier at idretten i Danmark har fått tilført hundrevis av millioner kroner etter innføringen av en lisensordning. Det er ren løgn. I høst måtte regjeringen i Danmark bevilge 50 mill. kroner ekstra til idretten som følge av fall i inntektene.

Aktørene som i dag omgår norsk lov, slutter ikke å tilby sine tjenester selv om noen får lisens. Så lenge det ikke finnes sterkere kontroll med tilbudet fra utlandet, vil det alltid være et gråmarked.

Arbeiderpartiet ønsker at regjeringen øker innsatsen for å stoppe uønsket reklame for spill. Vi vil at regjeringen skal forsterke loven som forbyr betalingsformidling, og vil at regjeringen skal ta i bruk blokkering av IP-adresser til de samme selskapene. I dag la Sentio Research fram en undersøkelse i Kulturnytt som viser at 7 av 10 i Norge er for blokkering av IP-adresser slik det allerede gjøres i 15 EU-land.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [16:04:40]: Jeg vil knytte noen kommentarer til noen av innleggene som har vært.

Først til representanten Bekkevold, som lurte på om Pantelotteriets status nå var avklart i og med at ESA hadde lukket saken. Det er jo noe av kjernen: Ja, det er på mange måter det, for nå innfører man en likebehandling, som var det som var utfordringen. Så sier representanten Bekkevold at Pantelotteriet jo ikke utfordret enerettsmodellen. Vel, det mente ESA at det gjorde, fordi det ble forskjellsbehandlet – ikke lotteriets beskaffenhet, men fordi det var en forskjellsbehandling som lå til grunn. Det var nettopp det som var problemet.

Så merker jeg meg også representanten Bekkevolds bekymring for at de pengene som eventuelt går til de nye lotteriene – så vidt jeg kunne forstå – har mindre verdi fordi de går til humanitære organisasjoner i utlandet. Ellers er jo Kristelig Folkeparti gjerne opptatt av at bistanden for øvrig til utlandet ikke skal holdes opp mot penger som brukes humanitært hjemme. Men spill eller ei, og om man er glad i det, eller ikke, så får i alle fall representanten håpe på vinnerlykke for Pantelotteriet i den forestående trekningen og ta det med i sin aftenbønn.

Representanten Arnstad mente at usikkerheten rundt enerettsmodellen kom som en følge av denne regjeringens innføring av de nye lotteriene. Det er med respekt å melde ikke riktig. ESA åpnet en sak som gjaldt Pantelotteriet og Postkodelotteriet, og hun kalte det en feilaktig historieskriving. Jeg vil si at hennes forsøk på det ligner mer på en historieforfalskning.

Representanten Trettebergstuen ber også om at prosessene og endringene nå stilles i bero i påvente av meldingen og en helhetlig gjennomgang av norsk spillpolitikk. Det var også representanten Bekkevold inne på. Men det er altså ni konkrete forslag i dette representantforslaget. Skal disse prosessene og endringene som står i de ni punktene, også stilles i bero, eller er det bare de punktene man ikke liker, som skal stilles i bero? For når man snakker f.eks. om å blokkere IP-adresser eller ta til orde for å hindre ulovlig reklame, som det kalles – den sendes jo da til Norge

fra andre land og er per definisjon ikke juridisk ulovlig i Norge – vil man disse tingene til livs, mens en del andre prosesser skal stilles i bero. Så jeg er noe undrende til den oppfordringen. Det er altså slik at det kommer en stortingsmelding med en helhetlig gjennomgang av norsk spillpolitikk, hvor disse og andre punkter kommer til å bli nøye drøftet.

Statsråd Thorhild Widvey [16:07:23]: Det har vært flere som har spurt meg om hvorfor ikke regjeringen kan vente med de fem lotteritillatelsene inntil pengespillmeldingen er ferdig. Jeg bare gjentar det: I og med at ESA åpnet sak mot Norge med bakgrunn i et uryddig regelverk og uryddig praksis på lotterifeltet var det nødvendig raskt å få på plass endringer. Disse endringene førte til at det ble fastsatt et nytt regelverk i februar i år, med klare og forutsigbare vilkår for de private aktørene. Tillatelsene ble utlyst, og Lotteritilsynet er nå i gang med vurderingen av disse søknadene. ESA har forutsatt at vi tildeler disse lotteritillatelsene i løpet av 2016. Vi ønsker nå ro rundt dette feltet for å sikre at saken ikke blusser opp igjen, og det er det som er grunnlaget for at ESA nå har lukket saken. De er trygge på det som vi har sagt at vi kommer til å gjøre.

Det kan jo høres ut som det bare er spill som måtte foregå på Internett av internasjonale spillseksjoner som ikke har lisens i Norge som er med på å bidra til at det blir spilleavhengighet i Norge, og at det blir de fem nye lotteriene som vil være med på å bidra til det. Men det er faktisk slik at det er de interaktive spillene som er farligst, ikke lotteriene. Og vi har krav til de fem nye lisensene som nå gis – eller til disse lotteriene – at de skal være ikke-vanedannende. Vi tror det er veldig viktig å understreke overfor alle sammen at selvfølgelig har også Norsk Tipping i dag spill som har bidratt til at det faktisk er noen som har blitt spilleavhengige. Det er jo ikke sånn at Norsk Tippings spill ikke har vært med på å medføre det – det er også veldig viktig å understreke.

Så har jeg også lyst til å si til Bekkevold at 50 pst. av overskuddet fra de fem nye lotteriene går til humanitære organisasjoner med internasjonal virksomhet.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [16:09:46]: Jeg vet at 50 pst. av overskuddet fra de nye lotteriene skal gå til internasjonale humanitære organisasjoner – dette er nye organisasjoner. Mitt spørsmål i replikkvekslingen var om statsråden mente at folk ville spille så mye mer som disse fem nye lotteriene tilsvarer, at overskuddet fra Norsk Tipping vil være ganske stabilt. Jeg fikk aldri noe svar på det.

Så til representanten Eidem Løvaas: Vi velger å foreslå å vedlegge denne saken protokollen, nettopp i påvente av at det nå har blitt varslet en stortingsmelding. Men vi forventer selvfølgelig at de tingene som vi har pekt på i dette representantforslaget, også blir kommentert og ivaretatt i denne stortingsmeldingen. Det er ikke snakk om at vi skal gå videre med noen punkter, mens vi skal vente med andre punkter til meldingen kommer. Vi vedlegger denne saken protokollen. Det har vi vært veldig klare på.

Så til Pantelotteriet, for det er en ting jeg lurer på: Jeg registrerer at kulturministeren blir overrasket og skuffet

over at vi i det hele tatt fremmer noe som helst i en merknad, eller sier noe i en merknad, som peker på Pantelotteriets framtid. Vi har fra vår side, altså fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkepartis side, bedt regjeringen om å vurdere hvordan Pantelotteriet kan videreføres og reguleres som det ikke-aggressive, ikke-vanedannende og ikke-pengeinnsatsbaserte spillkonseptet det er. Det handler egentlig bare om å få en klargjøring av Pantelotteriets posisjon.

Hvis vi leser Høyres og Fremskrittspartiets merknader, ser vi at Høyre og Fremskrittspartiet har gått hver for seg. To regjeringspartier har altså sine egne særmerknader. Høyre sier:

«Disse medlemmer vil vise til at regjeringen har utlyst fem lisenser for ikke-vanedannende lotterikonsep-ter, og merker seg at Pantelotteriet vil kunne ivaretas dersom det tildeles lisens i denne ordningen. Disse medlemmer ber likevel om at denne type lotterier som ikke er vanedannende, har høy andel bidrag til humanitært arbeid, ikke gir mulighet for gjenspill på gevinst, og i tillegg ikke har penger som innsats, ses særskilt på i den varslede stortingsmeldingen om spillpolitikk.»

Her tar altså Høyre til orde for at man kanskje kan ha en særordning når det gjelder Pantelotteriet likevel.

Fremskrittspartiet skriver i sin merknad:

«Disse medlemmer vil be regjeringen finne en løsning som sikrer Pantelotteriets framtid. Disse medlemmer vil vise til at én løsning kan være å forskriftsfeste en særregel som innvilger lotterier, som ikke er vanedannende og der penger ikke brukes som innsats, en varig tillatelse forutsatt humanitært formål.»

Det er litt underlig at kulturministeren ikke en gang kan kommentere disse merknadene fra de to regjeringspartiene.

Rigmor Aasrud (A) [16:12:52]: Det jeg mener det er nødvendig at kulturministeren klargjør her i dag, annet enn bare å si at man rydder opp etter de rød-grønne – det er for øvrig bra at man gjennomfører den oppryddingen som ble startet under den rød-grønne regjeringen når det gjelder Extra-spillet, det har kulturministeren full støtte til – dreier seg om hvorfor man ikke rydder den finske veien. Hva sa ESA da man prøvde å rydde den finske veien og ville legge disse lotteriene inn under Norsk Tipping uten å måtte gi flere anledning til å være med og konkurrere om de norske spillepengene? Hva sa ESA til det? Det kunne det vært interessant å høre kulturministeren redegjøre for.

Og hvorfor klarte ikke kulturministeren å overbevise ESA om at Pantelotteriet ikke skaper spilleavhengighet? Det kunne det også vært interessant å få høre litt mer om.

Så har vi det spørsmålet som ikke har blitt besvart her i dag, og som jeg mener kulturministeren må svare på: Hva skjer nå når 1,5 mrd. kr blir lagt ut, og andre skal få overskuddet fra de spillene? Hva skjer med norsk idrett da? Hva skjer med de humanitære organisasjonene som driver virksomheten sin i Norge? Kommer de til å få kompensert dette? Det må kulturministeren kunne svare på i en sak som er så viktig for finansieringen av frivilligheten i Norge, og som alle sammen er opptatt av.

Det henger altså fortsatt igjen noen helt vesentlige spørsmål.

Det siste som jeg også kunne tenke meg at kulturministeren kommenterte, er følgende: Det finnes tidligere innstillinger hvor regjeringspartiene har sagt at fem lotterier og 300 mill. kr er rent for lite. Man bør ha høyere beløpsgrenser, og man må ha flere lisenser. Har kulturministeren nå overkjørt sine i Stortinget og bestemt at sånn skal det ikke være? Kan man garantere for at man ikke får en utvidelse i tiden framover?

Svein Harberg (H) [16:15:02]: Jeg vet nesten ikke hvor jeg skal begynne. Dette er en av de mest forunderlige debatter jeg har vært med på i Stortinget i løpet av disse seks årene.

Her går den ene etter den andre på talerstolen og slår fast at vi er opptatt av å bevare enerettsmodellen. Regjeringen har, etter å ha fått klare varsler fra ESA, sørget for at enerettsmodellen er sikret. Det har hastet å gjøre noe med det. De varslet sak mot oss. De sa helt konkret hva det gjaldt. Den historien kan ikke diskuteres, selv om noen her har prøvd å fortelle en annen historie. Det var det som det gjaldt. Det var de som lå på utsiden, og som ikke var i et system og i en behandling som ga likebehandling. Så rydder de opp i det, kjøpt og effektivt, for at det ikke skal bli noen sak, og så blir det altså tordentaler om å utsette det og alt mulig.

Jeg lurer på om vi kan få folk til å komme opp på talerstolen og si hvem her som var villig til å gamble på at ESA sikkert ikke ville gjøre noe med det, ESA pleier ikke å åpne saker og gjøre noe med ting. Hvem ville gamblet på det? Tenk så igjennom hva alternativet var. Det hadde vært at vi ikke lenger hadde hatt enerettsmodellen. Hvordan ville det da gå med pengene til dem som nå får penger fra Norsk Tipping? Det har jeg lyst til at de som var villig til å gamble på det, som vil utsette det, og som ikke ville gjøre disse grepene, skal svare på. Det er realiteten, og en kan prøve med alle mulige historiefortellinger, men fakta ligger på bordet: Det er hva ESA har påpekt, hva de mente vi måtte rydde opp i, og at de trakk saken da det ble ryddet opp i det. Det kan ikke være veldig vanskelig.

Så har det vært en tordentale om lisens. Det er jo ikke tema i det hele tatt. Det har ikke vært tema i det hele tatt at det skal innføres. Det er ikke et tema. Det blir sikkert omtalt i den meldingen som kommer. Så det er litt underlig å høre på det.

Jeg tror vi skal være glade for at regjeringen nå har ryddet opp. At det nå kommer noen lotterier på utsiden av Norsk Tipping, måtte til for å rydde opp. Hvor de pengene kommer fra, vet vi ikke. Jeg er nok redd for at det bare blir kjøpt lodd for det også, og at det andre fortsetter som før. Jeg er bekymret for totaliteten, også for det som skjer innenfor Norsk Tipping, og gleder meg til å gripe fatt i det når vi får en helhetlig melding. Jeg tror det er der vi skal sette inn ressursene.

Presidenten: Kårstein Eidem Løvaas har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [16:18:01]: Jeg vil uttrykke tilfredshet med representanten Bekkevolds innlegg når han peker på at det man gjør nå, er å vedlegge dette protokollen, i påvente av den helhetlige gjennomgangen, som kommer i meldingen neste år.

Så gjorde han et lite, morsomt poeng av at Høyre og Fremskrittspartiet gikk litt hver sin vei. Da kan det jo være interessant å peke på at det gjør åpenbart Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet også, i og med at Arbeiderpartiet var veldig fokusert på at man ikke kunne vente på den forestående meldingen. Så der er det blant forslagsstillerne faktisk ganske stort sprik.

En kort kommentar til den såkalte finske veien, som Aasrud var inne på. Vel, det er sikkert noen fordeler der og noen erfaringer å hente fra Finland også. Den største utfordringen vil være å se på hvorfor spilleavhengighet er et større problem i Finland enn i Norge.

Jorodd Asphjell (A) [16:19:11]: Til representanten Harberg knyttet til dette med lisensordning: Nå har regjeringen utredet dette med lisensordning og hvilke konsekvenser det har, og det var ikke noen tvil om at svarene var veldig tydelige på dette området. Verken når det gjelder spilleavhengighet eller når det gjelder finansiering av gode formål, er lisensiering av det gode. Så derfor håper jeg heller ikke, når det gjelder den framtidige stortingsmeldingen, at lisensordningen blir utredet noe videre, eller omtalt noe spesielt.

Arbeiderpartiet støtter at regjeringen legger fram en ny stortingsmelding, men ansvarlighet og forutsigbarhet må ligge til grunn i en slik stortingsmelding. Vi håper at meldingen har som premiss at enerettsmodellen skal bestå, og aller helst styrkes, og at enhver framtidig spillpolitikk skal ivareta hensynet til spilleavhengige og spilleavhengighet. I tillegg må man sikre at inntektene fra pengespill skal tilfalle barn og unge i framtiden.

I et fellesmøte med de nordiske idrettsforbundene i september i år i Ålborg var det ingen tvil om at den norske modellen var godt forankret, og de så veldig opp til hvordan vi gjorde det i Norge. Men ikke minst også den finske modellen ble presentert, og er, som Rigmor Aasrud her sier, en modell som i enda større grad går i retning av å samordne all spillpolitikk i et og samme selskap, og på den måten styrke enerettsmodellen, styrke finansieringen av de ulike organisasjonene og overfor barn og unge, og humanitært og sosialt arbeid. Det er kanskje en enda bedre vei å gå enn å åpne for nye spill på andre områder, som vil svekke allerede gode inntekter til disse organisasjonene.

Statsråd Thorhild Widvey [16:21:10]: Bare for å slå fast på slutten her: Det nye lotteriregelverket vil ikke velte enerettsmodellen. Under EØS-avtalen er det mulig å ha et begrenset privat lotterimarked samtidig med en enerettsmodell på spill og lotterier. Regjeringen vurderer det slik at endringene som nå er vedtatt, er innenfor EØS-avtalen, og det har vi altså fått bekreftet også gjennom ESA.

Det har alltid vært sånn at det er private lotterier ved siden av enerettsmodellen i Norge. Det var også praksis under forrige regjerings regime, og det er ikke det det har

vært uenighet om. Men det har kanskje vært en uenighet om hvor mange, og det som jeg har kritisert, og som er et faktum, er at det var en ulik praksis som lå til grunn, som nettopp var med på å bidra til at det ble uryddighet. Jeg bare påpeker igjen at det nye regelverket likebehandler de private lotteriaktørene, og det vil altså gi nye inntektsmuligheter for frivilligheten. Lotteriene skal ikke utfordre enerettsmodellen, og de er heller ikke vanedannende, de skal ikke bidra til at man faktisk får spilleavhengighet. Det er jo et faktum at det er de interaktive spillene som er farligst, ikke lotteriene, og kravet – jeg gjentar igjen – til de fem nye er at de ikke skal være vanedannende. Og også Norsk Tipping har spill i dag i kategorien «farlig», f.eks. «oddsen» er med på å bidra til det. Derfor er ansvarlighetstiltakene også veldig viktige, og også at spilleregler raskt kan endres av departementet hvis det viser seg at det er nødvendig å stramme inn.

Så synes jeg faktisk at det kan være på sin plass også å nevne at det var jo nettopp det at det var gitt tillatelse til et nasjonalt lotteri, Panto, altså Pantelotteriet, som bidro til at man fikk den utviklingen som man gjorde, mens andre, tilsvarende søknader ikke ble behandlet av den forrige regjeringen. Det var det som dannet grunnlaget for at ESA faktisk åpnet en sak – og så peker man på den finske ordningen og om vi har vurdert om vi skulle innføre den. Hvis man hadde innført den finske modellen, hadde det ikke vært noen muligheter for Panto til å få noen tillatelse, så her må det åpenbart være noen misforståelser.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Presidenten vil foreslå at sakene nr. 6–12 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 6 [16:23:41]

Stortingets vedtak til lov om endringer i introduksjonsloven (tiltak for økt gjennomføring av plikt til opplæring og kvalifisering) (Lovvedtak 6 (2015–2016), jf. Innst. 45 L (2015–2016) og Prop. 130 L (2014–2015))

Sak nr. 7 [16:23:51]

Stortingets vedtak til lov om endringer i spesialisthelsetjenesteloven m.m. (kontaktlege i spesialisthelsetenesta m.m.) (Lovvedtak 7 (2015–2016), jf. Innst. 49 L (2015–2016) og Prop. 125 L (2014–2015))

Sak nr. 8 [16:24:01]

Stortingets vedtak til lov om endringer i EØS-høringsloven (elektronisk administrativt samarbeid) (Lovvedtak 8 (2015–2016), jf. Innst. 38 L (2015–2016) og Prop. 150 L (2014–2015))

Sak nr. 9 [16:24:11]

Stortingets vedtak til lov om intelligente transportsystemer innenfor vegtransport m.m. (ITS-loven) (Lovvedtak 9 (2015–2016), jf. Innst. 36 L (2015–2016) og Prop. 149 L (2014–2015))

Sak nr. 10 [16:24:21]

Stortingets vedtak til lov om endringer i jordskiftelova (reglar om saksbehandling mv.) (Lovvedtak 10 (2015–2016), jf. Innst. 43 L (2015–2016) og Prop. 96 L (2014–2015))

Sak nr. 11 [16:24:31]

Stortingets vedtak til lov om endringer i politiregisterloven mv. (politiattesthjemler – tilpasninger til ny straffelov) (Lovvedtak 11 (2015–2016), jf. Innst. 42 L (2015–2016) og Prop. 94 L (2014–2015))

Sak nr. 12 [16:24:41]

Stortingets vedtak til lov om endringer i skadeserstatningsloven mv. (standardisert inntektstaperstatning til barn) (Lovvedtak 12 (2015–2016), jf. Innst. 50 L (2015–2016) og Prop. 110 L (2014–2015))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet til sakene nr. 6–12.

Etter at det var ringt til votering, uttalte **presidenten:** Da er Stortinget klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt to forslag. Det er forslagene nr. 1 og 2, fra Rasmus Hansson på vegne av Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram søknaden om utbygging av Nedre Otta for Stortinget.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber olje- og energiministeren sørge for at konsekvensene av utbygging av Nedre Otta utredes på en fyllestgjørende måte i tråd med lovverket.»

Votering:

Forslagene fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 83 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.33.30)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:123 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Pål Farstad og Ketil Kjenseth om vannkraftkonsesjon i Nedre Otta – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Marit Arnstad på vegne av Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
 - forslag nr. 2, fra Rasmus Hansson på vegne av Miljøpartiet De Grønne
- Det votes over forslag nr. 2, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med energimeldingen legge fram forslag til rammevilkår og strategi for storstilt utbygging av flytende havvind i Norge.»

Votering:

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 101 stemmer mot 1 stemme ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.34.16)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å stille krav til å ta i bruk nullutslippsteknologi som havvind til energiforsyning av offshore olje- og gassinstallasjoner, for eksempel til trykkstøtte (vanninjeksjon), og sikre støtteordninger til slike tiltak gjennom ENOVA.»

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 93 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.34.34)

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med energimeldingen legge frem en strategi som bidrar til realisering av demonstrasjonsprosjekter for flytende havvind og andre former for havbasert fornybar teknologi, og ser på mulighetene for norsk leverandørindustri utvikling innenfor fornybar energiproduksjon.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

II

Dokument 8:118 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om en storsatsing på flytende vindkraft i Norge – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt syv forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Heikki Eidsvoll Holmås på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 2 og 3, fra Terje Aasland på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslagene nr. 4–7, fra Terje Aasland på vegne av Arbeiderpartiet

Det votes over forslagene nr. 4–7, fra Arbeiderpartiet.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme sak om hvordan utviklingen av ny teknologi for reduksjon av CO₂-utslipp fra fergetransporten kan akselereres.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvilke fergeforbindelser som egner seg for bruk av ren elektrisk drift, og i hvilken grad strømmettet må styrkes for å legge til rette for bruk av slik teknologi.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for bruk av ny teknologi og forutsigbare konkurranseforhold gjennom å innføre standardiserte fergeanbud.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen påse at utvikling av ny og umoden teknologi for utslippsreduksjoner i skipsfarten tillegges vekt i utarbeidelsen av nytt mandat for Enova.»

Voteringsstavlene viste at det var avgitt 70 stemmer mot og 32 stemmer for forslagene fra Arbeiderpartiet.

(Voteringsutskrift kl. 16.35.30)

Jette F. Christensen (A) (fra salen): Jeg stemte feil.

Presidenten: Da blir resultatet at 69 stemte mot og 33 stemte for forslagene – og dermed er forslagene ikke bifalt.

Det votes over forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme sak om hvordan staten kan bidra til at nullutslippsteknologi kan benyttes i kommende fergeanbud, og at disse anbudene fremskyndes i tid.»

Votering:

Forslaget Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 63 mot 40 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.36.25)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre et større program for teknologiutvikling innenfor lav- og nullutslippsteknologi i skipsfarten, herunder ferger og nærskipsfart, slik at norsk maritim sektor kan videreutvikle en ledende posisjon internasjonalt på dette området. Spesielt bør erfaringene innenfor hydrogen og elektrisk framdrift vektlegges.»

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 60 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.36.41)

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan utviklingen av ny teknologi for reduksjon av CO₂-utslipp i fergesektoren kan akselereres, og ber regjeringen rapportere om dette arbeidet i revidert nasjonalbudsjett.

II

Stortinget ber regjeringen vurdere om det vil være behov for å standardisere fergekontrakter, og ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med vurderingen i revidert nasjonalbudsjett.

III

Stortinget ber regjeringen vurdere om det er nødvendig å innføre egne tilskuddsordninger rettet mot fylkeskommunene eller ytterligere styrke eksisterende ordninger for bruk av ny teknologi i offentlige anbud, og ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med vurderingen i revidert nasjonalbudsjett.

Presidenten: Arbeiderpartiet har varslet subsidiær støtte.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

IV

Stortinget ber regjeringen sørge for at det stilles strenge krav til støy og NO_x- og partikkelutslipp i anbudsprosessene.

V

Stortinget ber regjeringen sørge for at utvikling av ny og umoden teknologi for utslippsreduksjoner i skipsfarten tillegges vekt i utarbeidelsen av ny avtale og mandat for Enova.

VI

Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til tiltak for økt bruk av lav- og nullutslippsteknologi i nærskipsfarten, og komme tilbake til Stortinget med dette.

VII

Stortinget ber regjeringen ta initiativ til at nye fergeanbud utlyses så tidlig som mulig, uten å avslutte tidligere inngåtte kontrakter, for å sikre god tid til nybygging og utbedring av ferger og rutebåter.

VIII

Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak som sikrer at alle fylkeskommunale og kommunale ferger og hurtigbåter benytter lav- eller nullutslippsteknologi ved nye anbud og på ruter i egen regi.

IX

Stortinget ber regjeringen vurdere om det er hensiktsmessig å oppheve grensen på 400 tonn for fartøy som får lav el-avgift, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom komiteens innstilling til VIII og forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak som sikrer at alle fylkeskommunale og kommunale ferger og hurtigbåter benytter lav- eller nullutslippsteknologi ved nye anbud og på ruter i egen regi. Det etableres en egen tilskuddsordning som dekker merkostnadene knyttet til dette.»

Voteringstavlene viste at ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til VIII og forslaget var det avgitt 56 stemmer for innstillingen og 44 stemmer for forslaget.

(Voteringsutskrift 16.37.16)

Stefan Heggelund (H) (fra salen): Min stemme ble ikke registrert.

Presidenten: Siden flere stemmer ikke ble registrert, tar vi voteringen en gang til.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til VIII og forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble innstillingen bifalt med 63 mot 40 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 16.38.00)

Presidenten: Vi voterer så over komiteens innstilling til IV–VII og IX.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

X

Dokument 8:126 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Aasland, Eirik Sivertsen, Else-May Botten, Eirin Sund og Magne Rommetveit om bruk av nullutslippsteknologi i fergetransporten og bruk av ny teknologi i nærskipfarten – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det satt fram ett forslag. Det er forslag nr. 1, fra Arild Grande på vegne av Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak for å bedre kjønnsbalansen innen norsk film, samt opprettholde målet om at andelen kvinner eller menn i nøkkelposisjoner skal være minst 40 pst.»

Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti ble bifalt med 55 mot 48 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 16.39.05)

Komiteen hadde innstilt:

Meld. St. 30 (2014–2015) – om en framtidsrettet filmpolitikk – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:102 S (2014–2015) – om representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Jørgen Bekkevold og Rigmor Aasrud om en ansvarlig og solidarisk spillpolitikk – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sakene nr. 6–12

Presidenten: Sakene 6 til og med 12 gjelder annen gangs behandling av lovvedtak og gjelder lovvedtakene 6 til og med 12.

Det foreligger ingen forslag til anmerkninger, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Sak nr. 13 [16:39:56]

Referat

- (83) Lov om klageorganer for forbrukersaker (gjennomføring av direktiv 2013/11/EU og forordning nr. 524/2013) og endringer i enkelte andre lover (Prop. 32 L (2015–2016))

2. (84) Endringer i barnehageloven (tilsyn m.m.) (Prop. 33 L (2015–2016))
Enst.: Nr. 1 og 2 sendes familie- og kulturkomiteen.
3. (85) Ny saldering av statsbudsjettet 2015 (Prop. 34 S (2015–2016))
Enst.: Sendes finanskomiteen.
4. (86) Kvalitet og pasientsikkerhet 2014 (Meld. St. 12 (2015–2016))
5. (87) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Kjenseth, Iselin Nybø, Ola Elvestuen og André N. Skjelstad om et drømmeløft for akuttmedisin, psykiatri og regional helseinnovasjon 2017–2021 (Dokument 8:17 S (2015–2016))
Enst.: Nr. 4 og 5 sendes helse- og omsorgskomiteen.
6. (88) Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid med å sikre god luftkvalitet i byområder (Dokument 3:3 (2015–2016))
7. (89) Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid med energieffektivitet i bygg (Dokument 3:4 (2015–2016))
Enst.: Nr. 6 og 7 sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.
8. (90) Representantforslag betre stortingsrepresentantene Abid Q. Raja, Ketil Kjenseth, Pål Farstad og Terje Breivik om betre trafikksikkerhet for syklende (Dokument 8:18 S (2015–2016))
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 16.41.
